

Maistrov glas 2024 / 2

Glasilo
Zveze
društev
general
Maister

2024

LETO GENERALA
RUDOLFA
MAISTRA

J. J. 2024

zteka se Maistrovo leto 2024, leto posvečeno našemu velikemu predniku generalu Rudolfu Maistru. V Zvezi društev general Maister ter naših društvih so se odvijala srečanja, druženja, proslave, spominske slovesnosti, razstave, predavanja, ... po vsej Sloveniji.

/PRAV NAŠA DRUŠTVA skrbijo za pomemben prenos vrednot in domoljubja, ki ohranjajo kulturno dediščino naroda. Zavest naroda se ne ohranja z identiteto države, zavest naroda se gradi na ohranjanju kulturne dediščine in zgodovinskih dejstev, ki sta nas kot narod ohranili na našem ozemlju. Domoljubje ni samo beseda, so dejanja, ki jih moramo negovati ves čas. Je globoka ljubezen in predanost do svoje domovine. General Rudolf Maister je bil izjemen primer domoljuba, saj je s svojim pogumom in odločnostjo prispeval k ohranitvi slovenskega ozemlja. Njegova dejanja in poezija nas še danes navdihujejo, da cenimo in varujemo svojo kulturno dediščino.

/ZAHVALILA BI SE društvom, njihovim članom in članicam, za aktivnosti, da smo na dostojen in v javnosti prepoznaven način obeležili 150. obletnico rojstva ter 90. obletnico smrti našega prvega slovenskega generala prave slovenske vojske. Zahvalila bi se za sodelovanje Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije ter obema ministroma, in sicer nekdanjemu ministru in sedanjemu evropskemu poslancu Marjanu Šarcu ter sedanjemu ministru mag. Borutu Sajovicu, ki sta v Maistrovem letu 2024 odigrala pomembno vlogo pri obeleževanju le tega. Odkritje spominske plošče v Przemyslu, na Poljskem maja letos je plod večletnih prizadevanj posameznikov in institucij ter je eden pomembnejših dogodkov v Maistrovem letu 2024. Ministrstvo za obrambo RS je finančno podprlo idejno zasnovano za ploščo. S tem je Maister dobil veljavo tudi v tujini. Zahvala gre tudi županom, ki so v svojih okoljih spodbujali in sodelovali pri ohranjanju in spoštovanju zgodovinskega spomina na generala Rudolfa Maistra. Tudi ravnateljem in učiteljskim zborom gre zahvala in pohvala, da so osnovnošolci in dijaki, množično, prav v Maistrovem letu 2024, zvedeli o pogumu in domoljubju generala Rudolfa Maistra ter njegovih sodelavcev.

/PREGOVOR PRAVI, da na mladih svet stoji. Torej mladina so tisti cilj, ki ga moramo zasledovati in delovati med njimi. Šolski kurikulum sicer ohranja doktrino domoljubja kot enega med ciljev ozaveščanja o domovinski pripadnosti. Tudi državni praznik,

dan posvečen Rudolfu Maistru, zasleduje podoben cilj. A to je premalo. Med mlade je potrebno stopati z osebnim pristopom. Prav zato so bile razstave in predavanja med šolajočo mladino ena tistih svetlih dejavnosti, ki ohranjajo spomin in hkrati ozaveščajo mlade, da vrednote, kot so izurjenost, usposobljenost in strokovnost, odgovornost, človekoljubnost, skrb za slovenski jezik, kultura izražanja, pripadnost, tovarištvo, spoštovanje, enotnost, pogum, nesebičnost, domoljubje, niso same po sebi samoumevne. Vse našete vrednote je potrebno vsak dan razvijati ter ponotranjiti ter se vsak dan za njih boriti, na osebnem nivoju in družbenem delovanju.

/VELIKO SE JE dogajalo v letu 2024. Samo pogled na obsežnost druge številke Maistrovega glasu nam pove, da je bilo zelo veliko dogodkov, preveč za naštevaje. Pomembno je, da so bili vsi dogodki dobro in množično obiskani.

/OSREDNJA PROSLAVA na predvečer praznika, dan Rudolfa Maistra, je potekala v Kamniku, njegovem rojstnem kraju. Zbrane sta na slovesni proslavi nagovorila minister za obrambo Republike Slovenije mag. Borut Sajovic ter evropski poslanec in nekdanji minister za obrambo Marjan Šarec, ki je v slavnostnem nagovoru dejal: *»Slavimo preteklost, da bi razumeli sedanost in se pripravili na prihodnost.«*

/ZGODOVINA JE ZELO pomemben sestavni del naroda in domoljubja, saj predstavlja njegovo kontinuiteto. Narod, ki svoje zgodovine ne pozna ali je ne prizna take, kot je, oziroma pozabi svojo zgodovino, se mu kaj kmalu lahko ponovi. Pokojni akademik dr. Anton Trstenjak je ob neki priložnosti za Maistra dejal, da če ne bo postal mit, bo pa zagotovo legenda. *»Po mojem osebnem prepričanju je Maister sedaj oboje; mit in legenda, predvsem pa vzor mladim glede tega, kako je potrebno ohranjati vrednote. Trdno sem prepričan, da je na piedestalu zgodovinskega spomina slovenskega naroda.«* Veseli smo lahko, da imamo v slovenski zgodovini osebnost, ki slovenski narod zbližuje, povezuje in poraja upanje, da bomo enotni tudi v prihodnosti.

/47 MINUT, Maistrova akcija za Maribor, dogodek, ki je potekal pred pošto v Mariboru, kjer smo se spomnili na zavzetost Maistrovih sodelavcev in borcev za ohranitev Štajerske v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov in kasneje Kraljevini Jugoslaviji je pokazal, da ljudje množično pridejo in z zanimanjem spremljajo program, ki jih je popeljal v čas bojev za severno mejo.

/KO GOVORIMO O generalu Maistru, govorimo o slovenskem častniku, prvem slovenskem generalu, razumniku, vizionarju ter tudi o umetniku. Razumeti ga je mogoče na podlagi različnih človeških vrtilin: vojaške drznosti, neustrašnosti, globoke narodne zavesti, samozavesti enkratnega dejanja, ki postavi vse na kocko, dejanja, ki odloča o uspehu ali propadu naroda. Njegovi odločilni načrti za prihodnost Slovenije ga kažejo kot enega največjih mož v slovenski narodni zgodovini. Kar pa ima še posebno vrednost, je to, da je v sebi poistovetil poleg discipline vojaka tudi čisto subtilni svet pesnika, slikarja in družinskega človeka. *»General Maister je bil najprej človek, šele nato vojak in general. Njegova humanost in predanost nas opominjata, da moramo najprej spoštovati in povezovati ljudi.*

Ohranimo njegovo dediščino v naših srcih,« je dejal minister mag. Sajovic ob otvoritvi razstave o delu in življenju generala Rudolfa Maistra na Gallusovem nabrežju v Ljubljani ter pohvalil organizatorja Muzej sv. Bruno Hartman je zapisal: *»Maister je svojo zgodovinsko vlogo opravil in se v slovensko zavest vtisnil kot legendarna in karizmatična osebnost zaradi redke združitve liričnega pesnika, hedonista, dejavnega omikanca in predrznega vojaka. Take osebnosti pa so tudi po svetu redke.«*

/SODELOVANJE, POMOČ drug drugemu, spoštovanje različnosti do meje, ki nas ohranja kot narod na vseh družbenih in gospodarskih področjih, naj ostajajo vrednote za naše in vaše nadaljnje delo.

/OB KONCU LETA ŽELIM, naj nas prihajajoči prazniki še bolj povežejo, navdihnejo z novimi idejami, drznostjo in pogumom. Želim lepo praznovanje ob dnevu samostojnosti in enotnosti, veseli božič in vse dobro v novem letu!

SREČNO 2025

mag. LUČKA LAZAREV ŠERBEC

Predsednica Zveze društev general Maister

**Želimo vam
vesele božične praznike
ter srečno, zdravo in uspešno
novo leto 2025!**

Zveza društev general Maister

Maistrov glas 2024 / 2

Glasilo
Zveze
društev
general
Maister

6

/DRŽAVNI PRAZNIK DAN RUDOLFA MAISTRA

VELIČINA RUDOLFA MAISTRA	6
osrednja proslava ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra v Kamniku	6
Rudolf Maister je slovenski heroj	7
47 minut, Maistrova akcija za Maribor	8
SLAVNOSTNO ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE NA MARIBORSKI POŠTI	10
Proslava v SNG Maribor s podelitvijo spominskih priznanj generala Rudolfa Maistra	11
PREJEMNIKI SPOMINSKIH PRIZNANJ GENERALA RUDOLFA MAISTRA V LETU 2024	12
Polaganje vencev v spomin na generala Rudolfa Maistra	15
Osrednja regijska proslava ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra	16
Pot – Regijska proslava v Zasavju ob dnevu Rudolfa Maistra	18
Zasaditev spominske lipe v Zagorju ob Savi	20
V Veržetu dostojno proslavili dan Rudolfa Maistra	21
Koroška slovesnost ob dnevu Rudolfa Maistra	22
Proslava ob dnevu Rudolfa Maistra in 10. obletnici društva	23
Leto Rudolfa Maistra – NAŠI MEJNIKI	24
Ob letu generala Rudolfa Maistra SVEČANO TUDI NA PTUJU	25
Slavnostna akademija v počastitev Franja Malgaja in Rudolfa Maistra	26
Predavanje dr. Rudija Rizmana ob dnevu Rudolfa Maistra	27
Prireditve v počastitev spomina na generala Maistra	28

30

/90. OBLETNICA SMRTI RUDOLFA MAISTRA

Slovesno polaganje venca ob 90. obletnici smrti Rudolfa Maistra	30
»Na sv. Ane dan se srečamo na Uncu«	32
Slovesnost pri Vili Bianca v Velenju	33

34

/DAN ZDRUŽITVE PREKMURSKIH SLOVENCEV Z MATIČNIM NARODOM

Obeleževanje 105. obletnice združitve prekmurskih Slovencev z ostalimi slovenskimi pokrajinami	34
--	----

35

/DAN SPOMINA NA MRTVE

Polaganje vencev pred Kostnico žrtev 1. svetovne vojne na Žalah	35
Ob dnevu spomina na mrtve	35
Spominska komemoracija ob dnevu mrtvih v Velikovcu	35

36

/170-LETNICA ROJSTVA MIHAJLA PUPINA

170 let od rojstva MIHAJLA PUPINA	36
---	----

37

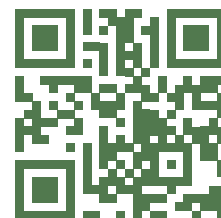
/ZNANSTVENI SIMPOZIJI IN POSVETI

Znanstveni simpozij ob Maistrovem letu v Slovenski matici	37
Na Ravnah na Koroškem simpozij v počastitev Maistrovega leta	38
Tematski strokovni posvet za pomurske pedagoške delavce ob jubilejnem Maistrovem letu	39

40

/DELO Z MLADIMI

Zasavski osnovnošolci V MAISTROVEM LETU	40
Maistrovo leto v OŠ Žiri	44
Razstave in predavanja po osnovnih šolah notranjske regije	45
ŠDGM Velenje skupaj z osnovnimi šolami treh občin obeležilo leto generala Maistra	46

	Učna ura »na prostem« ob dnevu Rudolfa Maistra.....	47
	Rudolf Maister – Navdih za domovinsko vzgojo mladih.....	48
49	/SPOMINSKA OBELEŽJA	
	38. Maistrove prireditve letos v spomin na dr. Milana Goriška.....	49
	Slavnostno odkritje spominskih plošč Maistrovim borcem z grosupeljskega območja.....	50
	Prleško društvo generala Maistra postavilo spominsko tablo Maistrovim borcem na obnovljeni spomenik.....	51
52	/RAZSTAVE	
	Slovesnost ob odprtju razstave o generalu Maistru na Vrhniki.....	52
	Tri razstave o generalu Rudolfu Maistru kot kulturno-zgodovinski in etnološki dogodki.....	53
	Odprtje razstave o Rudolfu Maistru.....	54
	Razstava Rakek in Unec generala Rudolfa Maistra: drugi a vendar pravi dom.....	54
55	/PREDSTAVITVE KNJIG	
	Predstavitev knjige Maistrovih trideset.....	55
	Predstavitev knjige o Uncu, Rakeku in generalu Maistru.....	56
	Predstavitev avtorja in knjige Junak v knjižnici Velenje.....	56
57	/GLASBENI DOGODKI	
	Ti junak si naš zares.....	57
	Večer Maistrove poezije in uglasbenih Maistrovih pesmi.....	61
	Cveti dekletu rožmarin.....	61
62	/STROKOVNE EKSKURZIJE	
	Strokovna ekskurzija DGRM Kranj.....	62
	Ekskurzija ŠDGM Velenje v Maribor in Libeliče.....	64
	Prleško društvo generala Maistra in Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer na strokovni ekskurziji »Naši braniki«.....	65
	Maistrovci iz Zasavja na strokovni ekskurziji.....	66
	Strokovna ekskurzija na avstrijsko Koroško.....	68
	DGM Veržej na strokovni ekskurziji na Koroškem.....	68
	Ekskurzija po poteh borcev za severno mejo.....	69
	Po poteh Rudolfa Maistra od Šentilja do Unca in Karnika.....	69
70	/DRUŠTVENE DEJAVNOSTI	
	O aktivnostih KDD Franjo Malgaj.....	70
	DGM Cerkvenjak leto generala Maistra obeležilo s številnimi dogodki.....	72
	Druga polovica Maistrovega leta v SDGM Polenšak.....	74
75	/DOBITNIKI PRIZNANJ	
	Prof. Aleš ArihČastni občan občine Lenart.....	75
	NDDGM Unec prejelo Zlato taborsko priznanje.....	76
77	/ZGODOVINSKI UTRIP	
	Maistrov Zavrh 1924 – 2024: ZGODBA O SLOVENSKEM DOMOLJUBJU.....	77
	Knežji kamen, Gosposvetsko polje in izguba Koroške.....	79
	Maistrov borec Viktor Križanec.....	79

V Kamniku je bila osrednja proslava ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra

VELIČINA RUDOLFA MAISTRA

osrednja proslava ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra v Kamniku

/JOŽE BERLEC, predsednik DGM Kamnik

Povzel po zapisu na portalu Občine Kamnik

Foto: Občina Kamnik

/V petek, 22. novembra 2024, na predvečer dneva Rudolfa Maistra, je v Športni dvorani v Kamniku potekala osrednja državna proslava v počastitev državnega praznika. Dogodek so organizirali Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Zveza društev General Maister in Občina Kamnik.

Bogato kulturno-umetniški program z naslovom Veličina Rudolfa Maistra so dodatno obogatili praporščaki, zastavonoše in nosilci vojnih

zastav, ki so pripomogli k slavnostnemu vzdušju dogodka.

Proslava je zaokročila številne projekte in prireditve, ki so v letošnjem letu potekali v okviru leta generala Rudolfa Maistra, razglašene s strani Vlade Republike Slovenije. Letošnje leto obeležuje dve pomembni obletnici – 150. obletnico rojstva in 90. obletnico smrti Rudolfa Maistra-Vojanova, kamniškega rojaka, generala, pesnika in obranitelja severne slovenske meje.

Orkester Slovenske vojske pod vodstvom dirigenta Mitje Dragoliča

Tom Meglič in Nina Strnad

**Praporščaki društev
general Maister**

**Minister za obrambo
Republike Slovenije
mag. Borut Sajovic**

**Evropski poslanec in
nekdanji minister za
obrambo Marjan Šarec**

Dan Rudolfa Maistra praznujemo v spomin na 23. november 1918, ko je general Maister (1874–1934) s svojo vojsko razorožil nemško varnostno stražo in prevzel vojaško oblast v Mariboru, s čimer je pomembno prispeval k ohranitvi slovenskega narodnostnega ozemlja.

Na slovesni proslavi sta zbrane nagovorila minister za obrambo Republike Slovenije,

**Prireditev sta vodila
Maja Martina Merljak
in David Urankar**

mag. Borut Sajovic, in evropski poslanec ter nekdanji minister za obrambo, Marjan Šarec. V kulturno-umetniškem programu so nastopili: Orkester Slovenske vojske pod vodstvom dirigenta Mitje Dragoliča, vokalistka Ana Bezjak, pianist Marko Črnčec, pevec Tomi Meglič, pevka Nina Strnad, igralca Gregor Strasbergar in Lotos Vincenc Šparovec, DJ Mirko Vičentič Polič (DJ JAMirko). /MG

Rudolf Maister je slovenski heroj

/V petek, na predvečer dneva generala Rudolfa Maistra-Vojanova, je v Športni dvorani v Kamniku potekala osrednja državna proslava v počastitev enega izmed največjih Slovencev. Proslava je bila še posebej slavnostna, saj se z njo zaključuje leto Rudolfa Maistra.

Rudolf Maister v negotovih časih po prvi svetovni vojni ni čakal, da zemljevid njegove domovine nariše usoda, ampak ga je narisal sam. Deloval je preudarno in strateško. Za seboj ni zapustil bojišča, ampak dejanje, ki ga lahko opevamo še sedaj, več kot sto let pozneje. 23. novembra 1918 je namreč Rudolf Maister s svojo vojsko, sestavljeno iz 12.000 moških, prevzel vojaško oblast v Mariboru.

»V mrzli noči z 22. na 23. november, je Rudolf Maister izrekel znamenite besede o nepriznavanju štajerskega ozemlja kot dela tako imenovane nemške Avstrije in s tem presenetil vse prisotne. Sebe je razglasil za generala, Štajersko pa za slovensko posest, nastopil je odločno, aretiral je vse, ki so se mu upirali in razorožili zeleno gardo, to je bil bolj na vse ali nič. Rudolf Maister se ni ustavil v Mariboru, ampak je gledal širše. Nameraval je zavzeti Celovec, a ga je ustavila narodna vlada v Ljubljani. Rudolf Maister je na začetku 20. stoletja izvedel prvo dejanje na poti k slovenski osamosvojitvi, ko je zaokrožil velik del slovenskega narodnostnega ozemlja in s tem postavil temelje, da smo sploh imeli ozemlje, ki danes tvori slovensko državo,« je povedal nekdanji

obrambni minister in evropski poslanec Marjan Šarec. »Po drugi svetovni vojni je bil Maister odrinjen. Tudi, ali zlasti zaradi tega si Kamnik zasluži današnjo pozornost. Ne samo zato, ker je to njegovo rojstno mesto, kjer je preživel šest let svojega življenja, ampak zato, ker so mu tu oktobra 1970 kot prvi v Sloveniji postavili spomenik. Rudolf Maister je ena redkih vojaških zgodovinskih osebnosti, ki ne deli slovenskega naroda. Ponuja se nam kot naravna izbira junaka, ki jih potrebuje vsak narod. Izpodbija govornice, da Slovenci nimamo vojaške tradicije in dokazuje, da včasih samo pero ni dovolj,« je še izpostavil ter dejal, da je Rudolf Maister v svojem življenju dokazal, da si vojaška disciplina in nežna pesniška duša lahko podata roko.

Minister za obrambo mag. Borut Sajovic je v svojem govoru citiral Maistrovo misel iz zapisa v razglasu leta 1918: »Naša sveta dolžnost je, da branimo svojo domovino, premoženje in življenje naših dragih. Ta misel nam more biti luč in zgled še danes. Slovenska vojska je obrambna sila, a njena naloga v času naravnih nesreč je neprecenljiva. Razvijamo projekte dvojne – vojaške in civilne – rabe, kot sta denimo nastajajoči kibernetični center in nacionalni zdravstveni center za izredne razmere pri Bolnišnici Petra Držaja. Rudolf Maister se je boril, da bi bila Slovenija uspešna država, kot tako jo sprejmimo tudi mi.«

Na proslavi je bil Maister predstavljen kot general in pesnik, predvsem pa kot velik človek. /MG

Vir: Modre novice

*Maistra
in njegove
sodelavce
so uprizorili
igralci Drame
SNG Maribor
in Lutkovnega
gledališča
Maribor*

47 minut, **MAISTROVA AKCIJA ZA MARIBOR**

/mag. **KLEMEN BRVAR**, direktor Mariborske knjižnice in koordinator Maistrove akcije za Maribor

Foto: Marko Pigac

**/NEKATERA ZGODOVINSKA DEJANJA SO NESPORNO POMEMBNA,
A NI REČENO, DA SO PRISOTNA V ZAVESTI LJUDI TUKAJ IN
ZDAJ, ČEPRAV NJIHOVE ODMEVE DEJANSKO ŽIVIMO.**

Za kaj takega je potreben skupnostni konsenz, ta pa v sodobnem svetu erodira in je vsaj polariziran, če že ne fragmentiran. Zato se v zadnjih letih množijo obeleževanja in pomenovanja let po osebnostih, ki premorejo združevalni potencial, krepijo povezanost med ljudmi in nudijo identitetno oporo v negotovih časih. V takšnem kontekstu se izteka tudi leto 2024, ki ga je Vlada RS razglasila za Leto generala Rudolfa Maistra.

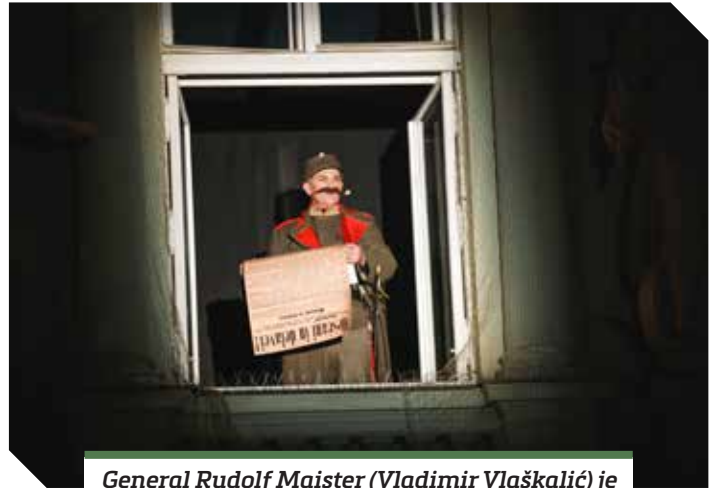
Čeprav je Maister skozi burno 20. stoletje doživljal različne recepcije – za osebnost, ki je spremenila tok zgodovine, to ni nič nenavadnega – lahko rečemo, da je po več kot stoletju dokončno umeščen v zgodovino, z razglasitvijo državnega praznika pa tudi vgrajen v imaginarij relativno mlade slovenske države. Pogosto se zgodi, da osebnosti ali dogodki po

kanonizaciji postanejo stereotipizirani in vsebinsko izvotljeni pojmi ter prenehajo biti del žive kulture. Prav preseганju tega momenta je bilo namenjeno snovanje dogodka 47 minut, Maistrova akcija za Maribor.

V razvitem svetu lahko že nekaj časa spremljamo načine, kako pomembna dejanja ali osebnosti iz preteklosti oživiti z uprizoritvami (*t. i. re-enactment*). Te imajo pretežno dokumentarni, nemalokrat tudi umetniški značaj, njihova pojavnost pa je doživljajska, kar pomeni, da se vsebina podaja na način, ki je blizu percepciji sodobnika. Ob atraktivnosti uprizorjanja poglavij iz zgodovine je globlji namen teh uprizoritev prenos pomena in vednosti o preteklih dogodkih na nove generacije. Prav o tem sva konec marca 2024, ko se je po Sloveniji praznovalo 150 let Maistrovega

Črno-beli nemi film Roka Predina

General Rudolf Maister (Vladimir Vlaškalič) je z okna pošte prebral razglas Mariborčanom

rojstva, debatirala z Borisom Hajdinjakom, zgodovinarjem in direktorjem Sinagoge Maribor. Razmislek je šel v smer, da bi v Mariboru, ki je bil nevrvalgična točka Maistrovega delovanja, pripravili čim bolj avtentično uprizoritev dogodkov iz novembra 1918, izvedeno v javnem prostoru in tako namenjeno širši javnosti.

Za kaj takega je bilo treba izbrati ustrezne ustvarjalce, ki znajo krmariti med avtentičnim in dokumentarnim na eni strani ter sugestivno umetniškim na drugi. Tandem Matjaž Latin, priznan režiser in igralec z izkušnjami v uprizoritvah v urbanem okolju, in Rok Predin, ugleden animator, režiser in likovni umetnik, je takoj razumel, da so za uprizoritev potrebni različni umetniški jeziki, ki obiskovalce nagovarjajo na več ravneh. Projekt je bil od začetka zasnovan kot kombinacija animiranega filma, dramatizacije in dogajanja in situ, kar je na koncu lepo povzel lok kostumirane povorke, animiranega filma in odigranih prizorov.

Od pomensko izrazitih Maistrovih dejanj je z vidika doživljajskega potenciala izstopala prav ključna generalova akcija – razorožitev zelene garde. Ta namreč premore simbolno, dramaturško in lokacijsko zgoščenost in dramatičnost, saj je trajala le 47 minut. Drugi adut te akcije je bilo poslopje pošte na Slomškovem trgu, od koder je Maister usmerjal dogajanje.

Pošta je dejansko igrala vlogo možganov, ki usmerjajo dogajanje na točke, nujne za prevzem oblasti v mestu. Tudi te točke so bile v veliki meri zgoščene v mestnem središču ali njegovi bližini, kar je omogočalo prikaz akcije iz ptičje (*generalove*) perspektive, kot je prikazana v Predinovem animiranem filmu, in hkrati omogočilo uprizoritev v avtentičnem urbanem okolju.

Avtorska ekipa se je poenotila, da se pri zajemu vsebin in materialov orientira na zgodovinska dejstva, podana brez dodanega komentarja – v smislu, naj dejstva govore sama zase in izzovejo gledalca. Pričevanja o akciji iz prve roke so bila v veliki meri najdena v publikaciji Mariborski koledar iz leta 1933, kjer je Maister sam podrobno opisal novembrsko dogajanje in akcijo razorožitve. Sestavni del prispevka so bila tudi pričevanja njegovih najožjih sodelavcev, ki so akcijo na terenu izvedli. Za zaokrožitev zasnove uprizoritve si je ekipa pomagala še z drugimi pričevanji in viri. Dokumentarno-umetniško vizijo so ves čas preverjali z dr. Vlasto Stavbar, skrbnico Maistrove knjižnice v Univerzitetni knjižnici Maribor in poznavalko Maistrovega življenja in dela.

Ključno za doživljaj je bilo tudi ujetje duha časa. Če so to izbrana besedila že odražala, so nadalje iskali estetske

Uprizoritev je potekala pred poslopjem pošte na Slomškovem trgu

Pihalni orkester KUD Pošta Maribor

Kljub mrzlemu vremenu se je zbrala večja množica gledalcev, ki so bili tudi sami akterji dogodka

reference tistega obdobja ter avtentična sredstva, predmete in kostume. To prizadevanje odraža Predinov film, ki je navdih iskal v estetiki nemega filma z Eisensteinovskimi odmevi, izbor filmske glasbe (*Sergej Prokofjev – glasba za film Aleksander Nevski*), glasbo za uprizoritev ter jasna, nepretirana Latinova dramaturgija. Na drugi strani tak pristop potrjujejo avtentični telefon, ki ga je posodil Tehniški muzej Slovenije, napor pri izdelavi verodostojne Maistrove kape in kolažirana zasnova promocijskega materiala, ki ga je oblikoval Dejan Štampar.

Prvotno zamisel, da bi se uprizoritev izvedla 23. 11. 2024 ob 4. uri zjutraj, so opustili, dogodek pa je bil vsebinsko konsistentno izveden. Dopoldanska kostumirana povorka je po mestnem središču brala Maistrov razglas o razorožitvi zelene garde in vabila na večerni osrednji dogodek pred pošto, ki je bila hkrati kulisa in oder. Iztek uprizoritve se je prelil še v odprtje spominske plošče na poslopju pošte, namenjene dogodkom tiste noči.

Ker je šlo za enkratno akcijo, so že na začetku načrtovali, da se izjave Maistrovih sodelavcev, odigrane med uprizoritvijo, tudi posnamejo. Te skupaj z animiranim filmom tvorijo

celoto, ki je sodoben didaktični pripomoček za podajanje znanja o akciji razorožitve. Izjave in sekvence so bile posnete v studiu Inštituta za medijske komunikacije (*FERI, Univerza v Mariboru*) s pomočjo igralcev SNG Maribor in Lutkovnega gledališča Maribor ter dijakov Prve gimnazije Maribor in članov KD Tone Partljič Pekre–Limbuš.

Organizacijski vidik Maistrove akcije za Maribor ni bil zanemarljiv. Od ideje do izvedbe je projekt trajal 8 mesecev in je bil zaradi lažje koordinacije razdeljen v več prekrivajočih se faz. Jasno je, da uprizoritve v taki obliki ne bi bilo brez podpore direktorjev mariborskih kulturnih zavodov in Mestne občine Maribor. Tvorno so prispevali vsi javni zavodi, tudi Vojaški muzej Slovenske vojske, bodisi finančno, kadrovsko ali materialno. Projektna koalicija je na koncu štela 27 partnerjev.

Akcija za Maribor je bila izvedena v soboto, 23. 11. 2024, in je trajala 47 minut. Kljub nizkim temperaturam se je dogodka udeležilo približno 800 ljudi. Ali je šlo za naključje, da je bila izvedena na soboto, kot pred 106 leti, pa ostaja odprto vprašanje. /MG

SLAVNOSTNO ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE NA MARIBORSKI POŠTI

Po koncu zgodovinske uprizoritve 47 minut, Maistrova akcija za Maribor je sledilo slavnostno odkritje spominske plošče na pročelju pošte na Slomškovem trgu v Mariboru.

Plošča, ki sta jo odkrila predsednica Zveze društev general Maister mag. Lučka Lazarev Šerbec in predsednik Domovinskega društva generala Rudolfa Maistra Maribor Aleš Arih, nosi naslednji napis:

**Iz poslopja glavne pošte je
general Maister z najožjimi sodelavci
v zgodnjih jutranjih urah
23. novembra 1918
vodil razorožitev
nemške zelene garde**

Profesor Arih je ob odkritju povedal, da se je Maribor za razliko od nekaterih drugih časov tokrat dostojno poklonil spomninu na moža, ki je najbolj zaslužen, da mesto pripada slovenskemu narodu.

/MILAN ZEČEVIĆ, foto: Marko Pigac

Proslava v SNG Maribor s podelitvijo spominskih priznanj generala Rudolfa Maistra

/MILAN ZEČEVIĆ

Foto: Marko Pigac

Nastop Dragonarjev

Udeleženci proslave

/ZAKLJUČEK OBELEŽEVANJA DNEVA RUDOLFA MAISTRA V MARIBORU

Zaključek državnega praznika dneva Rudolfa Maistra v Mariboru je zaznamovala slavnostna proslava v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor.

Prireditve je organizirala Mestna občina Maribor.

Na proslavi so predsednica Zveze društev general Maister, mag. Lučka Lazarev Šerbec, župan Mestne občine Maribor, Saša Arsenovič, in župan Občine Kamnik, Matej Slapar, podelili spominska priznanja generala Rudolfa Maistra za leto 2024.

V Maistrovem letu so priznanja prejeli:

**Drago Martinšek, Marjan Žmavc, Ladislav Lipič, mag. Lučka Lazarev Šerbec
in Pevski zbor Dragonarji generala Maistra,**

ki je s svojim nastopom ustvaril tudi čarobno vzdušje
v kulturnem programu prireditve.

Prejemnikom priznanj iskreno čestitamo!

PREJEMNIKI SPOMINSKIH PRIZNANJ GENERALA RUDOLFA MAISTRA V LETU 2024

Mag. LUČKA LAZAREV ŠERBEC

PREDLAGATELJ: Domovinsko društvo generala Rudolfa Maistra Maribor

/Mag. Lučka Lazarev Šerbec, dolgoletna ravnateljica Osnovne šole borcev za severno mejo Maribor, je že vrsto let članica Domovinskega društva generala Rudolfa Maistra Maribor. Z njeno pomočjo je društvo postalo stalni partner šole, zlasti ob obeleževanju dogodkov, povezanih z generalom Maistrom in njegovimi borci. S svojim vzgledom in pozitivnim odnosom do Maistrovega obdobja je navdušila učence za spoštljiv odnos do človeka, ki je pomembno zaznamoval slovensko zgodovino in kulturo. Pod njenim vodstvom je šola izvajala številne projekte, povezane z generalom Maistrom, borci za severno mejo in domoljubjem. Za uspešno delo na področju vzgoje in izobraževanja otrok v osnovni šoli je prejela Šilihovo plaketo. Leta 2014 je bila izvoljena za podpredsednico Zveze društev general Maister (ZDGM), to funkcijo pa je opravljala do leta 2019, ko je bila izvoljena za predsednico Zveze. Leta 2023 je bila z veliko večino glasov potrjena za svoj drugi mandat.

V času predsedovanja je mag. Lučka Lazarev Šerbec s svojimi vodstvenimi in organizacijskimi sposobnostmi pripomogla k temu, da:

- so društva in Zveza organizirali številne prireditve, predavanja, razstave in kulturne dogodke, namenjene ozaveščanju javnosti o pomenu in vlogi generala Maistra ter borcev za severno mejo;

- sta Zveza in društva v sodelovanju s šolami in drugimi izobraževalnimi ustanovami aktivno sodelovala pri širjenju domoljubja med mladimi;
 - je bila prenovljena Maistrova grobnica na Pobreškem pokopališču v Mariboru;
 - so bila postavljena številna spominska obeležja v čast borcem za severno mejo;
 - je glasilo Zveze Maistrov glas dobilo novo, sodobnejšo obliko;
 - so s pomočjo Zveze sofinancirane knjige in druge publikacije;
 - se je okrepilo mednarodno delovanje Zveze, in sicer pri postavitvi spominske plošče vsem padlim v bojih na Koroškem, pri postavitvi spominske plošče generalu Maistru v Przemyslu na Poljskem in pri sodelovanju s slovenskimi zamejskimi organizacijami v Porabju;
 - Zveza dobro sodeluje s Slovensko vojsko, Ministrstvom za obrambo RS in drugimi veteranskimi in domoljubnimi organizacijami iz Slovenije v okviru Kodvos.
- Njena sposobnost vodenja se je izkazala tudi pri vodenju Koordinacije veteranskih in domoljubnih organizacij Slovenije leta 2022.

Mag. Lučka Lazarev Šerbec je častna članica Društva general Maister Cerkvenjak in prejemnica Zlatega znaka ZDGM v letu 2023.

PEVSKI ZBOR DRAGONARJI

GENERALA MAISTRA

PREDLAGATELJ: Notranjsko domoljubno
društvo general Maister Unec

/Pevski zbor Dragonarji generala Maistra deluje od leta 2007. Od vsega začetka ga vodi zborovodja Jože Oblak, tenorist ljubljanske opere. Zbor vadi na Uncu, kjer se po generalu Rudolfu Maistru imenuje šola, pred gasilskim domom pa stoji njegov kip. Na unškem pokopališču počivata tudi generalova mati Franja in teta Matilda. Rudolf Maister je rad preživel poletne počitnice na Uncu pri teti Sebenikar, ki je njegovi družini zapustila vse premoženje. Maister je leta 1934 na Uncu tudi umrl.

Zaradi te povezanosti z Rudolfom Maistru so se člani zbora odločili, da ga poimenujejo po njem. Zbor prepeva predvsem pesmi iz obdobja do konca prve svetovne vojne – tiste, ki so jih peli slovenski fantje na poti v vojsko, in skladbe, ki jih je napisal sam Maister.

/Uniforme in zgodovinska pripadnost

Dragonarji nastopajo v uniformah cesarsko-kraljevega štajersko-koroško-kranjskega polka št. 5., v katerem je bilo leta 1914 kar 51 odstotkov slovenskih vojakov. Te vojake so imenovali dragonarji ali dragonci, ki so se leta 1918 po razpadu Avstro-Ogrske pridružili generalu Maistru.

/Poslanstvo zbora

S svojim petjem želijo člani zbora ohranjati spomin na velikega domoljuba in borca za slovensko mejo, na njegove borce ter na slovenske fante, ki so služili v tujih vojskah in se tako borili za slovensko zemljo.

Pevski zbor Dragonarji generala Maistra je nepogrešljiv spremljevalec praznov, obletnic in glasbenih večerov po vsej Sloveniji in tudi zunaj njenih meja. Njihov prispevek k ohranjanju spomina in sporočila domoljubja, ki ga je širil Maister, je viden na vseh njihovih nastopih – tako na prireditvah kot na predavanjih v šolah.

LADISLAV LIPIČ

PREDLAGATELJA: mag. Milan Lovrenčič, častni predsednik
Zveze društev general Maister, in Prekmursko
društvo general Maister Murska Sobota

/Generalmajor Slovenske vojske v pokoju Ladislav Lipič je pri svojem dolgoletnem delovanju v slovenskem javnem prostoru s svojim poklicnim delom, bodisi na najpomembnejših položajih v Slovenski vojski, bodisi pri delovanju stanovskih ter veteranskih združenj in organizacij ter pri svojem publicističnem delu bistveno prispeval k razvoju, kakovosti in krepitvi javnega življenja ter dialoga v širšem slovenskem prostoru. Pri tem Ladislav Lipič trajno sledi načelom in idejam Maistrove dediščine ter njenemu aktualiziranju in prenosu v sodoben čas. Kot zagovornik tesnejšega in trajnejšega sodelovanja slovenskih veteranskih organizacij in združenj je bil tudi pobudnik vzpostavitve Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije. Programska in vsebinska izhodišča delovanja organizacij, ki jih v veliki meri sooblikuje, se na ta način v mnogočem prekrivajo tudi s splošnimi javnimi interesi celotne slovenske družbe.

Prispevek Ladislava Lipiča k nastanku, oblikovanju in razvoju Slovenske vojske po letu 1992 je izjemen. Dediščina slovenskega generala Rudolfa Maistra je bila in ostaja njegova trajna zaveza in vodilo. Njegova poklicna pot, njegovo delovanje v slovenskem javnem prostoru nasploh, v poklicnih in veteranskih združenjih ter civilno-družbenih organizacijah je najboljši primer aktivnega državljanstva, ki sledi Maistrovim vrednotam in zgledu.

Ladislav Lipič je kot domoljub, aktivni udeleženec vojne za Slovenijo, častnik, generalmajor sv, prejemnik številnih najvišjih domačih in tujih priznanj ter odlikovanj, ki je velik del izjemno uspešne kariere posvetil vojaškemu poklicu, vzoren naslednik lika in dela generala Maistra. K temu prispeva njegov celovit pogled na nastanek slovenske državnosti, ob upoštevanju vseh prelomnih obdobij slovenske zgodovine 20. stoletja, začenši z generalom Maistrom. Zlasti njegova pomoč pri delovanju Zveze društev general Maister ter pri postavitvi Maistrovih spominskih obeležij s ciljem negovanja zgodovinskega spomina je hkrati tudi najboljši in najuspešnejši primer varovanja ter razširjanja dediščine generala Rudolfa Maistra.

DRAGO MARTINŠEK

PREDLAGATELJ: Mojca Ževart, članica Upravnega odbora
Šaleškega društva »general Maister« Velenje in
podpredsednica Zveze društev general Maister

/Drago Martinšek vodi Šaleško društvo »general Maister« Velenje od njegovega nastanka leta 2016.

Pod njegovim vodstvom je društvo s svojimi aktivnostmi v dobrih sedmih letih obstoja močno utrdilo prepoznavnost generala Maistra ter njegove vloge in pomena za slovenski narod in slovensko državnost, prav tako pa tudi prepoznavnost Zveze društev generala Maistra na območju svojega delovanja in širše. Med najpomembnejše dosežke društva v tem obdobju spadajo: vodenje aktivnosti za postavitve spomenika dr. Karlu Verstovšku, postavitve spominskega obeležja Gustavu Šilihu, odkritje družbenega prapora, organizacija osrednje proslave ob državnem prazniku, dnevu Rudolfa Maistra, organizacija letne skupščine Zveze društev general Maister, organizacija številnih predavanj, proslav, strokovnih ekskurzij in predstavitev publikacij, povezanih z generalom Maistru in borci za severno mejo, ter vzpostavitev dobrega sodelovanja s kulturno-izobraževalnimi institucijami v Velenju in regiji.

Društvo je postalo tudi nepogrešljiv član Območne Koordinacije veteranskih in domoljubnih organizacij, ki sodeluje pri vseh skupnih aktivnostih koordinacije ter jih velikokrat tudi vodi.

Drago Martinšek ob dnevu Rudolfa Maistra in drugih pomembnih obletnicah poskrbi, da ravnatelji vseh velenjskih osnovnih šol učencem predajo sporočilo oziroma poslanico, s katero jih seznanijo z vlogo in pomenom generala Maistra ter jih nagovorijo k spoštovanju vrednot, za katere se je Maister zavzemal. Domoljubne vsebine redno podaja tudi kot gost v oddajah lokalne televizije in radia ter s prispevki v lokalnem časopisu. Na domoljubnem področju ne deluje le kot predsednik šDGM Velenje, temveč tudi kot direktor Knjižnice Velenje, pred tem pa kot vodja Urada za družbene dejavnosti Mestne občine Velenje ter kot član ali podpornik številnih drugih kulturnih in športnih društev in organizacij.

Njegova vsestranska angažiranost je bila nedvomno temeljni gradnik nastanka in dosedanjega delovanja društva ter je tudi zagotovilo za dobro delovanje društva v prihodnje. Drago Martinšek si namreč ves čas prizadeva tudi za pridobivanje novih članov vseh generacij ter za nadaljnjo učvrstitev delovanja društva in spodbujanje systemske umestitve domoljubnih vrednot in idej v slovenski izobraževalni in kulturni prostor.

MARJAN ŽMAVC

PREDLAGATELJ: Društvo general Maister Cerkevjak

/Marjan Žmavc se je leta 1981 zaposlil na oš Cerkevjak, kjer je poučeval vse do leta 2010. Za svoje strokovno delo v pedagoškem poklicu je leta 2005 prejel Jesenkovo priznanje za nadpovprečne dosežke na področju šolske geografije in leta 2010 še plaketo dr. Antona Trstenjaka za življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki mu jo je podelilo Društvo pedagogov dr. Antona Trstenjaka.

Poleg dela v pedagoškem poklicu je bil aktiven v več društvih, ki delujejo v občini, in skoraj dve desetletji uspešno vodil civilno združenje Slovensko goriški forum Cerkevjak, kjer so izvedli številne okrogle mize in napisali več publikacij o kulturni, naravni in etnološki dediščini v kraju. Za aktivno delo na področju raziskovanja in publiciranja lokalne zgodovine, kulturne in naravne dediščine ter dela v društvih v občini Cerkevjak je leta 2008 prejel srebrni grb Občine Cerkevjak.

Leta 2010 je Marjan Žmavc postal župan občine Cerkevjak in takrat predal predsedniško funkcijo Društva generala Maistra Cerkevjak podpredsedniku društva. Kot župan prizadevno podpira delovanje društva in je njegov aktiven član. Z njegovo pomočjo je društvu uspelo leta 2014 izvesti postavitve in odkritje doprsnega kipa generala Maistra na osrednjem trgu v Cerkevjaku, leta 2017 pa je sodeloval pri pobudi, da se originalni doprsni kip generala Maistra prenese v avlo oš Cerkevjak-Vitomarci. Avlo šole so nato poimenovali po generalu Rudolfu Maistru, dodali njegov življenjepis ter pomen za Slovence ob koncu 1. svetovne vojne. V letu 2017 je DGM Cerkevjak z njegovo pomočjo svečano razvilo društveni prapor na slovesnosti Zveze društev general Maister v Cerkevjaku.

Marjana Žmavca od zgodnje mladosti zaznamujeta delo z mladimi ter sporočilnost generala Maistra in boji za našo severno mejo. Med drugim je pripravil zgodovinsko uro s takrat še živim Maistrovim borcem Francem Lahom iz Cerkevjaka in se redno udeležuje prireditev v spomin generalu Maistru.

Vodilo župana Marjana Žmavca je vsestranski razvoj občine na gospodarskem, kulturnem, društvenem, vzgojno-izobraževalnem in športnem področju, dialog med generacijami, spoštovanje različnosti in senzibilnost za vsakdanje probleme občanov. **/MG**

Polaganje vencev v spomin na generala Rudolfa Maistra

/MILAN ZEČEVIĆ

/V MARIBORU pa je Garda Slovenske vojske v imenu predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar položila venec pred Maistrov spomenik na Maistrovem trgu

Ob dnevu Rudolfa Maistra smo v sodelovanju z Ministrstvom za obrambo RS, Slovensko vojsko in Mestno občino Ljubljana že tradicionalno položili vence pred spomenik generalu Maistru, ki se nahaja pred zgradbo Ministrstva za obrambo RS na Vojkovi cesti 55 v Ljubljani

Foto: Bruno Toič/MORS

/NA POBREŠKEM POKOPALIŠČU se je Maistrovemu spominu ob njegovi grobnici poklonilo Domovinsko društvo generala Rudolfa Maistra Maribor s predsednico Zveze društev general Maister mag. Lučko Lazarev Šerbec

Foto: Franc Lajnšič

OSREDNJA REGIJSKA PROSLAVA ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra

/LILIJANA BEŽAN HORVAT

Foto: Občina Beltinci

»Leto 2024 je leto **GENERALA RUDOLFA MAISTRA** ostanimo **PONOSNI in bodimo HVALEŽNI!**«

/NA OSREDNJI REGIJSKI SLOVESNOSTI, ki je bila v sredo, 20. novembra 2024, v Dokležovju, smo se spomnili izjemnega človeka, domoljuba, generala, borca za severno mejo in slovenskega pesnika - Rudolfa Maistra.

Na slovesnosti so bili prisotni tudi praporščaki domoljubnih in veteranskih organizacij Pomurja: Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Murska Sobota, Policijskega veteranskega društva Sever za Pomurje, Zveze združenj borcev za vrednotenje NOB Murska Sobota in Beltinci, Območnega združenja slovenskih častnikov Murska Sobota in Gornja Radgona ter Zveze društev general Maister, Društva generala Maistra Murska Sobota in Veržej. Praporščakom je poveljeval štabni vodnik Milan Zorko.

Zbrane goste je pozdravil predsednik Krajevne skupnosti Dokležovje, Dejan Klemenčič.

Osrednji govornik je bil Marjan Farič, predsednik Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota, ki je za prisotne povedal – citiramo:

Spoštovane in spoštovani!

V zadnjem desetletju, odkar se srečujemo pogosteje, je bilo ob različnih priložnostih o generalu Rudolfu Maistru povedanega že veliko. Tudi na tem odru.

V letošnjem letu, ko obeležujemo 150. obletnico rojstva in 90. letnico njegove smrti, je, poleg že ničkolikokrat izpostavljenih zgodovinskih dejstev, morda potrebno poseči podrobneje v polje simbolike Maistrovih dejanj in njegove osebnosti.

Kaj torej Maister predstavlja danes, ne samo v slovenski zgodovini, temveč tudi v sodobnosti, v današnji identiteti slovenskega naroda in države?

Tu lahko zlahka trčimo ob očitek zmuzljivosti nacionalizma, ki ima poleg nekaterih pozitivnih tudi negativne in izključujoče značilnosti, ko se domoljubje sprevrže v šovinizem, tudi v fašizem, v nasilno izključevanje pripadnikov drugih narodov, čemur smo priča tudi danes. Je bil Maister nacionalist? So bili tukajšnji Maistrovi sodelavci, dr. Slavič, dr. Kovačič, Klekl, Jerič, Godina in drugi nacionalisti? Temu lahko pritrdimo. A temu navkljub niso bili izključevalni, nedvomno so uspeli ohraniti svoja humanistična prepričanja. Brez njihovega čuta za slovensko narodno identiteto ne bi nikoli bili položeni temelji današnje slovenske države. Domoljubje je, poleg kulture in jezika, torej ključni element, vezivo, ki ohranja, varuje in oblikuje neko državno skupnost, tudi našo. Brez tega v zgodovini ne bi obstali, brez tega se ne bi formirali kot narod, brez tega slovenski narod ne bi bil deležen svoje državnosti! To je tudi rdeča nit, osrednja lastnost Maistrovega značaja.

Zgodovina kaže, da slovenski človek, kljub svoji navidezno mehki in uklonljivi naravi, premore tudi uporniško držo. Kaj žene slovenskega človeka v upor skozi celotno zgodovino? To je zagotovo prav domoljubje, pripadnost svojemu narodu, jeziku, skupnosti, pripadnost idejam svobode, sožitja, tolerance in resnicoljubnosti. Tak je bil tudi Maister...

Po prvi svetovni vojni, v času osamosvajanja mnogih evropskih narodov, znova oživijo ideje o Zedinjeni Sloveniji,

**Predsednik KS Dokležovje
Dejan Klemenčič**

**Slavnostni govornik
Marjan Farič**

**Ilustracije iz slikanice
Deklica in general**

prvem političnem programu Slovencev, ko ti že leta 1848, po marčni liberalno-meščanski revoluciji, v veliki pomladi narodov, namesto razdrobljenosti na dežele Kranjsko, Štajersko, Primorje in Koroško zahtevajo skupno kraljevino Slovenijo, takrat še pod habsburško krono. Program Zedinjene Slovenije je dvajset let po njegovem nastanku dobil plebiscitarno podporo skozi taborsko gibanje, ki se je na Slovenskem začelo prav v obmurskem prostoru, v Ljutomeru, kjer se ob prisotnosti mnogih Prekmurcev prvič sliši tudi o slovenski identiteti Prekmurcev in nujnosti vključitve prekmurskih Slovencev v enoten slovenski narod. Leto 1918, prelomno obdobje ob koncu prve svetovne vojne, pomeni pot k dejanskemu uresničenju idej, zapisanih v programu Zedinjene Slovenije.

Maister se je zavedal pomembnosti tega prelomnega časa in zgodovinske priložnosti, ki se je ponujala takrat. Na lastno pest, brez vprašanj, kaj bodo rekli tisti zgoraj v Ljubljani, je s svojimi borci ubranil severno mejo slovenstva in tako vzpostavil pomemben gradnik bodoče slovenske državnosti. Severne meje današnje slovenske države so tiste, ki jih je izbojeval Maister.

Maistru slovensko zgodovinopisje ni bilo vedno naklonjeno. Označen je bil kot pripadnik ideološko spornega meščanskega liberalnega razreda. Po njem smo sicer poimenovali nekatere ulice, toda v NOV ni bilo Maistrovega bataljona, še manj brigade. Vendar upamo si trditi, da upor slovenskega naroda proti okupatorju v času 2. svetovne vojne ne bi bil takšen, če ne bi bilo Maistrovega zgleda. Nenazadnje so v partizanskih enotah bili tudi številni Maistrovci.

Maistra in vrednost njegovih dejanj smo ponovno odkrili šele ob koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja, prav v času osamosvojitvenih prizadevanj Slovenije, ko so padle tudi ideološke plašnice. Objektivna zgodovinska ocena njegovih dejanj se izrisuje šele sedaj. Maistrova dejanja so ovrednotena kot izjemno državotvorna, saj v njihovi posledici gre za oblikovanje in določanje slovenskih državnih meja, kot jih poznamo danes.

Maister ni bil politik, bil je vojak, a tudi pesnik, literat in slikar, njegova dejanja pa imajo nesporno izjemno pomembne in dolgoročne politične dimenzije. Meja, zarisana z orožjem, je dobila svojo potrditev na pariški mirovni konferenci. Kar nas danes še posebej navdihuje, je Maistrova osebnost,

njegov značaj, njegov izjemen karakter. Prav je, da Maister ima v zgodovini slovenske države posebno, častno mesto. Zato tudi kratka omemba v šolskih učbenikih več ne zadošča! Vrnimo se k osnovnemu vprašanju, kaj torej Maister predstavlja danes v zavesti našega naroda. Maister nam s svojo vizijo in predanostjo slovenski ideji ostaja svetel vzor. Pogum, nacionalna samozavest in predanost slovenskemu narodu in domovini pa morajo postati tudi naše današnje vrednote, ki jih živimo vsak dan, na vsakem koraku.

Žal mi vsi, zlasti pa slovenska politika s svojim negativnim zgledom, pogosto zaide s te poti. Dandanes se priklanjamo drugim vrednotam: moči, oblasti in denarju! Domoljubje nima cene! Političnemu razredu manjka predvsem Maistrovega duha! A ne dajmo se zavesti sladkobnosti političnega lepopisja: v sebi moramo znova prebuditi lastno samozavest in ponos ter doseči enotnost, ki bo ob spoštovanju lastne zgodovine omogočala pogled naprej.

Maistrova dejanja in dejanja njegovih tukajšnjih sopotnikov z obeh bregov Mure nam kažejo, da tukaj še prebivajo zavedni, trdni in pogumni ljudje, ki vedno, ko je to treba, stopijo skupaj in zmorejo veliko. To si moramo končno skozi lasten napor in dejanja priznati tudi sami in to je tudi naše osrednje sporočilo javnosti, zlasti mladim ob obeleževanju jubilejnega Maistrovega leta.

V pogovoru in predstavitvi knjige Deklica in general so sodelovali pisatelj Tone Partljič, ilustrator Anton Buzeti in založnik Jože Gomboc. Z njimi se je pogovarjala voditeljica in povezovalka programa Polonca Gjorek.

V kulturnem programu sta nastopili glasbenica Julija Fajhtinger in mag. Bernarda Roudi, ki je recitala Maistrovo pesem »Nazaj jih pa ni«.

Prisotne goste je nagovorila tudi predsednica Društva prijateljev mladine Dokležovje, Marija Zver.

Na ogled je bila razstava originalov slikanice DEKLICA IN GENERAL in razstava o življenju in delu generala Rudolfa Maistra.

Zahvaljujemo se organizatorjem prireditve Občini Beltinci, Prekmurskemu društvu general Maister Murska Sobota, Krajevni skupnosti Dokležovje, Društvu prijateljev mladine Dokležovje, Osnovni šoli Bakovci – poš Dokležovje ter vsem prisotnim domoljubnimi in veteranskim organizacijam Pomurja, ki so skupaj z nami počastili generala Maistra. /MG

POT – REGIJSKA PROSLAVA V ZASAVJU

ob dnevu Rudolfa Maistra

/mag. MOJCA LAZAR DOBERLET, DGMZ za Zasavje

Foto Matjaž Kirn

**Nagovor župana občine Trbovlje,
mag. Zorana Pozniča**

**Nagovor predsednika DGMZ,
Radigoja Pergerja**

/Zagorje, 24. 11. 2024. »Ko bom velik, bom pravi multipraktik. Podobno kot Rudolf Maister.« je zapisal Lovro Predstavitev poti, ki so jih prehodili trije pomembni posamezniki v kontekstu družbene, politične in kulturne situacije tiste zgodovinske dobe, v kateri so živeli, je bila osrednja tema letošnje regijske proslave ob državnem prazniku – dnevu Rudolfa Maistra. Proslava je potekala 21. novembra 2024 v Delavskem domu Trbovlje, in sicer v organizaciji Društva generala Maistra za Zasavje in Občine Trbovlje.

O poti Rudolfa Maistra je veliko poznanega, žal pa še vedno ni znano večini slovenske populacije. Ker Maistrov pomen za razvoj slovenske identitete, tako etnične kot politične in državotvorne, vedno bolj priznava in spoštuje politična oblast Slovenije, si zasavsko društvo močno prizadeva za ohranjanje spomina na Maistra med vsemi starostnimi in socialnimi strukturami družbe v ožjem lokalnem in širšem nacionalnem okviru.

Maistrovi borci so prihajali z različnih koncev slovenskega ozemlja, tudi iz zasavskih krajev. Da ne bi spomin nanje zbledel, so člani DGMZ zbrali nekaj podatkov o posameznih fantih in moških, ki so večinoma v lasti družinskih arhivov, ti pa se z leti izgubljajo in pomembni zgodovinski viri se spreminjajo. »Ne trudite se vpisati v zgodovino, ta vas bo postavila točno tja, kamor spadate,« je zapisala Urška Klakočar Zupančič, predsednica Državnega zbora Republike Slovenije. In sedaj je čas, da te borce tudi domoljubna, zgodovinska društva postavimo na mesto, ki jim pripada.

Hrastničan Jože Groznik se je po prvi svetovni vojni pridružil Maistrovim borcem. Rodil se je februarja 1895, končal učiteljske, kot dijak pa spoznal nemško oholost in prevlado v Avstro-Ogrski. Leta 1914 je bil poklican v avstro-ogrsko vojsko, postal oficir in se boril na različnih krajih, tudi na Soški fronti. Po vojni se je vrnil v Hrastnik, kjer je sestavil zaščitno četo za zavarovanje, ki so jo sestavljali rudarji. Leta 1918 se je javil generalu Rudolfu Maistru kot prostovoljec in pomagal pri razoroževanju Zelene garde, nato pa sodeloval pri zasedbi drugih predelov Štajerske, Prekmurja in Koroške. Svojo vojaško pot je zaključil s prejemom odlikovanj za boje na severni meji, svojo poklicno pot pa nadaljeval v Hrastniku, kjer je svojo življenjsko pot zaključil leta 1980.

Jože Groznik, Peter Cestnik, Avgust Dolinšek, Josip Draksler in Albert Satler so tisti Maistrovi borci, ki so skromno predstavljeni na tematski razstavi z naslovom Zgodovinski zapiski DGMZ ob Maistrovem letu, ki jo je pripravilo DGMZ kot prispevek k drugim spominskim dogodkom v letu 2024 – Maistrovem letu.

Sredi 19. stoletja je Zasavje postalo središče premogovniške industrije. Steklarna, livarna svinca, cinkarna, apnenica in žigarna so zaposlovali veliko delavcev, ki so delali in živeli v težkih razmerah, stanovanja delavskih družin pa so bila skromna, tako kot njihova plačila. Med kraji počitka in razvedrila je izstopala gostilna Dimnik, ki je postala center socialnega in kulturnega udejstvovanja Ane Dimnik – slovenske matere.

**Folklorna skupina
iz Trbovelj**

**Pevski zbor
Prosavus**

**Trboveljske
mažorete**

**Razstava-Zgodovinski zapiski DGMZ v
Maistrovem letu, DD Trbovlje, 23.11.2024**

Konec 19. in začetek 20. stoletja so se tudi v Zasavju porajale težnje po šolanju otrok, po rabi slovenskega jezika ter po aktivnem kulturnem in političnem delovanju. Glavna pobudnica gibanja za slovensko idejo je bila Ana Dimnik. Ana je vzpostavila stike z mnogimi slovenskimi kulturniki, ki so pri njej dobili ne le hrano, temveč zlasti podporo svojim kulturnim in liberalno političnim idejam. V njeni hiši se je govorilo slovensko, kupovala je slovenske knjige in slovenske časopise. V času velike kmetijske razstave v Trbovljah leta 1887 je le na Dimnikovi lipi pred gostilno visela slovenska zastava. Ano Dimnikovo je začelo obiskovati vedno več zavednih Slovencev. Njena življenjska pot se je končala v Trbovljah leta 1921.

Poti treh zavednih Slovencev so bile na proslavi predstavljene preko veznega teksta, ki sta ga ponesla med obiskovalce Jože Bovhan in osnovnošolec Urh Baš, ki sta s svojo prezentacijo simbolizirala pot prehajanja od mladostne zagnanosti do umirjene zrelosti.

Navzoče na proslavi sta nagovorila predsednik DGMZ, Radigoj Perger, in župan Občine Trbovlje, mag. Zoran Poznič.

Kulturni program so obogatili člani lokalnih društev (*folklor, delavska godba, mažorete, mešani pevski zbor*) in javnih zavodov (*osnovnošolski pevci, plesalci, recitatorji, pripovedovalci*), skupine in posamezniki, mladi in starejši. Skupaj

so pokazali, da je le pot sodelovanja tista, ki prinese uspeh in napredek. Njihove nastope je tehnično podprlo osebje Delavskega doma Trbovlje.

Finančno in logistično je izvedbo programa na proslavi omogočila Občina Trbovlje. Župan, mag. Zoran Poznič, je obljubil aktivno vključevanje v iskanje poti za nadaljnje zbiranje in obdelovanje podatkov o Maistrovih borbah iz Zasavja, predvidoma v sodelovanju z Zasavskim muzejem Trbovlje. Z zaključkom proslave se je zaokrožil niz dogodkov, s katerimi je DGMZ soustvarjalo nacionalne dogodke v Maistrovem letu 2024. Društvo je poleg vsakoletnih nalog izvedlo še ustvarjalne delavnice za osnovnošolsko mladino v treh občinah, izdalo brošuro likovnih portretov generala Maistra, organiziralo literarni večer Maistrovih pesmi, pripravilo in razstavilo Zgodovinske zapiske DGMZ v Maistrovem letu, v sodelovanju z Občino Zagorje ob Savi zasadilo spominsko lipo v zagorskem parku dr. Janeza Drnovška.

Zahvaljujemo se vsem, ki so regijskemu DGMZ pomagali na njegovi poti izvajanja aktivnosti v Maistrovem letu, še posebej Zvezi društev general Maister, njeni predsednici in sekretarju ter županom vseh treh zasavskih občin, ki podpirajo delovanje domoljubnega društva pri ohranjanju zgodovinskega spomina, diseminaciji izvedenega dela in prenašanju izkušenj ter znanja med generacijami. /MG

Učenci Glasbene šole
Zagorje ob Savi

Častni gostje pri zasaditvi spominske lipe

Recitatorja iz
OŠ Ivana Cankarja Trbovlje

Župan Zagorja Matjaž Švagan in predsednik DGMZ Radigoj Perger pri zasaditvi lipe

Zasaditev spominske lipe v Zagorju ob Savi

/RADIGOJ PERGER, Predsednik DGMZ

Foto: arhiv DGMZ

/Na predlog Društva generala Maistra za Zasavje je Občina Zagorje ob Savi, v sodelovanju z društvom, na državni praznik – dan Rudolfa Maistra, 23. novembra 2024, zasadila spominsko slovensko lipo v Maistrovem letu 2024. Spominska lipo je bila zasajena v parku dr. Janeza Drnovška v Zagorju ob Savi. Simbolnega dogodka so se udeležili častni gostje: predsednica Zveze društev general Maister mag. Lučka Lazarev Šerbec, generalni sekretar ZDGM Rudolf Pfajfar, župan Občine Zagorje ob Savi Matjaž Švagan, predsednik DGMZ Radigoj Perger in predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij ter društev iz Zasavja. Navzoči so bili tudi članice in člani DGMZ, predstavniki sosednjih občin Hrastnika in Trbovelj in drugi. Za uvod je zazvenela himna

Zveze društev general Maister – Slovenec sem, ki jo je zapel solist Rihard Majcen. Pozdravnim nagovorom je sledila popestritev s kulturnim programom, ki so ga pripravili učenci in mentorji Glasbene šole Zagorje ter recitatorja Maistrove poezije, učenca Osnovne šole Ivana Cankarja Trbovlje. Sledila je svečana zasaditev spominske lipe. Spominska lipo je bila zasajena v čast in spomin na vrednote velikega slovenskega domoljuba generala Rudolfa Maistra. Ob lipi je tudi ploščica na kateri je QR koda, ki omogoča vpogled v vsebino o Maistrovi življenjski poti in delu ter nekaj utrinkov iz življenja zasavskih Maistrovih borcev. Verjamemo, da bo ta spominska lipo tako lepo rasla kot je stalno rasla domoljubna zavest generala Rudolfa Maistra. /MG

V Veržeju dostojno proslavili dan Rudolfa Maistra

Pozdravni nagovor župana občine Veržej Draga Legena

Slavnostni govornik dr. Alojz Šteiner

Dobitniki zahval za sodelujoče na slovesnosti

Praporji na slovesnosti ob Dnevu Rudolfa Maistra

Vabljeni gostje in občinstvo

/dr. ALOJZ ŠTEINER

Foto: Suzana Kapun

/DRUŠTVO GENERAL MAISTER VERŽEJ je bilo v Maistrovem letu 2024 zelo delovno. Od štirinajstih društvenih dogodkov, ki so zapisani tudi v posebnem načrtu Zveze društev general Maister, je trinajsti dogodek potekal v nedeljo, 17. novembra. V veržejskem Domu kulture je bila izvedena občinska slovesnost ob dnevu Rudolfa Maistra. Na tem osrednjem dogodku društva so z recitacijami in glasbenimi točkami nastopali učenci Osnovne šole Veržej. Koncertni del prireditve je pripadel Pihalnemu orkestru KUD Muzika Križevci, kvintetu Jeruzalem in folklorni skupini Lešččec. Dogodek je povezovala Silva Vrbnjak, prisotni pa so bili tudi predstavniki in praporji domoljubnih in veteranskih organizacij. Pozdravni nagovor je imel župan Drago Legen, ki je omogočil tudi podporo dogodku. Slavnostni govornik je bil upokojeni generalmajor Slovenske vojske dr. Alojz Šteiner.

Izpostavil je, da Veržej premore spominska obeležja in udeležence Maistrovih borcev, Maistrovega sopotnika nadporočnika Antona Osterca in dr. Frana Kovačiča, pomembnega člana takratne jugoslovanske delegacije na Pariški mirovni konferenci. Ravno Prleka, dr. Matija Slavič, rojen v Križevcih, in dr. Fran Kovačič, rojen v Veržeju, sta pomembno prispevala k odločitvi v Parizu, da so Prekmurci leta 1919 lahko bili združeni z matičnim narodom. Ali, kot bi dejal Šteiner, so imeli Prekmurci zaradi omenjenih tudi srečo. Posebnost Veržeja pa je v ohranjanju Maistrovega zgodovinskega spomina in domoljubja tudi v tem, da vidijo majhne ljudi in ohranjajo spomin na njihovo veličino ter imajo radi Veržej. Veliko pozornosti je bila deležna tudi spominska soba v Domu kulture, katere zbirko so obnovili lansko leto. Dogodek, ki je lepo uspel, so zaključili s pristnim druženjem. /MG

Podpredsednik KDDFM
Vojko Močnik

Aljaž Verhovnik

Basbaritonist
Klemen Gorenšek

Trobilni kvintet
Orkestra slovenske policije

Udeleženci proslave

Slavnostni govornik
prof. Aleš Arih

Podžupan Andrej Erjavec
in podpredsednica
ZDGM Mojca Ževart

KOROŠKA SLOVESNOST ob dnevu Rudolfa Maistra

/ALJAŽ VERHOVNIK, tajnik KDDFM

Foto: Larisa Vušnik

/ŽE TRADICIONALNA KOROŠKA SLOVESNOST ob državnem prazniku, dnevu Rudolfa Maistra, je včeraj potekala prav na dan 130. obletnice rojstva Franja Malgaja (20. 11. 1894). Proslavo sta v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem pripravili Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj in Občina Ravne na Koroškem. Slavnostni govornik je bil prof. Aleš Arih, predsednik Domovinskega društva generala Maistra Maribor. V imenu organizatorjev sta zbrane nagovorila podpredsednik Koroškega domoljubnega društva Vojko Močnik in podžupan Andrej Erjavec. Slovesnosti se je udeležila tudi podpredsednica Zveze društev general Maister Mojca Ževart, ki je ob tej priložnosti Občini Ravne na Koroškem izročila Zlato plaketo Zveze društev general Maister z naslednjo obrazložitvijo: »Občina Ravne na Koroškem vse od ustanovitve podpira delovanje Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj. Z njeno pomočjo je društvu leta 2010 uspelo predstaviti spomenik na novo, prijaznejšo in primerno lokacijo. Na naših slovesnostih so predstavniki občine redno prisotni, župan dr. Tomaž Rožen pa je bil že večkrat govornik na slovesnostih društva. Občina Ravne na Koroškem društvu omogoča kontinuiteto delovanja skozi različne oblike sodelovanja. Društvo že tradicionalno v sodelovanju z občino pripravlja slovesnosti pri Malgajevem spomeniku in slovesnost ob dnevu Rudolfa Maistra. V znak priznanja in zahvale za domoljubno dejavnost Občine Ravne na Koroškem ji Zveza društev podeljuje Zlato plaketo Zveze društev general Maister.«

Vsebinsko bogat, domoljubno obarvan kulturni program je minil v duhu spomina na Rudolfa Maistra, Franja Malgaja in borce za severno mejo. Nastopili so basbaritonist Klemen Gorenšek, dijaka Gimnazije Ravne na Koroškem Jan Penec in Lucija Fortin pod mentorstvom prof. Lucije Mirkac ter Trobilni kvintet Orkestra slovenske policije.

Vlada Republike Slovenije je leto 2024 razglasila za Maistrovo leto. Obeležujemo namreč dve pomembni okrogli obletnici: 150. obletnico njegovega rojstva in 90. obletnico njegove smrti. Prav tako se spominjamo pomembnih obletnic iz življenja in dela Franja Malgaja, in sicer 130. obletnice rojstva in 105. obletnice njegove tragične smrti na obronku Tolstega vrha pri Dobrijah.

General Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov, nedvomno sodi med najpomembnejše slovenske osebnosti 20. stoletja. Njegovo razgibano življenje se je začelo 29. marca 1874 v Kamniku in končalo 26. julija 1934 v Uncu pri Rakeku. Bil je eden redkih, ki so v pomembnem zgodovinskem prelomu za Slovenijo po prvi svetovni vojni upali ne samo razmišljati, ampak tudi državotvorno ukrepati. Rudolfa Maistra je krasila tudi zelo vsestranska kulturna osebnost. Od zgodnje mladosti je bilo njegovo življenje prepleteno s književnostjo, glasbo in slikarstvom. Rudolf Maister – Vojanov je v narodu zapustil neizbrisen spomin, vreden njegove vsestranske osebnosti. Program prireditve je povezoval Aljaž Verhovnik. Scenarij je pripravil Vojko Močnik. /MG

Proslava ob dnevu Rudolfa Maistra in 10. obletnici društva

*Maistrovo Završki fantje je zapel
LPZ Belokranjskih lovcev*

*Pozdravni nagovor županje
občine Semič Polone Kambič*

*Viniška republika 1919 društva
upokojencev Vinica*

*Prireditev je odlično
povezoval Alen Golobič*

*Slavnostni govornik
generalmajor Dobran Božič*

/JOŽE MATEKOVIČ, predsednik BDGM

Foto: Zvone Butala

/BELOKRANJSKO DRUŠTVO general Maister je v počastitev državnega praznika, Dneva Rudolfa Maistra, pripravilo 21. novembra svečano prireditev v Kulturnem centru Semič. Letošnje praznovanje Dneva Rudolfa Maistra smo združili s praznovanjem desete obletnice delovanja našega društva.

V uvodnem nagovoru je predsednik društva Jože Matekovič spregovoril o aktivnostih društva v letu Rudolfa Maistra in omenil ključne dosežke v desetletnem delovanju. V tem času je društvu uspelo razviti društveni prapor, odkriti spominsko ploščo na rojstni hiši Jožka Slobodnika na Radovici, postaviti spominsko ploščo padlim v 1. svetovni vojni in Maistrovim borcem iz občine Semič, izdati knjigo avtorice Mirjane Furlan Jožko Slobodnik – Maistrov borec, organizirati vrsto razstav o Rudolfu Maistru po belokranjskih šolah, organizirati vrsto predavanj in okroglih miz na temo bojov za Maribor in severno slovensko mejo v letih 1918 in 1919 itd. Posebej je omenil težave pri sestavljanju seznama udeležencev borcev za severno mejo s področja Bele krajine. V zaključku je izpostavil izredno dobro sodelovanje z ostalimi domoljubnimi in veteranskimi združenji v Beli krajini – Veterani vojne za Slovenijo, Območnim združenjem slovenskih častnikov, Združenjem borcev za vrednote NOB, Združenjem Sever in društvom Metliški Sokoli. Zahvalil se je Zvezi društev general Maister za pomoč pri delovanju ter vodstvom vseh treh belokranjskih občin.

Županja Občine Semič, gospa Polona Kambič, je v svojem pozdravnem nagovoru pohvalila delovanje domoljubnih in veteranskih organizacij v Beli krajini, med katere sodi tudi naše domoljubno društvo. V imenu vseh treh belokranjskih občin – Črnomelj, Metlika in Semič – je društvu zaželela nadaljnje uspešno delo, še zlasti na področju negovanja domoljubnih tradicij ter ohranjanja spomina na generala Maistra in Maistrove borce iz Bele krajine.

Slavnostni govornik na letošnji slovesnosti je bil generalmajor Dobran Božič, predsednik Zveze slovenskih častnikov. Gospod Božič je pozdravil delo društva v preteklih desetih letih. V svojem nastopu je poudaril pomen veličastnih dejanj generala Maistra in njegovo veliko ljubezen do domovine. Opozoril je na genialnost generala Maistra, ki je z veliko tenkočutnostjo krmaril med diplomacijo in vojaško silo v takratnih, za današnje dni nepredstavljenih, razmerah. Ljubezen do domovine, odločnost in predanost domovini in svojemu narodu je bilo vodilo Maistra in Maistrovih borcev, pozneje slovenskih partizanov in vseh nas, ki smo se pred 33 leti uprli agresiji in končno izvojevali svobodo ter neodvisnost novonastale države Slovenije.

V kulturnem programu v režiji podpredsednice društva profesorice Rose Mohar in ob odličnem vodenju Alena Golobiča so nastopili Lovski pevski zbor ZLD Bele krajine, recitator Jan Bauman, in mlada glasbenika: harmonikar Nace Pavše ter pevec in kitarist Matevž Šega. Mirjana Furlan je predstavila odlomek iz knjige o Jožku Slobodniku. Skozi vezni tekst je bila predstavljena pred kratkim izdana knjiga Katarine Mahnič in Alenke Juvan z naslovom Rudolf in Vojko. V programu smo na sproščen način povezali domoljubje, Maistra kot vojskovodjo in poeta ter nekaj aktivnosti društva v preteklih desetih letih. Gledališka skupina Društva upokojencev Vinica je pod vodstvom Ivanke Sajovec zaključila letošnjo svečano prireditev s humornim prikazom obdobja Viniške republike, ki je delovala v času bojov za severno slovensko mejo pred 105 leti. Po proslavi je sledilo polaganje venca pred spominsko ploščo Maistrovim borcem iz Semiča ter ogled razstave v avli Kulturnega centra Semič o Rudolfu Maistru ter nekaj razstavnih panojev o delovanju Belokranjskega društva general Maister po priredbi oblikovalca Juša Mihelčiča. **/MG**

Leto Rudolfa Maistra – **NAŠI MEJNIKI**

/MAJA MALC

Foto: arhiv NDDGM Unec

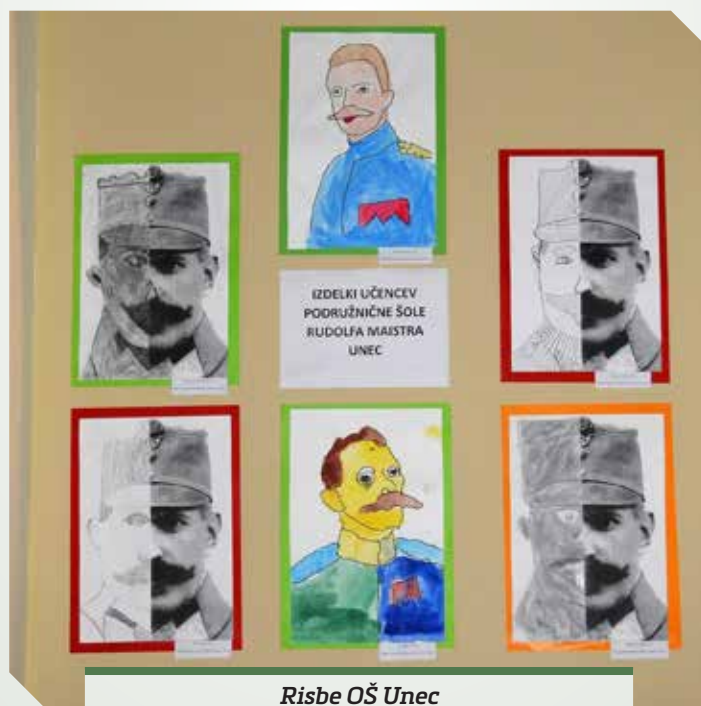
Dragonarji generala Maistra

Otroški PZ OŠ Rakek

/Ob izteku leta generala Rudolfa Maistra je v Kulturnem domu Cerknica potekala prireditev »Naši mejniki«. Državni praznik, Dan Rudolfa Maistra, 23. novembra, obeležuje spomin na dan, ko je leta 1918 Maister razorožil nemško zeleno gardo in tako dosegel, da sta Maribor in Spodnja Štajerska pripadla tedanji Jugoslaviji.

Po pozdravnem nagovoru župana g. Marka Rugarja je mikrofona prevzel podpredsednik Zveze društev general Maister g. Jože Berlec. Orisal je boj za severno mejo, uspešno priključitev Maribora in Spodnje Štajerske k Jugoslaviji po zaslugi Rudolfa Maistra ter veliko razočaranje Slovencev ob neuspeh priključitvah Koroške, Trsta, Gorice in dela Istre. Zvrstilo se je lepo število nastopajočih. Pevski zbor Dragonarji generala Maistra je uvodoma zapel Zdravljico in Slovenec sem. Otroški pevski zbor Mulčki, Mladinski pevski zbor Okarina ter recitatorji z oš Jožeta Krajca Rakek

Risbe OŠ Unec

so z doživetim nastopom prispevali zanimiv delež k prireditvi. Maister je kazal tudi veliko zanimanje in naklonjenost do knjig, starin in ljudske dediščine, zato je Vokalna skupina Cluster zapela njegovo najljubšo pesem Kje so tiste stezice. Povezovalka programa je osvetlila Maistrovo povezanost z družino Sebenikar, najprej na Rakeku in nato še na Uncu, kjer je Maister

sklenil svoje bogato življenje. Po nastopu Trobilnega ansambla Godbe Cerknica in Folklornega društva Rakek je zaključila prireditev z Maistrovimi besedami: »Spomin na one, ki so dali leta 1918 življenje za svobodo tega lepega dela naše svete zemlje, naj nas vekomaj trdno druži in veže. Pozabimo na strankarska in osebna nasprotstva in naše misli naj bodo složne in složna naša dejanja.« V dvorani so bili izobešeni likovni izdelki, ki so jih ustvarili učenci podružnične šole Rudolf Maister Unec. /MG

Otvoritev razstave ob spomeniku generala Maistra na Ptuj

Pozdrav predsednice ZDGM mag. Lučke Lazarev Šerbec

Razstavo si je ogledala tudi županja MO Ptuj Nuška Gajšek

Sloavnostna akademija ob dnevu Rudolfa Maistra

Ob letu generala Rudolfa Maistra **SVEČANO TUDI NA PTUJU**

/dr. ŠTEFAN ČELAN, predsednik DGM Ptuj

Foto: DGM Ptuj

/V Društvu general Maister Ptuj se zavedamo pomena številnih vizionarskih in pogumnih dejanj, ki jih je za obstoj slovenskega naroda in nastanek samostojne države opravil general Rudolf Maister. Njemu v čast smo v sodelovanju z Mestno občino Ptuj, Pokrajinskim muzejem Ptuj – Ormož, Zgodovinskim arhivom Ptuj in Filozofsko fakulteto Univerze v Mariboru pripravili razstavo, ki smo jo odprli 25. septembra na mestni tržnici ob kipu generala Maistra. Ob državnem prazniku smo se Maistru poklonili s svečano akademijo. Obujanje spomina na naše velike očake je pomembno predvsem z vidika ohranjanja narodne zavesti, ki se dotika sleherne Slovenke in slehernega Slovenca. Spreminjanje narodne zavesti namreč ni enkratno dejanje, ki se je zgodilo nekoč v zgodovini. V svetu hitrih geopolitičnih in gospodarskih sprememb smo podvrženi številnim dejavnikom, ki vplivajo na spremembo narodne zavesti in posledično, v najtemnejših scenarijih, tudi izgubo lastne države.

Kot predsednik društva sem bil mnogokrat kritiziran, ker častim napačnega človeka, ki nas je iztrgal iz germanskega sveta in nas popeljal v slovanski svet. Ob takih polemikah se

človek šele zave, kako pomembno je pravilno razumevanje in ocenjevanje zgodovinskih dogodkov ter dejanj narodnih buditeljev. Pozabljanje in nepoznavanje razmer, načrtov in dejanj, ki so jih različni zavojevalci slovanskih narodov izvajali skozi zgodovino, je zelo naivno in nevarno. Gola statistika žrtev fašizma v drugi svetovni vojni jasno pokaže, da je bilo pobitih in razseljenih trikrat več Slovanskih narodov, med njimi mnogo Slovenk in Slovencev, v primerjavi z Židi. Pravijo, da se zgodovina rada ponavlja. Da se ne bi ponovila v obliki in vsebini druge svetovne vojne, je še kako pomembno, da ohranjamo spomin na tiste narodne buditelje, njihove vrednote in dejanja, ki so veliko pripomogla k temu, da smo Slovenke in Slovenci danes samozavesten narod z lastno državo in enakopravni sogovornik pri vseh ključnih geopolitičnih in ekonomskih vprašanjih.

Na svečani akademiji smo podelili naziv častnega predsednika prvemu predsedniku društva gospodu Stanislavu Brodnjaku. Častni član društva pa je postal predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev DGM Ptuj gospod mag. Milan Kneževič. Najbolj zaslužnim članom društva so bila podeljena priznanja, podpornikom pa zahvale. /MG

Slavnostna akademija v počastitev Franja Malgaja in Rudolfa Maistra

Članici Literarnega društva Šentjur

Foto: Vid Palčnik

Ženski pevski zbor skladateljev Ipavcev Šentjur

Foto: Nik Jarh

**Pozdravni govor
predsednice DDFM**

Darje Jan

Foto: Nik Jarh

**/V soboto, 16. novem-
bra 2024** je Domoljubno

društvo Franjo Malgaj Šentjur v so-organizaciji šentjurske knjižnice pripravilo prireditev z naslovom Spominjamo se. V sklopu obeleževanja dneva in leta Rudolfa Maistra, njegove 150. letnice rojstva in 90. letnice smrti ter 130. letnice rojstva Franja Malgaja smo se v šentjurskem Ipavčevem kulturnem centru obujali spomin na moža, ki sta v zgodovini slovenskega naroda odigrala pomembno vlogo. Slavnostni program se je začel s himno Republike Slovenije »Zdravljico« v izvedbi Ženskega pevskega zbora skladateljev Ipavcev Šentjur, sledil je pozdravni govor predsednice Domoljubnega društva Franja Malgaja Darje Jan. Slavnostna govornica na prireditvi je bila predsednica Zveze društev General Maister mag. Lučka Lazarev Šerbec. V svojem nagovoru je predsednica poudarila pomembnost Malgajeve vloge v bojih za severno mejo: »*Franjo Malgaj sodi med izjemne posameznike, brez katerih bi bila podoba naše države danes zagotovo drugačna. Bil je neustavljiv in bojevit domoljub, ki je na svojem osvobodilnem pohodu za severno*

**Slavnostna govornica
predsednica ZDGM**

mag. Lučka

Lazarev Šerbec

Foto: Vid Palčnik

mejo osvojil celotno Mežiško dolino in Dravograd, zavzel je Velikovec, Pliberk, Labod.

Žal pa je bil pri tem precej osamljen, saj narodna vlada v Ljubljani ni pokazala posluha za pozive generala Maistra in Franja Malgaja ter tako zamudila ključni zgodovinski trenutek. Slovenska Koroška je namreč na mirovni konferenci v Parizu plačala visoko ceno.«

Osrednji kulturni program večera so s prepletom domovinskih napevov Maistra, Razlaga in Katniga obogatile članice Ženskega pevskega zbora skladateljev Ipavcev Šentjur pod vodstvom mag. Mojce Volavšek z interpretacijo pesmi Rudolfa Maistra in dnevniškimi zapisi Franja Malgaja pa člani Literarnega društva Šentjur.

Slavnostna akademija se je zaključila s projekcijo fotografij bojev za severno mejo iz fototeke Muzeja novejšje zgodovine Celje. Večer, namenjen domoljubu, je obujal spomin na Rudolfa Maistra in našega rojaka Franja Malgaja, ki je kot mladi fant v borbi za boljši in svoboden svet daroval svoje življenje. /MG

**Priznanje
Zlati znak
ZDGM je
prejela dr.
Nelida Nemec**

Predavanje v Rdeči dvorani MOL

dr. Rudi Rizman in Aleks Štakul

Predavanje dr. Rudija Rizmana ob dnevu Rudolfa Maistra

/ROK MOHAR

Foto: arhiv DGM Ljubljana

/DRŽAVNI PRAZNIK, DAN RUDOLFA MAISTRA, smo obeležili s slovesnostjo v rdeči dvorani Mestne hiše MOL, kjer smo podelili zlato priznanje Zveze društev general Maister dr. Nelidi Nemec.

V nadaljevanju večera je bil naš gost ugleden in mednarodno priznan sociolog in politolog, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani dr. Rudi Rizman. Aleks Štakul je s spretnim vodenjem razgovora omogočil gostu razkritje številnih tančic, ki prekrivajo sodobno dogajanje v neprestanem boju za meje.

Poudaril je, da so v mednarodni politiki velikih sil mali narodi pogosto zgolj figure na šahovnici, kjer se strateški interesi prepletajo z bojem za globalno prevlado. Velike nacije uporabljajo svojo politično, gospodarsko in tehnološko premoč za doseg lastnih ciljev, medtem ko breme konfliktov, gospodarskih sankcij in političnih napetosti pogosto pade

na manjše države.

Rizman je izpostavil tudi, da so vojne, ki divjajo v svetu, orodje oblastnikov za zatiranje notranjega nasprotovanja, utrjevanje svoje pozicije v mednarodnem okolju in mobilizacijo narodne enotnosti v času zunanje grožnje. Vojna je uporabljena kot sredstvo za odvratanje pozornosti od notranjih problemov, preusmerjanje javnega nezadovoljstva in pridobivanje strateških virov.

Gost se je dotaknil tudi vloge umetne inteligence danes in jutri. Razvoj umetne inteligence odpira številne priložnosti, hkrati pa prinaša tudi tveganja, ki jih ni mogoče zanemariti. Tehnologija lahko postane orodje za izboljšanje človeštva – ali pa za njegovo manipulacijo in nadzor. Razvoj umetne inteligence brez ustreznega nadzora in regulacije lahko vodi v posledice, ki jih danes le težka predvidimo. **/MG**

Prireditev v počastitev spomina na generala Maistra

/mag. OLGA PAULIČ

Foto: Irena Debeljak

/ZA NAMI JE 23. NOVEMBER, DRŽAVNI PRAZNIK generala Rudolfa Maistra, in po vsej Sloveniji smo se poklonili spominu na velikega in hrabrega domoljuba. V Trnovem v Ljubljani smo v Domovinskem društvu upokojencev Trnovo organizirali javno kulturno medgeneracijsko prireditev. Nastopilo je približno 50 članov. Na slovesnost smo povabili tudi predsednico Zveze društev generala Maistra mag. Lučko Lazarev Šerbec, ki žal ni utegnila priti, nam je pa poslala prijazno pismo. V njem nam je namenila nekaj dragocenih domoljubnih misli, ki smo jih glasno prebrali. Polna dvorana gledalcev je pozorno in z vso spoštljivostjo poslušala. Povezovalka in pripovedovalka je bila pesnica Nada Mihelčič, ki je predstavila Maistrovo vojaško in umetniško pot ter svojo lastno pesem Sablja in pero. Celotna prireditev je bila spremljana z računalniško projekcijo na platnu, ki sem jo pripravila z lastnimi fotografijami in nekaterimi z interneta. Naši pevci so zapeli štiri pesmi, od tega dve Maistrovi, že skoraj ponarodeli: Rožmarin in Završki fantje. Učenci iz Osnovne šole Kolezija so na pamet recitali tri Maistrove pesmi: Pomlad, Nazaj pa jih ni in Ljubljanska roža. Gledalci so jih nagradili z gromkim aplavzom, saj je zelo lepo videti mladino, kako sodeluje na takih prireditvah. Na nas je, da vzgajamo in spodbujamo mladi rod v domoljubju. Vse je zelo navdušila tudi Maistrova bibliofilska zbirka knjig, saj so kar zavzdihnil, ko so slišali, koliko jih je imel in da so sedaj shranjene v Univerzitetni knjižnici v Mariboru kot kulturni spomenik državnega pomena. Velik vtis je naredil na prisotne moj prispevek, ki sem ga delno zasnovala izobrazovalno. Predstavila sem Maistrovo rojstno hišo v Kamniku, sijajen muzej v njej, dragocene osebne dokumente in fotografije. Zelo zanimiva je bila vsem predstavitev, kako so bili Kamničani in Maister povezani ter kako so obeleževali generalove rojstne dneve in spomine na boje za severno mejo. Predstavila sem tudi, kako so v Kamniku in po vsej Sloveniji postavili spominske plošče ter doprsne in celopostavne kipe, pri čemer sem poudarila pomembno vlogo društev in Zveze društev generala Maistra pri njihovi postavitvi.

Za konec sem posebej poudarila, da želim povezati še Trnovo in generala Rudolfa Maistra, kar jih je presenetilo. Zato sem povedala, da sva bila someščana, saj sva se oba rodila na Šutni v Kamniku, med najinima rojstnima hišama je poleg cerkve samo pet drugih hiš. Pri tem je seveda časovni okvir nepomemben. Sem pa tudi

**Napis na zgornji stranici ure:
Prijatelju, poročnik Rudolf Maister**

Nada Mihelčič

SABLJA IN PERO

Pogumen mož
na konju jezdi,
košati brki so njegov ponos
in strog pogled,
da vidiš vsaj dve zvezdi
in veš,
da ne da voditi se za nos.

Ve, kaj mu je storiti,
da slovenstva stebri se ne zrušijo,
ne le s sabljo,
tudi s peresom se boriti,
da v pesmih se vse hrabre misli združijo.

Potuje skozi stihe,
pogumen mož
in mi za njim
vpijamo navdihe
njegovih domoljubnih rim.

Neustrašno general Vojanov
bojuje bitke sredi mrzlih zim,
takrat mu srce zapoje,
da zacveti dekletu rožmarin.
Da mogočno zbori zapoje,
ko gre Katrca v dvajseto leto
in pogumno jezdi general za njo,
premika meje s sabljo in peresom vneto.

**Maistrova ura iz leta 1900, lastnica
Irena Debeljak iz Ljubljane**

članica ljubljanskega društva generala Maistra. Druga poveza pa je Maistrova namizna ura, ki sem jo odkrila v pogovoru s prijateljico Ireno Debeljak iz Murgel v Trnovem. Uro je Maister leta 1900 podaril prijatelju stotniku Albertu Martinčiču, in jo je podedovala po smrti svoje matere Bogomile iz pomembne družine Samec v Kamniku. Stotnik je bil njen prvi mož. V pogovoru sem jo spodbudila, da bi že v Maistrovem letu uresničila svojo namero, da bi uro podarila Zvezi društev generala Maistra in Maistrovem muzeju v Kamniku. Napoved donacije sva v dogovoru s predsednico Lučko Lazarev Šerbec izvedli čez tri dni, na znanstvenem simpoziju generala Rudolfa Maistra v Slovenski matici (13. november 2024), kjer je predstavila uro in svojo namero. Uro je postavila na govorniški mizi v dopoldanskem času, kjer so si jo lahko vsi ogledali in se o njej tudi pogovorili z lastnico. Ura je odlično ohranjena, je lep secesijski izdelek, rjave barve, na spodnjem delu so dekorativno oblikovane rastlinske vitice. Njene mere so 12 x 8 x 6 centimetrov. Zelo jasno je viden napis: PRIJATELJU POROČNIK RUDOLF MAISTER, 1900. Prireditev v Trnovem je lepo uspela in ljudje so se ob odhodu pogovarjali, kaj novega so izvedeli. Če so ga cenili že do sedaj zaradi njegovega poguma, strateškega dejanja in slovenstva, se je njihovo spoštovanje do Maistra – vojskovodje, pesnika, slikarja in bibliofila – še povečalo. Ob zaključku sem gledalce opozorila, naj v petek, po televiziji Slovenija, v večernem času spremljajo slavnostno prireditev v Kamniku. /MG

Slovesno polaganje cvetja ob 90. obletnici smrti Rudolfa Maistra

Slovesno polaganje venca ob 90. obletnici smrti Rudolfa Maistra

/JOŽE BERLEC, predsednik DGM Kamnik

Foto: Arhiv Občine Kamnik

/26. 7. 2024. V POČASTITEV 90. OBLETNICE SMRTI Rudolfa Maistra - Vojanova sta Občina Kamnik z županom Matejem Slaparjem in Jože Berlec, predsednik Društva general Maister Kamnik, v petek, 26. julija 2024, v Kamniku svečano položila venec in pripravila krajšo slovesnost ob spomeniku generala Rudolfa Maistra - Vojanova ter obeležju padlih Maistrovih borcev s Kamniškega.

Slovesnosti so se udeležili tudi zastavonoše in zastopniki veteranskih ter domoljubnih organizacij, častna občanka Občine Kamnik dr. Marjeta Humar, častni predsednik DGM Kamnik Ivan Sekavčnik ter nekatere svetnice in svetniki Občine Kamnik.

Svečanost je povezoval in nastopil kot recitator Tone Ftičar, ki je za to priložnost izbral Maistrove pesmi Naprej, Grobovi in Gosposvetska straža. Mešani pevski zbor Odmev Kamnik pod vodstvom Anice Smrtnik je zapel pesem Slovenec sem, himno Zveze društev general Maister, Maistrovo pesem Še zadnji zvon ter slovensko narodno pesem Rož, Podjuna, Zila. Poklon generalu in pesniku sta s položitvijo spominskega venca v imenu rojakov, deležnih Maistrove dediščine, izrazila župan Kamnika Matej Slapar in predsednik Društva general Maister Kamnik Jože Berlec.

V uvodnem nagovoru je Tone Ftičar prebral obvestilo.

»Vest, da je general Maister umrl dne 26.7.1934 na Uncu, kjer je dolgo vrsto let tako rad preživel svoje poletne dni, se je z veliko naglico raznesla po vsej Notranjski. Kmečki fantje

in dekleta so mrtvaški oder takoj osuli s cvetjem in venci, številni častilci in spošтовatelji zaslužnega pokojnika pa so vedno iznova prinašali od blizu in daleč cvetja in zelenja«. Tako je dne 28. julija 1934 poročal Ljubljanski časopis Jutro. O tem je Jutro pisalo pod pomenljivim naslovom: »Generala Maistra zadnja pot po slovenski zemlji – od Unca preko Ljubljane do Maribora zahvala in počaščenje«.

/ZBRANE JE OB TEJ PRILOŽNOSTI NAGOVORIL ŽUPAN Matej Slapar, ki je poudaril, da nam je Rudolf Maister – Vojanov zapustil neprecenljivo dediščino, da lahko Slovenke in Slovenci živimo v svoji državi, da lahko samostojno odločamo, ustvarjamo, in razvijamo svoje talente: »V to je Maister verjel od samega rojstva, pred sto petdesetimi leti, tekom šolanja, službovanja v vojski in skozi svoje politično delovanje, ko je s svojo vizijo po prvi svetovni vojni navdušil svoje rojake, zavedne Slovence, tudi vojake s Kamniškega in okolice. Njihova imena so napisana tu na spominski plošči. Prav oni so šli z njim v boj, ko so takratni nemški straži v Mariboru v sedeminštiridesetih minutah pobrali orožje in s tem manevrom zavzeli Maribor in ga spet naredili slovenskega. Tako je bila tudi leta 1991 ozemeljska celovitost Slovenije tako velika, da smo se lahko osamosvojili in dejansko zaživel v svoji lastni državi. To so bile sanje, tisočletne sanje naših prednikov, in Rudolfu Maistru – Vojanovu smo hvaležni za vse, kar je naredil za naš narod. Hvala Jožetu Berlecu, hvala Društvu general

**Prireditev je vodil
Tone Ftičar**

**Mešani pevski zbor ODMEV Kamnik
z zborovodkinjo Ano Smrtnik**

**Nagovor župana Občine
Kamnik Mateja Slaparja**

**Polaganje venca – župan Matej Slapar in
predsednik DGM Kamnik Jože Berlec**

**Nagovor predsednika DGM Kamnik
Jožeta Berlec**

Maister Kamnik, ki s še eno slovesnostjo več opominjate na pomembnost našega rojaka. Hvala seveda vsem vam, ki ste danes s svojo prisotnostjo počastili spomin na tega velikega Slovenca, na velikega Kamničana, ki je zaslužen za to, da smo danes na svoji zemlji sami svoj gospodar in da lahko sami odločamo o svoji usodi. Srečno Kamnik, Maistrovo mesto.»

/PRESEDNIK DRUŠTVA GENERAL MAISTER KAMNIK
Jože Berlec je pozdravil vse prisotne v imenu društva in zveze društev generala Maistra in nadaljeval: »Kot je poročalo Jutro, je bilo tudi v Kamniku pred 90-timi leti žalovanje: »Po mestu visijo črne zastave. Kamnik žaluje za svojim rojakom in častnim meščanom generalom Rudolfom Maistrom. «
Danes, 90 let kasneje, se tudi mi spominjamo smrti enega največjih slovenskih junakov, generala Rudolfa Maistra. S ponosom in spoštovanjem smo se zbrali, da se spomnimo človeka, ki je odločilno vplival na našo zgodovino in pustil neizbrisno sled v srcih Slovencev. Rudolf Maister, rojen 29. marca 1874 v Kamniku, je bil izjemen vojaški poveljnik, pesnik in predvsem domoljub, ki je v najtežjih trenutkih naše zgodovine pokazal neomajno vero v slovenski narod. Njegovo življenje in delo sta bila zaznamovana z odločnostjo in pogumom, ki sta nas navdihovala in nam dajala moč skozi desetletja. Maistrova najbolj znana dejanja so se odvila ob koncu I. svetovne vojne v času razpada Avstro-Ogrske, ko se je slovenski narod znašel na prelomnici. 23. novembra 1918 je general Maister s svojimi somišljeniki in skromno vojsko razorožil nemško varnostno stražo v Mariboru in

prevzel oblast v mestu. Ta pogumna dejanja so ohranila Maribor in širšo štajersko regijo v okviru novonastale Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, kasneje Kraljevine SHS. Generala Maistra ne cenimo le zaradi vojaških dosežkov, temveč tudi zaradi njegove vizije in predanosti slovenski kulturi in narodu. Spominjamo se ga torej tudi kot pesnika, ki je v svojih delih izražal ljubezen do domovine, narave in človeka. Njegova poezija nas opominja, da je bil ne le vojak, temveč tudi umetnik, ki je z besedami znal pričarati globoke čustvene svetove. Njegova zbirka »Poezije« in kasneje »Kitica mojih« je dragocen prispevek k slovenski literaturi in odraža njegovo občutljivo dušo in neomajno ljubezen do domovine. Generala Rudolfa Maistra danes častimo kot enega ključnih branilcev slovenskega ozemlja in kot simbol slovenstva. Njegovo življenje je bilo posvečeno služenju domovini in njegov zgled nas uči, kako pomembno je, da se borimo za tisto, v kar verjamemo. Naj nas duh generala Maistra še naprej navdihuje v naših prizadevanjih za pravičnost, svobodo in ljubezen do domovine. Naj bo njegova zapuščina svetla luč, ki nas vodi skozi izzive sedanosti in prihodnosti. Vsi tukaj prisotni se danes, ob 90. obletnici njegove smrti, spomnimo generala Rudolfa Maistra z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo.

/ZAVEST NAM SLOVENCEM V TEM ČASU IN TUDI V PRIHODNJE narekuje privilegij in obvezo, da izražamo spoštljiv poklon našemu zaslužnemu rojaku, velikemu Slovencu, domoljubu, generalu in pesniku Rudolfu Maistru - Vojanovu. /MG

»Na sv. Ane dan se srečamo na Uncu«

/DAVID KAVČIČ, predsednik NDDGM Unec

Foto: Ljubo Vukelič

Odkritje mozaika s podobo Rudolfa Maistra, delo Tomaža Čučka

Polaganje venca

Recitiranje osnovnošolcev

Zbrani na svečanosti

/Tako je povabil general Rudolf Maister soborce in prijatelje na bližnje srečanje na Unec. Tega srečanja pa Rudolf Maister ni dočakal, saj je isti dan zaprl trudne oči.

Na srečanje pa nismo pozabili na Uncu. Zbrali smo se na Svete Ane dan, 26. julija, na kulturni prireditvi ob 90-letnici smrti generala in pesnika Rudolfa Maistra Vojanova.

Ob tej priložnosti smo odkrili mozaik z podobo Maistra, ki bo spominjal mimoidoče, da je v tej hiši prebival in umrl naš pomemben rojak. Avtor mozaika je Tomaž Čuček, član mozaične sekcije KD RAK Rakek in član upravnega odbora Notranjskega domoljubnega društva general Maister Unec.

Svečanost, ki jo je vodil g. Franci Oblak je potekala na lepo urejenem vrtu pred Maistrovo hišo na Uncu. Z Maistrovimi pesmimi so svečanost obogatili pevci Dragonarji generala Maistra Unec, ter gostujoči pevski zbor Veteran iz Ilirske Bistrice. Mlajša generacija osnovnošolcev je

obogatila prireditev z Maistrovimi recitacijami. Svečanosti je dala težo tudi slavnostna govornica gospa predsednica Zveze društev generala Maistra Slovenije, mag. Lučka Lazarev Šerbec, z izbranimi besedami. Postroju praporščakov je dal poseben pečat tudi Trobilni ansambel godbe Cerknica.

Predsednik NDDGM Unec David Kavčič se je vsem sodelujočim ter zbranim na svečanosti zahvalil, da so si vzeli čas in se prišli poklonit našemu rojaku, pesniku, osvoboditelju severne in tudi zahodne meje Slovenije, na katero pa večkrat pozabimo. Navsezadnje je bil general Rudolf Maister tudi častni član takratne občine Rakek.

Za zaključek bogatega kulturnega programa, pa je sledila tudi pogostitev, ki so jo pripravile članice Društva žena in deklet podeželja Klasje Cerknica. Vsi prisotni smo bili mnenja, da se na sv. Ane dan na Uncu srečamo tudi prihodnje leto. /MG

*Poklon dr. Karlu Verstovšku in
Rudolfu Maistru v Velenju*

Ivo Stropnik

Slavnostni govornik Drago Martinšek

Slovesnost pri Vili Bianca v Velenju

/DRAGO MARTINŠEK, predsednik ŠDGM Velenje

Foto: Arhiv ŠDGM Velenje

/V Velenju smo se pri Vili Bianca, 26. julija 2024 ob 13.00 na tradicionalni prireditvi poklonili dvema velikima slovenskima možema. Na spominski slovesnosti smo se ob doprsem spomeniku dr. Karlu Verstovšku poklonili ob 90. obletnici smrti prvega slovenskega generala in pesnika Rudolfa Maistra - Vojanova (*letos marca je minilo tudi 150 let od njegovega rojstva, zato je vlada RS letošnje leto razglasila za leto Rudolfa Maistra*). Na prireditvi je priložnostne slavnostne besede podal predsednik Šaleškega društva »*general Maister*« Velenje Drago Martinšek, trobilni kvartet glasbene šole Fran Korun Koželski Velenje je odigral program glasbenih značilnih

skladb tistega obdobja, pesnik in urednik Ivo Stropnik je poetično zrecital eno od Maistrovih ljubezenskih pesmi, praporščak društva Domen Plaznik pa je budno skrbel, da je vse potekalo po zadanem načrtu. Vsako leto se ob 26. juliju srečamo v Velenju. Naključje je namreč hotelo, da ta datum še bolj zbližuje Maistra in Verstovška. Maister je umrl na ta dan leta 1934, Verstovšek pa se je rodil na ta dan leta 1871. Ob podpori Mestne občine Velenje je prireditev potekala v spoštljivem in slovesnem duhu. Spominsko cvetje k spomeniku dr. Karlu Verstovšku sta položila župan Mestne občine Velenje Peter Dermal in podpredsednica Zveze društev generala Maistra Mojca Ževart. **/MG**

Obeleževanje 105. obletnice zdržitve prekmurških Slovencev z ostalimi slovenskimi pokrajinami

*Pred spomenikom 100. obletnice
priklučitve Prekmurja v Murski Soboti*

*Venec je pred spomenik položila
predsednica RS dr. Nataša Pirc Musar*

Praporščaki KoDVOP

Razstava o generalu Maistru

/MARJAN FARIČ

predsednik PDGM Murska Sobota

Foto: Arhiv PDGM Murska Sobota

Župan MO Murska Sobota Damjan Anželj

/V Murski Soboti je dne 16. avgusta potekala tradicionalna slovesnost ob državnem prazniku dnevu združitve prekmurških Slovencev z matičnim narodom.

Dogodek, ki ga vsako leto organizira Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota v sodelovanju z Mestno občino Murska Sobota in Koordinacijo domoljubnih in veteranskih organizacij Pomurja, je bil letos prestavljen na ploščad v bližino »Fontane treh rek«, obeležja, ki je bilo postavljeno ob 80. obletnici združitve v spomin zaslužnim za združitev prekmurških Slovencev z matico. Letošnja slovesnost je bila še posebej svečana, saj je leto 2024 razglašeno za Maistrovo leto, ko obeležujemo 150. obletnico rojstva in 90. obletnico smrti generala Rudolfa Maistra, ki je nesporno imel ključno vlogo pri vzpostavitvi pogojev za teritorialno združitev Prekmurja z ostalimi slovenskimi pokrajinami. Brez Maistrove zasedbe Maribora in Spodnje Štajerske vse do reke Mure Prekmurje namreč ne bi imelo teritorialnega stika z ostalimi slovenskimi pokrajinami in bi usoda teh krajev bila zagotovo drugačna. Zbrane sta nagovorila predsednik Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota Marjan Farič in Damjan Anželj, župan Mestne občine Murska.

V kulturnem programu so nastopili recitatorji Osnovne šole Fokovci pod vodstvom mentorice Suzane Panker, sicer članice Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota,

ter glasbenica Julije Fajhtinger, ki je premierno predstavila svojo avtorsko skladbo na besedilo Maistrovih poezij.

Udeleženci so nato položili venec k obeležju. Javnosti je bila na voljo tudi razstava o življenju in del generala Maistra. Po uradnem delu so se udeleženci podali še na pokopališče v Murski Soboti, kjer so položili venec na grob Sokolovih legionarjev.

Dogodku je sledilo povabilo k polaganju spominskega venca pri spomeniku 100. letnice združitve, ki ga je v popoldanskih urah istega dne k spomeniku, postavljenemu ob obeleževanju 100. obletnice združitve ob postroju praporščakov vseh pomurskih domoljubnih in veteranskih organizacij položila predsednica države Nataša Pirc Musar.

V Beltincih je nato istega dne zvečer potekala tudi osrednja državna proslava, ki so se je sicer udeležili številni politiki in predstavniki različnih institucij. Osrednja govorka je bila predsednica DZ-ja Urška Klakočar Zupančič, ki je v slavnostnem nagovoru orisala zgodovinsko ozadje praznika.

Že dan prej so predstavniki pomurskih domoljubnih in veteranskih organizacij ter predstavniki beltinške občine v Beltincih pri spominskem obeležju položili venec, s katerim so se poklonili vsem velikim prekmurskim možem oziroma domoljubom, narodnim buditeljem, ki so bili leta 1919 zaslužni za to, da je Prekmurje postalo del Slovenije. /MG

Ob dnevu spomina na mrtve

/MILAN ZEČEVIĆ, foto: arhiv ZDGM

Polaganje vencev pred Kostnico žrtev 1. svetovne vojne na Žalah

Ob dnevu spomina na mrtve smo skupaj z drugimi domoljubnimi in veteranskimi organizacijami Slovenije, predstavniki Ministrstva za obrambo RS, Mestne občine Ljubljana ter vojaškimi delegacijami tujih veleposlaništev na ljubljanskih Žalah položili vence pred spominskimi obeležji iz obdobj 1918–1919, 1941–1945 in 1991, med njimi tudi pred Kostnico žrtev 1. svetovne vojne, v kateri so pokopani tudi nekateri koroški borci.

Komemoracija ob spominski plošči v Velikovcu

Grobovi padlih v bojih za Koroško v letih 1918-19 na mestnem pokopališču v Velikovcu

Grob Maistrovega borca Antona Skubica v Nonči vasi pri Pliberku

Grob padlega Maistrovega borca Mija Mešička v Šmihelu pod Djekšami

Spominska komemoracija ob dnevu mrtvih v Velikovcu

/Na mestnem pokopališču v Velikovcu pa smo se skupaj s predstavniki koroških Slovencev in avstrijskega Koroškega Heimatdiensta ob spominski plošči poklonili spominu na vse padle v bojih za Koroško v letih 1918-1919, ne glede na to, za katero stran so se borili.

/V nadaljevanju našega obiska Koroške smo položili cvetje na grobova slovenskih borcev za severno mejo v Nonči vasi pri Pliberku in Šmihelu pod Djekšami.

170 let od rojstva **MIHAJLA PUPINA**

*Živorad Andrejić, predsednik
Vukove zadužbine iz Ljubljane*

*Iztok Pesrl,
podžupan občine Bled*

*mag. Lučka Lazrev Šerbec,
predsednica ZDGM*

*Oktet
LIP Bled*

*Pevski zbor Sveti Roman
Slatkopojac iz Petrovaradina*

*Polaganje venca pred spomenik
Mihajla Pupina*

/V soboto, 12. 10. 2024, smo s spominsko slovesnostjo pred spomenikom Mihajla Idvorskega Pupina (1854-1935) na Bledu obeležili 170. obletnico rojstva tega srbsko-ameriškega fizika, matematika, izumitelja in častnega občana Bleda, ki je bil zaslužen, da je t. i. jeseniški trikotnik po 1. svetovni vojni pripadel Kraljevini SHS.

Prisotne so po položitvi cvetja pred Pupinov spomenik, ki je bil odkrit leta 2015, pozdravili Iztok Pesrl, podžupan Občine Bled, mag. Lučka Lazarev Šerbec, predsednica Zveze društev general Maister in Živorad Andrejić, predsednik Vukove zadužbine iz Ljubljane.

V kulturnem programu so nastopili mešani pevski zbor Sveti Roman Slatkopojac iz Petrovaradina, Oktet LIP Bled ter pianist in skladatelj Simon Skalar s pevko Ajdo Stina Turek.

/MILAN ZEČEVIĆ, tekst in foto

dr. Aleš Gabrič, predsednik Slovenske matice

Nataša Dolenc, urad predsednice RS

Predsednica ZDGM, mag. Lučka Lazarev Šerbec

Ga. Irena Debeljak je poklonila uro generala Maistra

Znanstveni simpozij ob Maistrovem letu v Slovenski matici

/MILAN ZEČEVIČ, foto: Janko Šertel

/V sredo, 13. novembra 2024, je v dvorani Slovenske matice potekal osrednji znanstveni simpozij ob Maistrovem letu 2024 z naslovom »Rudolf Maister med domoljubnim poslanstvom, umetniškim navdihom in spominom – ob stopetdesetletnici rojstva in devetdesetletnici smrti«.

Simpozij, na katerem so sodelovali priznani strokovnjaki zgodovinske, umetniške ter literarno-zgodovinske stroke, sta organizirala Slovenska matica in Zveza društev general Maister, potekal pa je pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar.

Prisotne so uvodoma pozdravili Nataša Dolenc z Urada predsednice RS, predsednica ZDGM mag. Lučka Lazarev Šerbec in predsednik Slovenske matice dr. Aleš Gabrič.

Še pred začetkom glavnega dela simpozija je prisotne presenetila gospa Irena Debeljak, ki je Zvezi društev general Maister ob tej priliki podarila Maistrovo namizno uro. Uro bo ZDGM predala rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku, kjer bo postala del tamkajšnje muzejske zbirke.

Prvi vsebinski sklop simpozija, ki ga je moderiral Danijel Grafenauer, je nosil naslov »Maistrova mladostna in vojaška leta«. Alenka Juvan je predstavila najzgodnejšo mladost, ki jo je Rudolf Maister preživel v Kamniku in Mengšu. Dr. Damijan Guštin je prikazal potek Maistrove vojaške kariere od začetkov do prezgodnje upokojitve. Dr. Dragan Potočnik je oslikal narodnostne, kulturne in gospodarske razmere v Mariboru pred in med letom 1918, dr. Marjan Linasi pa Maistrovo udejstvovanje v bojih na Koroškem.

Sledeči sklop predavanj z moderatoriko dr. Petro Svöljšak se je imenoval »Maistrov krog«. Najpomembnejše Maistrove

sodelavce iz leta 1918 je predstavil dr. Gregor Antoličič. Dr. Jurij Perovšek je razkril precej nepoznano Maistrovo vodenje organizacije bojevnikov v letih 1931–1934. O Zvezi Maistrovih borcev kot skupini Osvobodilne fronte je predaval dr. Bojan Godeša, dr. Andrej Rahten pa je predstavil pogled avstrijskega zgodovinarja na generala Maistra.

Tretji del simpozija, ki ga je povezoval dr. Jurij Perovšek, je nosil naslov »Maister in umetnost«. Dr. Jožica Čeh Steger je z vidika literarne zgodovine analizirala Maistrovo poezijo. Dr. Vlasta Stavbar je predstavila obsežno Maistrovo zbirko knjig, ki jo danes kot kulturni spomenik državnega pomena hrani Univerzitetna knjižnica Maribor. Ob koncu tega dela je mag. Majda Potrata predstavila mariborsko delovanje Marije Maister, žene Rudolfa Maistra.

Četrti in zadnji vsebinski sklop z naslovom »Ohranjanje spomina na Rudolfa Maistra«, ki ga je moderiral dr. Aleš Gabrič, je odprla mag. Lučka Lazarev Šerbec s predstavitvijo zgodovine in delovanja Zveze društev general Maister ter njenih predhodnic, organizacij vojnih veteranov bojevnikov za severno mejo. Dr. Marjeta Ciglenceki je prikazala umetnostnozgodovinski vidik najpomembnejših spomenikov Rudolfu Maistru in borcem za severno mejo, Milan Zečevič pa je predstavil seznam vseh spominskih obeležij, posvečenih borcem za severno mejo, ki ga pripravlja ZDGM. Simpozij je zaključila mag. Jerica Pavšič s predavanjem o Rudolfu Maistru kot glavnem liku literarnih del.

Vsi prispevki z znanstvenega simpozija bodo objavljeni v posebnem zborniku, ki bo izšel predvidoma v naslednjem letu. /MG

Na Ravnah na Koroškem simpozij v počastitev Maistrovega leta

dr. Danijel Grafenauer

dr. Marjan Linasi

dr. Vlasta Stavbar

mag. Lučka Lazarev Šerbec

/ALJAŽ VERHOVNIK, tajnik KDDFM

/Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj je 3. decembra 2024 pripravilo simpozij ob 150. obletnici rojstva Rudolfa Maistra in tudi 130. obletnici rojstva Franja Malgaja. S tem se je društvo pridružilo k organizaciji številnih dogodkov, ki so se zvrstili v okviru Maistrovega leta.

Zaradi zadržanosti predsednika društva je zbrane v imenu organizatorja pozdravil tajnik KDDFM Aljaž Verhovnik, ki je tudi moderiral celoten potek simpozija. Poseben pozdrav je prisotnim namenila predsednica Zveze društev general Maister mag. Lučka Lazarev Šerbec.

Vabilu na simpozij so se odzvali dobri poznavalci Rudolfa Maistra, njegove dediščine, boj za severno mejo ter s tem povezanih zgodovinskih okoliščin. Z referati so se predstavili zgodovinar dr. Marjan Linasi, zgodovinarica in bibliotekarka dr. Vlasta Stavbar, zgodovinar dr. Danijel Grafenauer in priznani borec za narodnostne pravice koroških Slovencev dr. Marjan Šturm.

Dr. Marjan Linasi je nedavno izdal monografijo z naslovom Jugovzhodna Koroška 1918 – 1920, s katero poskuša napraviti sintezo burnih dogajanj od prevrata do plebiscita na področju političnih okrajev Velikovec, Volšperk in Slovenj Gradec. Del teh vsebin je avtor predstavil z referatom Boj za Koroško na območju Mežiške doline, pri čemer se je podrobneje dotaknil aktivnosti Franja Malgaja in borcev za severno mejo. Orisal je relacijo med generalom Maistrom in nadporočnikom Franjem Malgajem. Pri tem je predstavil tudi vlogo nekaterih drugih znanih koroških borcev za severno mejo, denimo dr. Franca Sušnika, pa tudi stališča Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca do koroškega plebiscita.

Predstojnica Enote za domoznanstvo in posebne zbirke v Univerzitetni knjižnici Maribor zgodovinarica dr. Vlasta Stavbar je predstavila referat s temo Rudolf Maister med domoljubnim poslanstvom, umetniškim navdihom in spominom. Vlasta Stavbar deluje tudi kot skrbnica Maistrove knjižnice, za katero se je s svojim strokovnim delom tudi zelo zavzela, da je ta postala kulturni spomenik državnega pomena. V uvodnem delu referata je predstavila povezavo med Maistrom in Malgajem pri izdajanju glasila v Celju. V nadaljevanju pa je predstavitev posvetila nastanku in pomenu Maistrove knjižnice. Vojanov je knjižnico namreč

sistematično dopolnjeval za časa svojega življenja, po njegovi smrti pa Maistrovi sorodniki. Knjižnica je ohranjena kot celota. Izpostavljena je bila zanimivost, da je bila pobuda za knjižnico kot spomenik državnega pomena podana že daljnega leta 1956, pri čemer je kot vodja komisije, ki je pripravila utemeljitev je deloval Maistrov borec dr. Franc Sušnik, po katerem danes nosi ime Koroška osrednja knjižnica.

Zgodovinar dr. Danijel Grafenauer, ki raziskovalno delo opravlja v okviru Inštituta za narodnostna vprašanja, je predstavil referat Posledice koroškega plebiscita leta 1920 za Slovence in čezmejne odnose. Predstavitev je potekala ob prezentaciji arhivskih dokumentov in fotografskega gradiva. V predstavitvi se je avtor osredotočil na zgodovinske okoliščine, ki so posledice koroškega plebiscita ter orisal nezaupanje med slovensko manjšino in Avstriji na Koroškem. Pri tem je kronološko nanizal okoliščine ob in po plebiscitu, ki so botrovale tej situaciji. Avtor je predstavil tudi delo koroških migrantov, ki so se po plebiscitu povezali v posebno društvo. Pri tem izpostavi Klub koroških Slovencev ter osebe, ki so zaznamovale njegovo delo. Med njimi tudi prvega predsednika Julija Felaherja. Pomenljiv je citat dr. Sušnika na 1. zboru slovenskih koroških migrantov v Celju, dne 14. 10. 1928, ko ta izjavi: »Mi smo prvi in poslednji: koroških beguncev ne bo več...«

Dr. Marjan Šturm, borec za pravice slovenske manjšine v Avstriji, je na primeru okoliščin v katerih se je znašla njegova družina pred in po koroškem plebiscitu, predstavil položaj koroških Slovencev. Ob tem je poudaril, da se nobena vojna ne konča samo zato, ker orožje utihne. Ta za seboj pusti dediščino, travme in temne darove, ki živijo naprej kot skrivna bolezen v obrazih, zgodbah, stavkih in domišljijah ljudi. V tem duhu je v sklopu referata tudi razvil tezo o nujnosti t. i. konsenzualne rešitve vprašanja koroške manjšine, pri čemer morata obe strani iziti kot zmagovalni in to v duhu sožitja. Simpozij, ki je potekal v razstavišču Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika, je bil zelo dobro obiskan. Udeležile so se ga tudi organizirane skupine dijakov ravske gimnazije in srednje šole. Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj bo v prihodnjem letu izdalo še zbornik, v katerem bodo objavljeni referati iz simpozija. /MG

dr. Alojz Šteiner

dr. Damijan Guštin

mag. Zvezdan Markovič

mag. Lučka Lazarev Šerbec

mag. Bernarda Roudi

Franci Čuš

Udeleženci posveta

Tematski strokovni posvet za pomurske pedagoške delavce ob jubilejnem Maistrovem letu

/MARJAN FARIČ, predsednik PDFM Murska Sobota, foto: Arhiv PDGM MS

/Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota je v sodelovanju s Koordinacijo domoljubnih in veteranskih organizacij Pomurja ter Ustanovo Šiftarjevo fundacijo v sklopu niza dogodkov ob obeleževanju letošnjega Maistrovega leta v Pomurju pripravilo tematski strokovni posvet. Ta je bil kot nadaljevanje razprave na lanskem posvetu, ki smo ga organizirali ob robu sejma SOBRA v Gornji Radgoni, namenjen učiteljem zgodovine, domoljubja in etike v osnovnih in srednjih šolah v Pomurju.

Poldnevni posvet smo izvedli v četrtek, dne 24. oktobra 2024, v raziskovalni postaji Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU v Vrtu spominov in tovarštva na Petanjcih.

Udeležence so nagovorili predsedujoči Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Pomurja, in sicer predsednik Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota Marjan Farič, predstojnica Območne enote Zavoda RS za šolstvo g. Darja Farič Klemenčič in predsednik Ustanove Šiftarjeve fundacije g. Marjan Šiftar.

Predstavljeni so bili naslednji referati:

- MARJAN FARIČ, MA: *Pomurski dogodki v programu Maistrovega leta 2024.*
- DR. DAMIJAN GUŠTIN: *Maistrovo izročilo za današnji čas, Maistrova vojska in dogodki na Štajerskem po koncu 1. sv.*
- MAG. ZVEZDAN MARKOVIČ: *Prizadevanja za slovenske meje na Koroškem po koncu 1. sv.*

• DR. ALOJZ ŠTEINER: *Maistrov čas in vpliv na dogajanja v Prekmurju in Prlekiji.*

• FRANCI ČUŠ, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer: *Maistrovo zgodovinsko obdobje v učbenikih in programih srednjih šol.*

• MAG. BERNARDA ROUDI: *Maister in prizadevanja za slovenske meje v učbenikih in učnih programih osnovnih šol.* Po odmoru je sledila odprta razprava o izkušnjah domoljubnih in veteranskih organizacij v Pomurju (ZVVS; PVDSP, ZZB, ZDGM IN ZSČ) in primerih dobrih praks v šolah v Pomurju, ter o aktualnih izzivih poučevanja ter angažiranja učencev in dijakov.

V sklepnem delu je udeleženca nagovorila tudi predsednica Zveze društev general Maister mag. Lučka Lazarev Šerbec. Posvet je lepo uspel, poučen je bil zlasti vsebinski del referatov. V razpravi je v sklepnem delu s strani prisotnih učiteljev bilo slišati veliko tvornih pripomb in misli o izzivih poučevanja zgodovine, zlasti relevantnih lokalnih tem, ter angažiranja učencev in dijakov. Izpostavljena je bila enotna ocena, da je sodelovanje šolskega prostora z domoljubnimi in veteranskimi organizacijami v Pomurju zgledno in da te s svojimi predavanji v veliki meri prispevajo k večji informiranosti učencev in dijakov o zgodovinski materiji, ki jih učni programi ne zajemajo. Dogodek so s kratkim kulturnim programom popestrile učenke osnovne šole Kapela. /MG

Zasavski osnovnošolci V MAISTROVEM LETU

/RADIGOJ PERGER, predsednik DGMZ

Foto: arhiv DGMZ

/V LETOŠNJEM LETU, ki ga je naša država s ponosom poimenovala tudi kot Maistrovo leto, v čast in spomin na velikega domoljuba Slovenca generala Rudolfa Maistra, ima tudi izvajanje programa Društva generala Maistra za Zasavje še večji pomen z različnimi dejavnostmi. V naboru vseh letošnjih programskih nalog, je imelo sodelovanje društva z zasavskimi osnovnimi šolami poseben pomen in poudarek.

OŠ Ivana Skvarče Zagorje ob Savi, 23.05.2024

OŠ Ivana Cankarja Trbovlje, 24.05.2024

OŠ Tončke Čeč Trbovlje, 31.05.2024

OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik, 19.06.2024

OŠ Ivana Kavčiča Izlake in Podružnica Mlinše, 24.06.2024

OŠ I. Kavčiča Izlake in Pod. Mlinše, 24.06.2024

/NAGRADNI DOMOLJUBNI LIKOVNO-LITERARNI NATEČAJ SLOVENSKI PUŠELJC

Odziv otrok in pedagoških delavcev je bil odličen; ob podpori prizadevnih mentoric in mentorja je sodelovalo 165 učenk in učencev petih zasavskih osnovnih šol in dveh podružnic, in sicer s 158 izdelki (*148 likovnimi in 10 literarnimi*). Društvo generala Maistra za Zasavje je na slovesnostih zasavskih osnovnih šol ob zaključku letošnjega šolskega leta podelilo priznanja in nagrade za 13. nagradni ustvarjalni natečaj za zasavske osnovnošolce. Podeljeno je bilo 20 priznanj in nagrad za najboljše likovne in 4 za literarne izdelke.

/RAZSTAVE IN PREDAVANJA

V sodelovanju s Koroškim domoljubni društvom Franjo Malgaj smo v treh osnovnih šolah v Zasavju: oš Ivana Cankarja Trbovlje, oš Ivana Kavčiča Izlake in oš narodnega heroja Rajka Hrastnik, v maju postavili mobilno razstavo

o tesnem sodelavcu in oficirju generala Rudolfa Maistra, poročniku Franju Malgaju (1894-1919), borcu za severno mejo, zaslužnem za osvoboditev današnjega slovenskega dela Koroške v tistem času. V času razstav so potekala za učence 8. in 9. razredov teh šol tudi tri zanimiva in koristna predavanja, ki jih je izvajal predsednik Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj, profesor Vlado Ovnič.

/STROKOVNE EKSKURZIJE DOMOLJUBNE VSEBINE

Povabilu Društva general Maister za Zasavje so se učenci oš Toneta Okrogarja Zagorje z veseljem odzvali. V okviru izbirnega predmeta Odkrivajmo preteklost našega kraja so na strokovni ekskurziji v marcu obiskali spominsko hišo Rudolfa Maistra v Kamniku, ki jim je ostala v lepem in poučnem spominu. V maju so učenci oš narodnega heroja Rajka Hrastnik obiskali Maistrov Maribor z ogledom kadetnice in razstave o generalu Maistru in bojih za slovensko

Razstava in predavanje o Franju Malgaju na Osnovni šoli Ivana Cankarja Trbovlje

Razstava in predavanje o Franju Malgaju na Osnovni šoli Ivana Kavčiča Izlake

Razstava in predavanje o Franju Malgaju na Osnovni šoli narodnega heroja Rajka Hrastnik

Učenci OŠ T. Okrogarja na ekskurziji v Kamniku

Učenci OŠ NHR Hrastnik v Maistrovem Mariboru

Učenci OŠ I. Cankarja Trbovlje in OŠ NHR Hrastnik na skupni ekskurziji v Kamniku

severno mejo, Univerzitetne knjižnice in Maistrovo sobo ter si ogledali še Muzej narodne osvoboditve. V septembru pa so učenci oš Ivana Cankarja Trbovlje in oš narodnega heroja Rajka Hrastnik željni novih zgodovinskih znanj na skupni strokovni ekskurziji obiskali tudi rojstno hišo Rudolfa

Maistra in muzej v Kamniku, kjer so na zanimiv način dobili spoznanje o pomembnem Slovencu, ki je zaznamoval našo zgodovino kot večplastna oseba z mnogimi talenti. Vse te ekskurzije je omogočilo in finančno podprlo DGMZ.

Likovni izdelki ustvarjalne delavnice – portret generala Maistra, učenk OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik

Likovni izdelki ustvarjalne delavnice – portret gen. Maistra, učenk in učencev OŠ I. Skvarče Zagorje

*Likovni izdelki
ustvarjalne delavnice-
portret generala
Maistra, učenk OŠ
Ivana Cankarja Trbovlje*

*Brošura
likovnih
portretov
generala
Maistra*

/USTVARJALNE LIKOVNE DELAVNICE

V treh zasavskih osnovnih šolah so posebej v okviru Maistrovega leta 2024 potekale ustvarjalne likovne delavnice. Učenke in učenci treh šol v različnih zasavskih občinah so ustvarjali portrete generala Rudolfa Maistra. Društvo generala Maistra je predstavilo te spominske izdelke tudi v posebni brošuri. Pri sestavi teh spominskih izdelkov so sodelovali: učenke oš Narodnega heroja Rajka Hrastnik in njihova mentorica Mira Marinko, učenke in učenci oš Ivana Skvarče Zagorje in njihova mentorica Barbara Lekše, učenke oš Ivana Cankarja Trbovlje in njihov mentor Jurij Crnkovič. Izbor in predstavitev je pripravila mag. Mojca Lazar Doberlet.

S zanimivi likovni portreti generala Maistra so šole nadgradile svoje sodelovanje z Društvom generala Maistra za Zasavje, ki sicer že tradicionalno vsako leto razpisuje nagradne likovne in literarne natečaje na izbrano domoljubno temo. Ti likovni portreti so bili v obliki posebne razstave obogateni s panoji o življenju in delu generala Maistra in kot premična razstava dani na ogled v oš Narodnega heroja Rajka Hrastnik, oš Ivana Skvarče Zagorje in oš Ivana Cankarja Trbovlje. S tem so te osnovne šole še dodatno obeležile Maistrovo leto 2024. /MG

*Posebna razstava o generalu Maistru z
njegovimi likovnimi portreti, posvečena
Maistrovem letu, v OŠ Ivana Skvarče Zagorje*

Šolski pevski zbor je odpel državno in evropsko himno

Od leve proti desni ravnatelj Marjan Žakelj, predsednica ZDGM mag. Lučka Lazarev Šerbec, župan občine Žiri Franci Kranjc in predsednik DDGRM Žiri Janez Jereb

Izvrsten izvajalec na trobento, učenec Erazem Žakelj

Dramska igra-pesnika general Maister in Simon Gregorčič

Maistrovo leto v OŠ Žiri

/JANEZ JEREB, predsednik DDGRM Žiri. Foto: Arhiv DDGRM Žiri

/Ob 150. obletnici rojstva in 90. obletnici smrti generala Rudolfa Maistra ter v spomin na 42 Žirovcev, ki so se leta 1918 in 1919 priključili prvim slovenskim enotam, ki so branile slovensko etnično ozemlje, je Domoljubno društvo general Rudolf Maister Žiri v soglasju z ravnateljem oš Žiri postavilo v razstavnem prostoru šole dve razstavi: Razstavo o generalu Maistru in razstavo o Žirovcih, borcih za severno slovensko mejo 1918–1919.

Med temi 42 borci so bili tudi trije, ki se niso vrnili domov. 19-letni Franc Mlakar je bil v začetku januarja 1919 hudo ranjen v bližini železniškega predora v Področci. Po nujenju prve pomoči so ga z vlakovno kompozicijo odpeljali v vojaško bolnišnico v Ljubljano, kjer je dva dni po svojem 19. rojstnem dnevu umrl. Pokopan je bil na vojaškem pokopališču na Žalah. Drugi, Matevž Jereb, je padel verjetno prav tako v Področci, vendar njegova smrt ni zabeležena v nobenih dokumentih. Tretji, Andrej Šifrer, je srečno preživel prvo vojno in se 2. februarja v Žireh poročil. Pred majsko-junijsko ofenzivo je bil ponovno mobiliziran. Tudi to ofenzivo je srečno preživel, usoden pa je bil zanj 20. junij, ko je orožje že utihnilo in je bilo že sklenjeno premirje. Ta dan je Andreja nesrečno ustrelil soborec. Pokopan je bil na bližnjem pokopališču v kraju Šentklipš. V spomin na generala Maistra in vse dogodke iz leta 1918 in 1919 so v Osnovni šoli Žiri pripravili prireditev. Učiteljica,

gospa Petra Novak, in pomočnik ravnatelja, gospod Andrej Žakelj, sta pripravila čudovit program, ki so ga izvedli učenci te šole. Himne, recitacije in glasbene točke, povrh pa še kratka dramska igra (*srečanje in pogovor generala Maistra in pesnika Simona Gregorčiča*), so bile izvedene več kot odlično.

Pozdravni nagovor župana Občine Žiri g. Francija Kranjca in slavnostni nagovor predsednice Zveze društev general Maister mag. Lučke Lazarev Šerbec so poslušali učenci šestih in vseh višjih razredov oš Žiri, člani DDGRM Žiri ter ostali gostje. Za učenke in učence osmih in devetih razredov oš Žiri pa je že nekaj dni prej v večnamenskem prostoru v dveh šolskih urah predavanje izvedel predsednik DDGRM Žiri Janez Jereb.

Ohranjanje spomina na generala Maistra in vse borce za severno slovensko mejo 1918–1919 je osnovna naloga društev, in prav to delamo tudi člani našega društva. Zanimivo je bilo razmišljanje učenke Ivane, ki je povedala: »Naj se v sklepu ponovno vrnemo k nam, učencem, ki smo stari ravno toliko, kot je bil Rudolf Maister, ko je ostal brez očeta. Vsak od nas bi si v prihodnosti želel njegove drže, zavesti in poguma. Hvala za zgled, ki nam ga je bilo mogoče spoznati tu, v šoli, in ki ga domoljubno društvo Rudolf Maister kaže kraju in naši državi.« /MG

Razstave in predavanja po osnovnih šolah notranjske regije

OŠ Cerknica

OŠ Logatec

OŠ Nova vas na Blokah

OŠ Rakek

/ZVONKA GODEŠA, foto: arhiv NDDGM Unec

/Naše društvo, Notranjsko domoljubno društvo general Maister Unec, je 20. marca 2024 pripravilo razstavo in predavanje na Osnovni šoli Rakek. Zbrane sta nagovorila ravnateljica mag. Anita Knez ter častni gost, podpredsednik ZDGM, g. Jože Berlec. V krajšem kulturnem programu so nastopili pevski zbor Dragonarji generala Maistra ter učenci, ki so deklamirali Maistrove pesmi.

Na Osnovni šoli Cerknica je bila 20. aprila 2024 otvoritev razstave, ki so jo pospremili učenci šole s kratkim kulturnim programom. Dogodek so popestrili pevci Dragonarji. Pomen razstave je predstavil predsednik NDDGM Unec, David Kavčič.

6. maja 2024 je bila razstava postavljena na Osnovni šoli Grahovo. Tudi na tej šoli so ob otvoritvi razstave pripravili čudovit kulturni program. Predsednik društva je v svojem nagovoru poudaril pomen delovanja generala Maistra na Notranjskem, še posebej razmejitveno črto med Kraljevino Italijo in Kraljevino SHS.

oktobra 2024 smo prisostvovali prireditvi ob otvoritvi razstave na Osnovni šoli Tabor v Gornjem Logatcu. Učenci so pripravili bogat kulturni program, tako v sliki kot v besedi. Slike, ki so jih ustvarili učenci devetega razreda, so podarili predsedniku našega društva, praporščaku in vodji pevskega zbora Dragonarji. Na prireditvi so učenke prebrale pisma, v katerih so se postavile v leto 1918. Pisma, ki jih je Maister pisal svojim prijateljem, so izražala njegova občutja ob dogodkih, ki so se odvijali v Mariboru.

oktobra 2024 je bila razstava postavljena na Osnovni šoli Nova vas na Blokah. Po pozdravnem nagovoru ravnatelja je sledilo predavanje o delu in življenju generala Maistra, s poudarkom na Notranjskem. Predavanje je lepo predstavil predsednik NDDGM Unec, David Kavčič. V programu so sodelovali tudi učenci šole, najmlajši folkloristi pa so dogodek popestrili s prisrčno zaigrano plesno točko. Tudi na tej prireditvi niso manjkali naši zvesti spremljevalci – pevci Dragonarji. /MG

ŠDGM Velenje skupaj z osnovnimi šolami treh občin obeležilo leto generala Maistra

Predaja knjig na OŠ KDK Šoštanj - ravnateljica OŠ KDK Šoštanj Majda Zaveršnik Puc, predsednik in tajnik društva ŠDGM Drago Martinšek in Ivo Stropnik, Boris Goličnik, župan občine Šoštanj.

Mojca Ževart ob predaji knjig devetošolcem na OŠ bratov Letonje Šmartno ob Paki

Učenci so prejeli knjigo Junak mladega avtorja Andraža Babška

Podelitev knjig na OŠ Gorica Velenje

Podžupanja MO Velenje Aleksandra Vasiljevič predaja knjige devetošolcem OŠ Gorica Velenje

/DRAGO MARTINŠEK, predsednik ŠDGM Velenje, foto: Arhiv društva

»Slovenci ponosno praznujemo dan Rudolfa Maistra, državni praznik, s katerim se spominjamo 23. novembra 1918, ko je general Maister s svojimi borci v samostojni vojaški akciji razorožil nemške vojake, prevzel vojaško oblast in utrdil slovenski nadzor nad mestom.« S temi besedami so v vseh devetih osnovnih šolah v Mestni občini Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki v petek, 22. novembra 2024, pričeli prireditev v počastitev državnega praznika dneva Rudolfa Maistra, ki je del niza dogodkov ob Maistrovem letu.

Domovinska vzgoja in domoljubje imata pomembno mesto v osnovnošolskem sistemu vzgoje in izobraževanja, obeležitev državnih praznikov pa učencem ponuja številne priložnosti za razvijanje zavesti o državni pripadnosti, kulturni in jezikovni dediščini.

Šola je pomembna družbena institucija, kjer poteka prenos znanja ter oblikovanje družbenih norm in vrednot. Ena temeljnih vrednot je ljubezen do domovine, naroda in oblikovanje trdne pripadnosti državi. Domovinska in domoljubna vzgoja pri mladih vzgaja spoštovanje, soodgovornost in ljubezen do domovine ter krepi narodno identiteto in vedenje o zgodovini lastne države ter njeni kulturi.

Šaleško društvo General Maister Velenje opravlja plemenito poslanstvo prenašanja vrednot in domoljubja med osnovnošolce v Šaleški dolini. Zgledno sodelovanje z osnovnimi šolami poteka na privlačen in zanimiv način. Skozi razgibano učno uro o generalu Maistru devetošolci osnovnih šol spoznavajo pomen, vlogo in življenje Rudolfa Maistra Vojanova – generala,

borca za severno mejo in pesnika. Član društva, upokojeni učitelj zgodovine in geografije Jožef Kukovičič, skupaj z ostalimi člani društva in učitelji zgodovine, učence skozi zanimivo razlago popelje skozi dogodke tistega časa.

Šaleško društvo General Maister Velenje že vrsto let vsakemu devetošolcu podarja primerno knjigo s pridihom domoljubja. Letos so prejeli zgodovinski roman Junak, mladega avtorja Andraža Babška. Knjigo je prejelo vseh 450 devetošolcev ter vse šolske knjižnice. Projekt so finančno podprle vse tri občine. Leto generala Maistra je bila odlična priložnost za krepitev narodne zavesti in obuditev dogodkov preteklosti, ki so pomembno zaznamovali sedanjost. Učenci osnovnih šol – Osnovne šole Antona Aškercarja, Osnovne šole Gustava Šiliha, Osnovne šole Šalek, Osnovne šole Karla Destovnika Kajuha Šoštanj – in dijaki Šolskega centra Velenje so se 19. novembra udeležili kviza o generalu Maistru, ki ga je organiziral Muzej narodne osvoboditve iz Maribora. Cilji tekmovanja iz novejše in sodobne zgodovine so bili raznoliki: širjenje zgodovinskega znanja, poglobljanje že osvojenega znanja, preseganje zahtevnosti rednega programa na področju zgodovine, popularizacija znanja zgodovine ter odkrivanje in spodbujanje nadarjenih za zgodovinsko mišljenje. Učenci so pokazali odlično znanje in prejeli bronasta ter srebrna priznanja.

Leto generala Maistra bo tudi v prihodnje spodbuda za širjenje zavesti ter oblikovanje novih programov in dejavnosti, povezanih z Maistrovo domoljubno, vojaško in pesniško dediščino. Z roko v roki z mladimi. /MG

PDGM in 1.M
GFML na učni
uri na prostem

Učna ura »na prostem« ob dnevu Rudolfa Maistra

/mag. JERNEJ JAKELJ, predsednik PDGM

Foto: arhiv PDGM

/S prazniki skuša država vsaj na simbolni ravni uzakoniti določeno mero patriotizma oziroma domoljubja. V obdobju blagostanja in vsesplošnega družbenega napredka žal določeni nacionalni dosežki postanejo preveč samoumevni. V takšnih okoliščinah družbene apatičnosti, lagodnosti in nonšalantnosti do narodnih dosežkov pomembno vlogo ozaveščanja ter dviga nacionalne samozavesti prevzamejo predvsem različne domoljubne organizacije civilne družbe. Ena izmed takšnih organizacij je tudi Prleško društvo general Maister. Njegovo temeljno poslanstvo je spodbujanje in utrjevanje domoljubja ter ohranjanje spomina na dogodke, pomembne za narodovo zgodovino. Predvsem v trenutnem času splošne družbene apatije so tovrstna društva tista, ki načrtno gojijo čustva in kult domoljubja. Če jim ne uspe s splošno mobilizacijo vrednot, pa vsaj dosežejo, da se ključni narodni dogodki ne pozabijo in so ustrezno obeleženi. Lahko bi celo trdili, da omenjena domoljubna društva predstavljajo prikrito slabo vest državljanov, ki zaradi lastne komoditete zavestno ignorirajo spoštljiv odnos do lastnih korenin.

V petek, 22. novembra 2024, so dijaki prvega letnika programa Medijski tehnik ljutomerske gimnazije prisostvovali nekoliko drugačnemu, a nič manj pedagoškemu pouku izven šolskih prostorov. Zgodovinsko učilnico so zamenjali za svež zrak v ljutomerskem parku, ki ponosno nosi ime domoljuba Rudolfa Maistra. Ob njegovem spomeniku, ki kot edini tovrstni prikazuje tudi pesniško ter humanistično plat generala, so z aktivnim sodelovanjem sooblikovali svojo učno uro. Najprej jim je Jernej Jakelj, predsednik Prleškega

društva general Maister, predstavil pomen obeleževanja državnih praznikov, nato pa je Franc Čuš, podpredsednik istega društva, podrobneje predstavil Maistrove vojaške akcije v letih 1918 in 1919. Oba predavatelja sta izpostavila, da se lik generala Maistra ne skriva zgolj v uspešnem združevanju dela vojaka in umetnika, ampak predvsem v dejstvu, da je bil oseba, ki je bila pripravljena zavestno izstopiti iz cone udobja in samozadostnosti ter za narodov blagor žrtvovati tudi lastno eksistenco. Rudolf Maister se je iz izrazito patriotskih vzgibov zavestno odločil, da bo ponižen in morda tudi ponižan, ker je slovenski živelj postavil pred lastno življenje. Pripravljenost na izgubo lastnega obstoja za napredek skupnosti oziroma pripravljenost na samožrtvovanje pa predstavlja tisto najvišjo moralno vrednoto, ki loči resnične junake od samo promocijskih povzpentežev. Dan Rudolfa Maistra nas opominja, da pristno domoljubje na lestvici vrednot ljubezen do domovine in lastnega naroda vedno postavlja pred osebne interese posameznika. To pa je v današnjem, opazno sebično in vase zagledanem času vredno še večjega občudovanja.

Državni prazniki, naj si bodo dela prosti dnevi ali delavniki – kar je s simbolnega vidika povsem nepomembno – predstavljajo uzakonjen opomnik za državljanke, da vsako leto obudijo spomin na dogodke in osebe, ki so odločilno oblikovale narodno zgodovino. Aktiven državljan nosi moralno odgovornost, da ohranja spomin na pretekle dogodke ter hkrati skrbno neguje specifične sestavine slovenske kulture v vsej raznovrstnosti in barvitosti njenih oblik. /MG

Rudolf Maister – Navdih za domovinsko vzgojo mladih

/NEŽA MARIJA SLOSAR

Foto: Arhiv DGM Ljubljana

/Rudolf Maister, eden najpomembnejših slovenskih zgodovinskih osebnosti, je s svojimi dejanji in vrednotami trajno zaznamoval naš narod. Njegova zgodba je odlična podlaga za poučevanje domovinske vzgoje, saj združuje pogum, ljubezen do domovine in vizijo enotnosti.

Maister je bil vojaški poveljnik, ki je leta 1918 s svojo vojsko prevzel nadzor nad Mariborom in zagotovil, da je Spodnja Štajerska ostala del slovenskega ozemlja. S tem je postavil pomemben mejnik v oblikovanju slovenske državnosti. Njegova predanost slovenski identiteti in kulturi sta ključna elementa, ki ju lahko prenesemo na mlajše generacije kot zgled domoljubja in odgovornosti za skupno dobro. Pri domovinski vzgoji lahko Maistrovo zgodbo uporabimo za spodbujanje kritičnega

razmišljanja o zgodovini in sedanjosti. Mladi lahko razpravljajo o pomenu aktivnega državljanstva, pravicah in dolžnostih državljanov ter ohranjanju kulturne dediščine. S pomočjo Maistrovih pesmi in literarnega ustvarjanja lahko razvijajo tudi občutek za pomen slovenskega jezika in umetnosti.

Rudolf Maister nas uči, da svoboda in suverenost nista samoumevni. Njegova zapuščina nas spodbuja k razmisleku o pomenu povezanosti, solidarnosti, dialoga in, najpomembneje, spoštovanja, partnerstva ter vrednot, ki so ključne tudi danes. Z vključitvijo teh tem v šolski kurikulum in z obeleževanjem dneva Rudolfa Maistra (23. november) lahko mlade navdihujemo, da prevzamejo aktivno vlogo v družbi ter prispevajo k oblikovanju odgovorne in zavedne skupnosti. **/MG**

38. Maistrove prireditve letos v spomin na dr. Milana Goriška

/Dr. MARJAN TOŠ, foto: Askari

PRI LENARTU V SLOVENSKIH GORICAH so odkrili spominsko ploščo slovenskemu narodnjaku, lenarškemu županu, voditelju Sokola, odvetniku in velikemu Maistrovemu podporniku

Letošnje, že 38. Maistrove spominske prireditve v občini Lenart so posvetili spominu na dr. Milana Goriška, ki je pred 120 leti prišel v Lenart in v tem kraju pustil globoke sledi. Ob tej priložnosti so mu na hiši, v kateri je uradoval, na današnji Ptujski cesti 1, nasproti stare šole, odkrili spominsko ploščo. Nato so v lenarškem domu kulture pripravili krajšo proslavo v počastitev dneva Rudolfa Maistra. Prizorišče letošnjega dogajanja je bilo v Lenartu, kjer je dr. Milan Gorišek dolga desetletja deloval in leta 1918 zbiral živež za pomoč Maistrovi slovenski vojski. Generalu je pomagal tudi z denarjem tamkajšnje Hranilnice in posojilnice. Poleg tega so se dostojno poklonili spominu na Maistra tudi pred njegovim kipom na Zavrhu, kjer vsako leto potekajo spominske prireditve v njegovo čast in trajni spomin.

Spominsko ploščo so odkrili Goriškov vnuk, dr. Borut Gorišek, predsednik mariborskega Domovinskega društva generala Maistra, prof. Aleš Arih, in lenarški župan, mag. Janez Kramberger. Slovesnosti so se poleg Lenartčanov udeležili tudi predstavniki Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo, Maistrov vnuk Borut Maister ter predsednica Zveze društev generala Maistra Slovenije, mag. Lučka Lazarev Šerbec.

Dr. Milan Gorišek se je rodil v meščanski družini 1. septembra 1878 v Celju. Bil je poročen s hčerko slovenskega deželnega poslanca Franja Robiča iz Limbuša. Pravo je študiral v Pragi, kjer je leta 1902 tudi doktoriral. Poklicno pot je začel v Mariboru, kmalu zatem pa odšel v Lenart, kjer je leta 1904 začel delati kot odvetniški pripravnik pri slovenskem odvetniku Janku Leščniku. Že leta 1910 je odprl samostojno odvetniško pisarno.

V Lenartu je prinesel številne napredne ideje in se nenehno zavzemal za krepitev slovenstva ter za slovenski značaj trga. Bil je med vodilnimi sokolskimi delavci v Lenartu

dr. Milan Gorišek

in pomemben funkcionar mariborske sokolske župe. Kot lenarški župan, izvoljen leta 1925, je skrbel za gospodarski napredek trga in okolice. V njegovem času je Lenart doživel prvo elektrifikacijo, urejal je cestno omrežje in skrbel za urejenost trga.

Kronisti so zapisali, da se je v času njegovega županovanja »pokazal vsestranski napredek v trgu. Sprehajališče, olepšano sejmišče, obsežni občinski vrtovi, zeleni nasadi, poti in seveda električna razsvetljava. To so najboljši in najbolj vidni rezultati županovanja dr. Goriška.« Župansko funkcijo je opravljal do marca 1936.

Aktivno se je udeleževal tudi v gasilski in lovski organizaciji. Med drugim je bil ustanovitelj in predsednik odseka mariborske podružnice Slovenskega lovskega društva za lenarški sodni okraj leta 1921. Pod njegovim vodstvom je lenarško gasilsko društvo doseglo pomembne uspehe in postalo povsem slovensko. Veljal je za veliko gasilsko avtoriteto in dobrega organizatorja.

Dr. Milan Gorišek je odigral odločilno vlogo v prevratnem letu 1918, ko je generalu Maistru in njegovi slovenski vojski pomagal z živežem in predvsem z denarjem iz lenarške hranilnice. Bil je predsednik lenarškega Narodnega sveta in ima velike zasluge, da je Lenart po koncu prve svetovne vojne in zlomu monarhije novembra 1918 mirno prešel v slovenske roke.

Med obema svetovnima vojnama je odgovorno vodil Sokolsko društvo Lenart, ki je poleg dejavnosti v sokolskem domu pred drugo svetovno vojno začelo graditi tudi kopalnice ob reki Velki in vzorno skrbelo za bogato društveno knjižnico. V Lenartu je dr. Gorišek z družino ostal do april-

ske okupacije Jugoslavije leta 1941, ko je moral pred Nemci zbežati v Banja Luko. Tam ga je zadela možganska kap, po kateri si ni nikoli več opomogel. Umrli je leta 1957 in je pokopan na ruškem pokopališču.

Slovenskim goricam je s svojim delovanjem vtisnil trajni pečat in v Lenartu pustil globoke sledi. Že po prihodu v trg leta 1904 je postal eden od vodilnih slovenskih narodnjakov na Štajerskem. /MG

Po odkritju spominske plošče, drugi z desne je Goriškov vnuk dr. Borut Gorišek

Slavnostno odkritje spominskih plošč Maistrovim borcem

Z GROSUPELJSKEGA OBMOČJA

Župan dr. Peter Verlič

Spominski plošči

Recitatorja DGMG

Janko Prah, član Tria harmonikarjev Škocjan pri Turjaku

Ljudski pevci ŠKURH iz Škofljice

Kvartet trobil Grosuplje

/ANTON BOŽIČ, predsednik DGM Grosuplje

Foto: Jordan Drobnič

/Na pobudo Zveze društev general Maister je Vlada Republike Slovenije leto 2024 razglasila za leto generala Maistra. V tem letu se spominjamo 150. obletnice rojstva in 90. obletnice smrti generala Maistra. Istočasno obeležujemo tudi spomin na borce, ki so se pod njegovim poveljstvom borili za našo severno mejo.

Društvo General Maister Grosuplje deluje v smeri spodbujanja domoljubja in ohranjanja spomina na generala Maistra ter njegove borce z grosupeljskega območja. Na začetku leta smo se z županom dr. Petrom Verličem dogovorili za odkritje spominskih plošč v njihov spomin. Za finančno pomoč se iskreno zahvaljujemo Občini Grosuplje. Na grosupeljskem območju je trenutno zabeleženih 27 Maistrovih borcev in borcev za severno mejo. Prostor za postavitve spominskih plošč je odstopil Robert Grevener Pajk, pranečak Maistrovega borca Franca Pajka Anžurja, na Adamičevi 37, za kar se mu prav tako najlepše zahvaljujemo.

Slovesnost ob odkritju dveh spominskih plošč – borcem za severno mejo in Maistrovem borcu Francu Pajku Anžurju – je potekala 5. oktobra 2024. Slovesnosti se je z velikim veseljem udeležil tudi župan dr. Peter Verlič kot slavnostni govornik. Prisotni so bili tudi predsednica Zveze društev general Maister,

mag. Lučka Lazarev Šerbec, in generalni sekretar Rudolf Pfajfar. Župan je v čustvenem in domoljubnem govoru uvodoma čestital društvu za prizadevanja na področju širjenja domoljubja in za ta pomemben dogodek. Poudaril je, da bo odkritje spominskih plošč imelo močan odmev tudi v grosupeljski občini. Nadaljeval je z razmišljanjem o domoljubju in domovini ter izpostavil, da nas globalizacija preveč oddaljuje od bistva teh vrednot. Grosupeljska občina ima poseben odnos do slovenske zastave. Župan je poudaril, da se je na pobudo Krajevne skupnosti Mlačevo začela postavljati slovenske zastave na različnih lokacijah po občini, kar jih zelo veseli in navdaja s ponosom. Zaključil je z mislijo, da se nam ni treba bati za slovenski narod, če bomo v sebi čutili domovino. Spominski plošči pa nas bosta vedno opominjali na naše domoljubje.

Društvo je županu podarilo sliko generala Maistra, česar se je zelo razveselil. Ob tej priložnosti je poudaril, da bo slika visela na častnem mestu v njegovi pisarni.

Slovesnost so s kulturnim programom popestrili Janko Prah iz Tria harmonikarjev Škocjan, Kvartet trobil Grosuplje in recitatorji Društva General Maister Grosuplje. Posebna zahvala gre gostom iz sosednje občine Škofljica, Ljudskim pevcem Škurh. Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujemo. /MG

Prleško društvo generala Maistra postavilo spominsko tablo

Maistrovim borcem na obnovljeni spomenik

/mag. JERNEJ JAKELJ, predsednik PDGM

Foto: fotohost

Svečani govornik
mag. Jernej Jakelj

Župan občine Sveti Tomaž Mirko
Cvetko in mag. Jernej Jakelj

Praporščaki domoljubnih
in veteranskih organizacij

/V petek, 22. novembra 2024, je v Svetem Tomažu potekala slovesnost ob svečani otvoritvi obnovljenega spomenika generalu Rudolfu Maistru, pomembnemu slovenskemu narodnemu junaku in vojaškemu poveljniku. Po dolgem času je spomenik, ki se nahaja v središču kraja, doživel temeljito obnovo, kar je vsekakor pomemben dogodek za tamkajšnjo skupnost. Spomenik generalu Maistru, postavljen v spomin na njegove zasluge za obrambo slovenskega ozemlja po prvi svetovni vojni, je z obnovo pridobil tudi novo dimenzijo. Na njem je zdaj nameščena plošča, na kateri je poimensko naštetih 32 fantov in mož iz župnije Sveti Tomaž, ki so se odzvali Maistrovemu klicu in se pridružili boju za severno slovensko mejo. Slovesnost se je začela ob 12. uri. Številni obiskovalci, med njimi domačini, predstavniki različnih društev in lokalnih oblasti, so prisluhnili nagovorom organizatorjev. V imenu lokalne skupnosti jih je pozdravil župan Svetega Tomaža, gospod Mirko Cvetko, svečani nagovor pa je prispeval predsednik Prleškega društva generala Maistra, mag. Jernej Jakelj. Otvoritve spomenika so se udeležili tudi člani

družin tistih, katerih predniki so se pridružili Maistrovi vojski. Ob tem so izpostavili pomembnost enotnosti in boja za svobodo, ki sta bila ključnega pomena v času, ko se je odločalo o prihodnosti slovenskega naroda. Poleg spomenika so obiskovalci občudovali tudi novo spominsko ploščo, na kateri so poimensko izpisana imena 32 domačinov. Plošča je izraz časti in spoštovanja do vseh, ki so tvegali svoja življenja za domovino, ter trajni opomin na pogum in odločnost, potrebni v teh zahtevnih zgodovinskih časih. Obnova spomenika in postavitve plošče sta del širših prizadevanj za ohranjanje in častitev slovenske zgodovine, še posebej v manjših krajih, kjer so posamezniki pogosto neprepoznani junaki. S tem dejanjem je Sveti Tomaž naredil pomemben korak pri ohranjanju spomina na preteklost in izkazovanju spoštovanja do tistih, ki so prispevali k naši svobodi. Zadnja obnova spomenika in dodatek imen krajanov je tako postala simbol ponosa in hvaležnosti do vseh, ki so se bojevali v Maistrovi vojski ter pripomogli k oblikovanju naše skupne zgodovine. /MG

Podžupan občine Vrhnika
Mirko Antolovič

Pesem v čast slavljenca
Dragonarjev Rudolfa Maistra

Zgodovinska predstavitev

Povezovalka prireditve

Voščila častnemu
predsedniku

Slovesnost ob odprtju razstave o generalu Maistru na Vrhniki

/JANEZ JEREB, predsednik DDGRM Žiri

Foto: Arhiv DDGRM Žiri

/V Maistrovem letu 2024 smo člani DDGRM Žiri želeli postaviti Maistrovo razstavo tudi na Vrhniki, saj tam nimajo društva, ki bi delovalo na področju ohranjanja spomina na generala Maistra in njegove borce iz let 1918–1919.

S pomočjo predsednika Združenja za ohranjanje vrednot NOB, g. Mirana Štupice, sem se obrnil na Zavod Ivana Cankarja Vrhnika. Prijazna organizatorica kulturnih prireditev, gospa Tatjana Oblak Milčinski, je sprejela mojo pobudo za postavitev razstave v avli Cankarjevega doma in določila dva termina: od 10. do 31. junija ter od 1. do 23. septembra 2024. Za slavnostno odprtje razstave sva določila ponedeljek, 10. junija 2024, ob 19. uri. Gospa Oblak Milčinski je prevzela tudi program slavnostnega odprtja razstave in na prireditvi povabila Pevski zbor Dragonarji generala Maistra z Unca. Moja naloga pa je bila obiskovalcem na odprtju razstave predstaviti delovanje Zveze in društev general Maister Slovenije, saj o tem na Vrhniki ne vedo veliko.

Najprimernejši gost večera se mi je zdel pobudnik ustanovitve prvih društev in nato Zveze društev general Maister, častni predsednik ZDGM, mag. Milan Lovrenčič, ki je moja pobudo z veseljem sprejel.

Nekaj dni pred prireditvijo sem izvedel, da je mag. Lovrenčič ravno praznoval svoj 89. rojstni dan, zato sem na prireditvi povabil tudi njegovo naslednico, predsednico ZDGM Slovenije, mag. Lučko Lazarev Šerbec. Z veseljem je soglašala z mojim predlogom, da slavljenca na prireditvi izroči šopek in mu v skupnem imenu izreče čestitko.

Razstavo smo v avli Cankarjevega doma na Vrhniki postavili že v petek, 7. junija, tako da je bila pripravljena za ogled že na dan volitev v Evropski parlament, 9. junija ter za vse obiskovalce kino predstav.

Ker smo območje občine Vrhnika v svojem statutu, kot sosednjo občino, opredelili za območje svojega raziskovanja in dela, sem pregledal evidence in sezname ter ugotovil, da je na tem območju 13 borcev za severno slovensko mejo iz let 1918–1919 leta 1969 uveljavljalo pravico za pridobitev statusa prostovoljca. Poleg tega sem odkril, da je bil na Verdu 16 na Vrhniki leta 1898 rojen Ignac Štajer, ki je kot vojak strelec 2. maja padel v bojih pri Velikovcu. Pri pregledu drugih seznamov pa sem našel še najmanj 33 borcev, ki so bili mobilizirani v slovenske enote po 1. februarju 1919, zato niso bili upravičeni do pridobitve statusa prostovoljca.

V ponedeljek, 10. junija, je dvorano napolnilo veliko število obiskovalcev, med njimi potomci in sorodniki Maistrovih borcev ter drugi zainteresirani. Prireditve je vodila gospa Tatjana Oblak Milčinski, kot predstavnik občine Vrhnika pa je navzoče pozdravil podžupan Mirko Antolovič.

Osrednja osebnost slavnostnega odprtja razstave je bil častni predsednik ZDGM, mag. Milan Lovrenčič, ki je prisotnim opisal potek dogajanja od pobude do ustanovitve prvih društev leta 1996 ter njegovo prizadevanje za vključitev obdobja, ko je pod vodstvom generala Maistra nastala prva slovenska vojska, v slovensko zgodovino.

Ob koncu njegovega govora se mu je predsednica ZDGM, mag. Lučka Lazarev Šerbec, zahvalila in mu čestitala za lep življenjski jubilej. Ob tej priložnosti mu je izročila šopek rož, Pevski zbor Dragonarji generala Maistra pa mu je zapel. Prav petja se je slavljenec najbolj razveselil.

Tudi mi, gospod častni predsednik Lovrenčič, vam čestitamo in izrekamo globoko zahvalo, ker ste s svojimi sodelavci pripravili temelje, na katerih lahko zdaj gradimo in sejemo. /MG

Tri razstave o generalu Rudolfu Maistru kot kulturno-zgodovinski in etnološki dogodki

/Dr. ALOJZ ŠTEINER, tekst in foto

Violinistka Katarina in njen mentor Zoran v Termah Banovci

Skupinska slika z direktorjem Bioterme ob otvoritvi razstave

Povezovalka dogodka Liljana Kapun in kitarist ter vokalist Dominik

Dva govornika na otvoritvi v Banovcih, Borut Kapun in direktorica

Slavnostni govornik v Biotermah je bil Matko Galunder

Društvena skupinska slika iz Zdravilišča Radenci

Ekipa Društva general Maister Veržej na otvoritvi razstave v Banovcih

Maister in še en mladi štajerski »majster« na harmoniki

Izvirnost Maistra je lahko vzorec in spodbuda tudi za ohranjanje spomina nanj

/Ko so v Društvu general Maister Veržej oblikovali program dogodkov ob letošnjem Maistrovem letu, je predsednik društva Drago Fras predlagal idejo za postavitve razstave tudi v turističnih središčih. Vodstva treh prleških zdravilišč so se pozitivno odzvala na pobudo za postavitve razstave in organizacijo kulturno-zgodovinskega ter etnološkega dogodka ob otvoritvi. Dogovorili so se, da razstavo ZDGM General Rudolf Maister 1874–1934 postavijo v Termah Banovci (od 30. junija do 6. julija), v Biotermah Mala Nedelja (od 7. julija do 14. julija) in v Zdravilišču Radenci (od 15. do 21. julija). Na vsakem gostovanju razstave so predstavili delovanje veržijskega društva in seveda izpostavili pomen ter vlogo generala Rudolfa Maistra v prelomnih dogodkih ob koncu 1. svetovne vojne in bojih na Koroškem.

Kulturni programi ob otvoritvah so bili prav posebni, saj so nastopali mladi glasbeniki. V idiličnem prostoru za družanje v Termah Banovci je 3. julija nastopila mlada violinistka Katarina Prašiček ob spremljavi mentorja Zorana Repja. V avli hotela Bioterme je v nedeljo, 7. julija, svoje mojstrstvo na harmoniki predstavil Marko Ritonja, učenec osnovne šole Mala Nedelja. V Zdravilišču Radenci pa so že na otvoritvi, 15. julija, pozornost pritegnili ne le razstavni panoji, temveč tudi vokalist in kitarist Dominik Černjavič. Na vseh treh dogodkih ni manjkala niti pokušina prleških dobrot. Triada dogodkov je bila zelo uspešna, prireditve pa so bile deležne velike pozornosti in številnih zahval. Mnenja in občutke o razstavi so obiskovalci lahko vpisali tudi v knjigo vtisov. /MG

Odprtje razstave o Rudolfu Maistru

Leto 2024 je Vlada Republike Slovenije razglasila za Maistrovo leto. Kopicci dogodkov in prireditvev, ki slavijo lik in delo najbolj znanega slovenskega generala, se je pridružilo tudi Prleško društvo generala Maistra.

Skupaj s Splošno knjižnico Ljutomer in Gimnazijo Franca Miklošiča Ljutomer so postavili in otvorili gostujočo razstavo o enem najbolj markantnih sinov naše domovine. V strokovnem delu otvoritve sta predsednik in podpredsednik Prleškega društva generala Maistra predstavila pomen obeleževanja državnih praznikov ter dogodke, s katerimi se je general Maister zapisal v zgodovino.

Tako kot je general Maister izstopil iz cone udobja in naredil nekaj, kar je bilo pravilno, čeprav tega nihče ni od njega zahteval, enako ravnajo vsi narodno zavedni in aktivni državljani. Eden izmed njih je zagotovo tudi nekdanji dolgoletni ravnatelj ljutomerske gimnazije, gospod Zvonko Kustec. Otvoritev razstave je bila idealna priložnost, da je pred zbranimi gimnazijci prejel najvišje odlikovanje Zveze društev generala Maistra – zlati znak. V obrazložitvi za podelitev tega visokega priznanja je zapisano: *»Zvonko Kustec je dolgoletni podpredsednik Prleškega društva generala Maistra, ki je bilo ustanovljeno med prvimi v Sloveniji, že leta 2005. Kustec je naloge podpredsednika opravljal 12 let. V tem času je društvo aktivno sodelovalo pri organizaciji lokalnih državnih proslav, širjenju domoljubne zavesti ter oza-veščanju javnosti o liku in delu Rudolfa Maistra. Kot takratni podpredsednik je Zvonko Kustec tudi med najbolj zaslužnimi, da se je leta 2010 v Ljutomeru postavil eden najlepših spomenikov generalu Maistru, ki ga ne prikazuje zgolj kot vojaka ampak predvsem kot intelektualca in pesnika. Zvonko Kustec je tudi kot dolgoletni ravnatelj Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer odločilno pripomogel, da so mladi skozi različne projekte pobližje spoznali delovanje in pomen Rudolfa Maistra. Eden izmed najbolj odmevnih tovrstnih projektov je bilo zagotovo tekmovanje zgodovinskih raziskovalnih nalog »Pot v prihodnost« skozi katero so mladi raziskovali temeljne mejnike slovenske polpretekle zgodovine.«* /MG /mag. JERNEJ JAKELJ, predsednik PDGM. Foto: arhiv GFML

Dobitnik Zlatega znaka ZDGM
Zvonko Kustec

Razstava **Rakek in Unec** generala Rudolfa Maistra: **drugi a vendar pravi dom**

Odprtje razstave 11. junija 2024 v knjižnici na Rakeku je pritegnilo pozornost s svojim nekoliko nenavadnim naslovom, ki pa v sebi skriva vso ljubezen do Maistrovega *»drugega doma«*, ki ga je general sam poimenoval za svoj pravi dom.

Pisni viri, ki jih je odkril avtor razstave, g. Franc Perko, razkrivajo pomenljivo zahvalno pismo, ki ga je Rudolf Maister 5. aprila 1934 poslal takratnemu županu občine Rakek, g. Franju Tavčarju. Župan je generalu čestital ob njegovem šestdesetem rojstnem dnevu, na kar je Maister odgovoril z besedami:

»Vaš pozdrav me je posebno zato razveselil, ker je Rakek in Unec že skoraj 45 let sicer moj drugi, a vendar pravi dom.«

Maister je nadaljeval z zanimivo mislijo: *»Ni izključeno, da bi Italijani, če ne bi bil jaz trdovratno ostal na svojem stališču pri pogajanjih, zahtevali zase tudi demarkacijsko črto pri pogajanjih Logatec – Rakek in vse kraje, ki leže med to črto in sedanjo državno mejo in to tudi dobili. Tako bi bil tudi jaz danes brez doma.«*

S to razstavo, pripravljeno v sodelovanju Knjižnice Ivana Matičiča Rakek in Notranjskega domoljubnega društva general Maister Unec, so organizatorji želeli osvetliti čas Maistrovega bivanja in delovanja v teh krajih. Avtorju razstave, g. Francu Perku, se je Notranjsko domoljubno društvo general Maister Unec iskreno zahvalilo za njegovo izjemno delo.

Vodenje programa in recitacije Maistrovih pesmi je bilo v rokah gospe Nevene Savič. Prireditvev je s slavnostnim nagovorom zaključil predsednik NDDGM, g. David Kavčič, pevski zbor Dragonarji generala Maistra Unec pa je večer obogatil z izvedbo Maistrovih pesmi. Predsednik NDDGM, g. Kavčič, se jim je zahvalil s priložnostnim darilom.

Zaključek večera je pripadal prijetnemu druženju, ki so ga pripravile članice NDDGM Unec in vodstvo knjižnice. Razstava bo na ogled do novembra, v času uradnih ur knjižnice. /MG

/DAVID KAVČIČ, predsednik NDDGM Unec

Foto: Arhiv društva

Predstavitev knjige **Maistrovih trideset**

/JOŽE BERLEC, predsednik DGM Kamnik

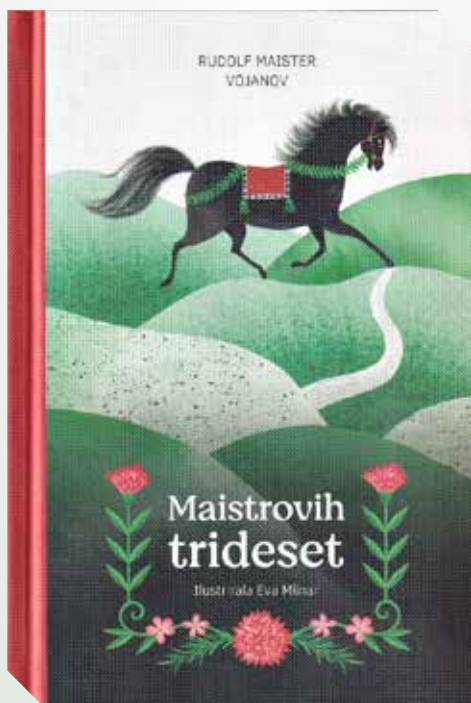
Foto: Občina Kamnik

Mag. Breda Podbrežnik Vukmir, dr. Urška Perenič, Alenka Juvan, Eva Mlinar in Vlado Motnikar

/V petek, 16. avgusta 2024, je bila na vrtu Rojstne hiše Rudolfa Maistra v Kamniku predstavljena nova pesniška zbirka z naslovom Maistrovih trideset, ki je izšla ob Maistrovem letu. Zbrane sta ob tej priložnosti nagovorila župan Matej Slapar in predsednik Društva general Maister Kamnik, Jože Berlec. Predstavitev zbirke je potekala v obliki razgovora, ki ga je vodil Vlado Motnikar. Svoje misli o pesniški zbirki so zbranim predstavile avtorice zbirke: mag. Breda Podbrežnik Vukmir, Alenka Juvan in dr. Urška Perenič, ilustratorica Eva Mlinar pa je predstavila ustvarjalni proces, ki je vodil do nastanka ilustracij.

V počastitev spomina na Rudolfa Maistra – Vojanova je Občina Kamnik ustanovila posebno strokovno komisijo za organizacijo dogodkov in prireditev. Prav ta komisija je oblikovala idejo o novi izdaji generalovih pesmi. Pesniška zbirka je izšla v sozaložništvu Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik in založbe Buča, njen izid pa so podprli Občina Kamnik, Društvo general Maister Kamnik in Zveza društev general Maister. Uredniški odbor, ki so ga sestavljale mag. Breda Podbrežnik

Vukmir, direktorica Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik, Alenka Juvan, vodja Rojstne hiše Rudolfa Maistra v okviru Medobčinskega muzeja Kamnik, in dr. Urška Perenič, literarna zgodovinarica in teoretičarka, je zasnoval nov izbor in ureditev Maistrovih pesmi. Pesmi v tej zbirki so zaživele v novi luči, tudi zaradi čudovitih ilustracij Eve Mlinar, ki jih povezujejo tri barve: zelena, rdeča in roza. Barve simbolizirajo tradicionalni slovenski šopek – nagelj, rožmarin in roženkravt –, hkrati pa prinašajo globlji pomen: zelena za naravo in domovino, rdeča za kri in vojno, roza pa za ljubezen in upanje.

Posebnost nove zbirke je v tem, da so pesmi na novo razporejene po slovenskih pokrajinah, kar dodatno poudarja Maistrovo ljubezen do domovine. Druga posebnost so mladostne in inovativne ilustracije Eve Mlinar, tretja pa spremna beseda dr. Urške Perenič, ki generala in pesnika prvič uvršča med osrednje predstavnike slovenske moderne, s čimer njegovo pesniško ustvarjanje postavlja v nov, bolj prepoznaven kontekst.

Dogodek sta z uglasbenimi Maistrovimi pesnitvami popestrila Katja in Simon Skalar. /MG

Predstavitev knjige o Uncu, Rakeku in generalu Maistru

Knjiga z naslovom Rakek in Unec generala Maistra: drugi, a vendar pravi dom je bila predstavljena na Maistrovem večeru, 24. oktobra, v Maistrovi dvorani na Uncu.

Zbornik dokumentov o življenju in delu Rudolfa Maistra na Rakeku in Uncu je predstavil avtor, mag. Franc Perko. Spregovoril je o Maistrovem bivanju in delu na širšem območju Notranjske. Zbral je dragocene dokumente, s katerimi je ob 90. obletnici smrti generala Rudolfa Maistra nastala tiskana publikacija o življenju Maistrove družine pri Sebenikarju na Rakeku in kasneje tudi na Uncu. Poseben poudarek je avtor namenil vlogi Maistra kot vodje jugoslovanskega dela razmejitvene komisije med Kraljevino SHS in Kraljevino Italijo. Mag. Perko je obiskovalce popeljal v zgodovino takratne občine Rakek in predstavil sodelovanje Rudolfa Maistra z odborniki Rakeka. Omenil je tudi pomemben dogodek, ko je bil Rudolf Maister 13. junija 1934 izvoljen za častnega občana občine Rakek. Razgovor z avtorjem je vodila vodja knjižnice na Rakeku, gospa Nevena Savič. Polno dvorano je nagovoril tudi predsednik Notranjskega domoljubnega društva general Maister Unec, g. David Kavčič. Večer so s pesmijo obogatili člani pevskega zbora Dragonarji generala Maistra. Pomen dogodku sta s svojo prisotnostjo poudarila podžupan občine Cerknica, g. Marko Kranjc, in generalni sekretar Zveze društev general Maister, g. Rudolf Pfajfar. Po uradnem delu so se obiskovalci in gostje zadržali ob kozarčku in pecivu, ki so ga pripravile domače gospodinje ter uživali v prijetnem druženju.

/DAVID KAVČIČ, predsednik NDDGM Unec

Avtor mag. Franc Perko in voditeljica Nevena Savič

Mojca Ževart in Andraž Babšek

Predstavitev romana Junak v velenjski knjižnici

Andraž Babšek, Mojca Ževart in Drago Martinšek

Predstavitev avtorja in knjige Junak v knjižnici Velenje

V četrtek, 21. novembra, smo v Knjižnici Velenje v organizaciji Šaleškega društva »general Maister« Velenje gostili komaj sedemnajstletnega avtorja Andraža Babška, ki je napisal zgodovinski roman s pomenljivim naslovom »Junak«, ki temelji na zgodovinskih dogodkih v času velike vojne in po njej, predvsem v času generala Rudolfa Maistra. Knjigo so naslednji dan prejeli vsi devetošolci občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. Dogodek je bil namenjen počastitvi državnega praznika dneva Rudolfa Maistra in obeležitvi Maistrovega leta. Pogovor je odlično vodila podpredsednica Zveze društev general Maister in članica Šaleškega društva »general Maister« Velenje Mojca Ževart. Dogodek je z uvodnim nagovorom o pomenu praznika, generala Maistra in prostovoljcev v bojih za severno slovensko mejo pričel direktor Knjižnice Velenje in predsednik Šaleškega društva »general Maister« Velenje Drago Martinšek. Prisotni udeleženci so z velikim odobravanjem in navdušenjem sprejeli razmišljanja mladega avtorja. Ob koncu dogodka so si udeleženci ogledali tudi razstavo o življenju in delu Rudolfa Maistra, ki je bila na ogled v Knjižnici Velenje do konca novembra.

/DRAGO MARTINŠEK, predsednik ŠDGM Velenje

Ti junak si naš zares

KONCERT UGLASBENIH PESMI na besedila Rudolfa Maistra

/JOŽE BERLEC, predsednik DGM Kamnik,
pripravil po vezni besedi Toneta Ftičarja prispevek
Foto: Občina Kamnik

**/SAMOSTAN MEKINJE KAMNIK,
petek, 14. junij 2024, ob 19. uri**

V jubilejnem letu, ki ga na državni ravni s številnimi slavnostmi zaznamujemo kot Leto generala Rudolfa Maistra, v njegovem rojstnem Kamniku še posebej ponosno ohranjamo spomin na našega zaslužnega rojaka.

Z željo in prizadevanjem, da bi bil njegov lik med nami neminljivo navzoč – da bi bil tu, kjer je bil najprej doma, še naprej domač. Da bi, kot je zapisal pesnik in domoljub v svojih verzih Domov: v svojem dragem domu, domovini tudi ostal.

Zdaj to ni več odvisno od njega, njegov – in naš – skupni dom ter domovina sta obdarjena z njegovo dediščino, ki si zasluži hvaležen spomin in spoštljivo zavest naslednikov.

Legendarnemu generalu, zavednemu Slovencu in omikanemu svetovljanu, pesniku in humanistu, ki se je rodil pred 150 leti in bil pred natanko stoletjem imenovan za častnega meščana Kamnika, rojaki letos še posebej zavzeto izkazujemo spoštljiv poklon. To izražamo z več kot štiridesetimi spominskimi dogodki v občini Kamnik, razporejenimi skozi vse leto 2024.

**Župan občine
Kamnik ob
pozdravnem
nagovoru
vseh prisotnih**

Kvartet Krt

Osebnost Rudolfa Maistra osvetljujemo z različnih vidikov, pri čemer posebej poudarjamo tako njegovo zgodovinsko vlogo v boju slovenskega naroda za osvoboditev izpod tuje nadvlade kot njegov kulturni prispevek kot pesnika in humanista. Prav slednji tematiki je bil posvečen junijski kulturni večer v okviru letošnjih kamniških Maistrovih slavnosti.

Pod pokroviteljstvom Občine Kamnik ter v organizaciji Društva general Maister Kamnik in kamniške območne izpostave Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti smo v izvedbi osmih kamniških pevskih zasedb slišali izbrane pesmi, ki so jih na Maistrove stihe uglasbili številni slovenski skladatelji različnih generacij.

Uvodni pozdrav je bil namenjen vsem nastopajočim – več kot 140 kamniškim pevkam in pevcem ter njihovim strokovnim vodjem, ki so se za ta koncert resnično zavzeto pripravili. Iskreno dobrodošlico smo izrekli tudi vsem, ki so dogodku prisostvovali. Poseben pozdrav pa je bil namenjen županu občine Kamnik, Mateju Slaparju, ki smo ga povabili k pozdravnemu nagovoru.

Župan Matej Slapar je vse prisotne prijazno pozdravil in se zahvalil za organizacijo te prireditve, ki je sicer ena izmed 40 Maistrovih dogodkov v naši občini, a je zelo posebna. Izpostavil je spoštovanje občine Kamnik in njenih občanov do njihovega rojaka, pomen ohranjanja spomina nanj in njegovo delo ter se zahvalil organizatorjem za izvedbo tega

edinstvenega koncerta.

/V pevskem nastopu smo slišali moško zasedbo Kvartet Krt. Uvodne skladbe, nastale na pesemskih besedila Rudolfa Maistra, so naslovljene Pomlad, Ljubezen in Završki fantje. Slednja, ki je ena izmed najbolj znanih in največkrat izvajanih Maistrovih pesmi, je bila izvedena namesto v sporedu napovedane pesmi Kazen, ki smo jo sicer slišali še trikrat, vendar v drugih izvedbah.

Pod prvima dvema skladbama je kot avtor glasbe podpisan vodja zasedbe, Dominik Krt, pod tretjo pa je navedena priredba po Emilu Adamiču.

/Ko so v Ljubljani štirje Maistrovi sošolci, znanci in prijatelji – Cankar, Kette, Murn in Drenik – ustanovili tajno književno društvo Zadruga, so Maistra, kljub njegovi oddaljenosti, šteli za svojega člana, saj jim je bil literarno blizu.

V to obdobje sodijo tudi pesmi, ki smo jih slišali v izvedbi Komornega pevskega zbora Šutna Kamnik pod vodstvom zborovodja Dušana Ješelnika: Moje sonce, na glasbo Franca Podjeda, Kazen, po Emilu Adamiču v priredbi Dušana Ješelnika, in Domov, v avtorski uglasbitvi Andreja Missona.

/Ni malo Maistrovih pesmi, ki so pritegnile številne skladatelje k uglasbitvi, nemara pa je med njimi rekorderka

*Komorni pevski zbor Šutna Kamnik,
zborovodja Dušan Ješelnik*

*Nastop moškega pevskega zbora
Solidarnost, ki ga vodi Uroš Gorenc*

Mešani pevski zbor Mavrica Srednja vas, ki ga vodi Primož Leskovec

Ženski komorni zbor Vox Annae, ki ga vodi Aleš Sedušak

Rožmarin. V partiturah njene uglasbitve namreč najdemo kar deset avtorjev različnih generacij – od Maistrovih sodobnikov do skladateljev našega časa. Med prvimi je nedvomno najbolj znan Emil Adamič, ki se je z Maistrom osebno poznal, se z njim družil in ustvaril ciklus 16 skladb na Maistrova besedila.

Na tem koncertu smo slišali več takšnih pesmi, med njimi Kazen in Završki fantje, ki ju je zapel Moški pevski zbor Solidarnost pod vodstvom Uroša Gorenca. Izvedli so tudi Rožmarin v uglasbitvi skladatelja Antona Vračka.

/Še enega pomembnega jubileja, povezanega z Maistrom, ne smemo prezreti – gre za obletnico izida biografije pesnika, ki si je nadel razpoznavni slovanski psevdonim Vojanov. Natanko pred 120 leti, z letnico 1904, je v Ljubljani pri založnikih Kleinmayr - Bamberg izšla njegova prva pesniška zbirka s preprostim naslovom Poezije.

V razdelkih z naslovi Pesmi – te so posvečene njegovi izvoljenki Marici –, Balade in romance, Fantovske in Soneti, se pesnik, tedaj tridesetletnik z obetavno vojaško kariero, pomika od navezovanja na tradicijo ljudske pesmi do umetelnih oblik klasičnega soneta.

Slogovnemu zorenju pesnika sledi tudi vsebinsko-doživljajski vidik Maistrovih pesmi, ki segajo od prešernega fantovskega dojemanja ljubezni in motivike narave, preko domoljubnega

opevanja slovenske krajine, do trpke soldaške tematike, bridkosti ločitev od ljubljenih ter spoznanj o kratkosti in minljivosti življenja.

Mešani pevski zbor Mavrica Srednja vas, pod vodstvom Primoža Leskovca, je na prireditvi zapel drugo izvedbo Maistrove pesmi Rožmarin, ki jo je Anton Vraček uglasbil za mešani glasovni sestav, Radovan Gobec pa jo je priredil. Zbor je izvedel tudi pesem Nočna meglica, pod katero sta podpisana Rudolf Maister in Emil Adamič.

/Omenili smo, da je Rožmarin največkrat uglasbena Maistrova pesem. Najverjetneje jo je prvi uglasbil Lavoslav Pahor (1903), sledili so Emil Adamič (1906), Ferdo Juvanec (1910), Fran Gerbič (1914), Anton Vračko (1940) ter kasneje Radovan Gobec, Egi Gašperšič in Andrej Misson (2014). V desetletju po tem so se morda pridružili še drugi skladatelji. Tako beremo v članku dr. Andreja Missona, profesorja na Akademiji za glasbo v Ljubljani, skladatelja in zborovodje. Članek je objavljen v Maistrovem zborniku Sto let severne meje in pod naslovom Od razgibanih ritmov do trpkih spoznanj prinaša strokovno obravnavo uglasbenih pesmi Rudolfa Maistra.

V izvedbi Ženskega komornega zbora Vox Annae, ki ga vodi Aleš Sedušak, smo slišali Rožmarin v priredbi Radovana Gobca, povzetem po Antonu Vračku, in Moje gosli, ki jo je

Mešani pevski zbor Cantemus, ki ga vodi Uršula Jašovec

Moški zbor Lira in zborovodja ter skladatelj dr. Andrej Misson

Mešani pevski zbor Odmev, v katerem poje tudi pobudnik in soorganizator tega koncerta, predsednik DGM Kamnik, g. Jože Berlec, vodi dirigentka, profesorica Anica Smrtnik

na Maistrovo besedilo uglasbil skladatelj Andrej Misson. Ta skladba je bila na tem koncertu prvič izvedena, kar pomeni, da smo bili priča krstni izvedbi.

/Omenili smo, da je Rožmarin največkrat uglasbena Maistrova pesem. Najverjetneje jo je prvi uglasbil Lavoslav Pahor (1903), sledili so Emil Adamič (1906), Ferdo Juvanec (1910), Fran Gerbič (1914), Anton Vračko (1940), kasneje pa še Radovan Gobec, Egi Gašperšič in Andrej Misson (2014). V desetletju po tem so se morda pridružili še drugi skladatelji. Tako piše dr. Andrej Misson, profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani, skladatelj in zborovodja, v članku, objavljenem v Maistrovem zborniku Sto let severne meje. Članek z naslovom Od razgibanih ritmov do trpkih spoznanj prinaša strokovno obravnavo uglasbenih pesmi Rudolfa Maistra.

V izvedbi Ženskega komornega zbora Vox Annae, ki ga vodi Aleš Sedušak, smo slišali Rožmarin v priredbi Radovana Gobca, temelječi na različici Antona Vračka, in Moje gosli, ki jo je na Maistrovo besedilo uglasbil skladatelj Andrej Misson. Skladba Moje gosli je bila na tem koncertu prvič izvedena, kar pomeni, da smo bili priča krstni izvedbi.

Mešani pevski zbor Cantemus, ki ga vodi Uršula Jašovec, je zapel dve Maistrovi pesmi v uglasbitvi Emila Adamiča, Kazen in Završki škorcji, vmes pa Rožmarin za mešano zasedbo s skladateljskim podpisom sodobnega avtorja Andreja Missona.

/Tudi skladb, posvečenih generalu Maistru, je precejšnje število, navaja v svoji obravnavi Maister in glasba prof. dr. Andrej Misson. Povzemimo nekaj primerov.

Denimo: skladba Oda generalu Maistru, ki jo je Jakob Jež uglasbil na besedilo Janeza Menarta, je doživela krstno izvedbo leta 2004 (*pred 20 leti*) v generalovem rojstnem Kamniku. Na osrednji državni proslavi ob 130-letnici Maistrovega rojstva so jo pod vodstvom Sebastjana Vrhovnika izvedli pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Cantemus.

Za Prvo slovensko pevsko društvo Lira so uglasbene Maistrove pesmi že več kot stoletje del železnega repertoarja. Delom starejših avtorjev, med katerimi je bilo veliko takšnih, ki so z liraši tudi osebno sodelovali (*od Franceta Marolta naprej*), so pevci skozi leta dodajali novejšje uglasbitve, vse

do sodobnih avtorjev. Eden takšnih je njihov aktualni zborovodja, dr. Andrej Misson, ki je na Maistrovo poezijo uglasbil že več kot deset pesmi. Poleg tega je eden od skladateljev, ki so ustvarili glasbo na pesemskih besedila, posvečena Maistru. Prvo slovensko pevsko društvo Lira, pod vodstvom zborovodje in skladatelja dr. Andreja Missona, je na prireditvi zapelo eno od šestih znanih uglasbitev pesmi Pogodba, ki jo je uglasbil Vinko Krek, in dve skladbi z avtorskim podpisom dirigenta zbora: Maistrovo Sveti Martin ter pesem, posvečeno generalu in pesniku, na besedilo Primoža Krečiča z naslovom Ti junak si naš zares.

/»Čudovita simfonija, simfonija barv in zvokov obenem! Pesnik sam se opaja ob njej, kakor nikdar prej mu služi beseda, polna in zvonka, plastična in barvita. Sama od sebe mu poje pesem. Kakor da je v idilični poeziji naših vinogradov naposled našel to, kar je njegovemu duhu ustrezalo, kakor da sta ta sorodnost in notranja skladnost obudili v njem tisto besedo, ki jo je prej le jecljaje iskal: njegovo pravo, resnično pesniško besedo.«

Tako je ob Maistrovi smrti zapisal njegov pesniški soborec Janko Glazer.

Dobrih 80 let kasneje pa dr. Misson zapiše:

»Zdi se mi, da smo slovenski skladatelji čutili Maistrovo poezijo na poseben način. Ustvarili smo kakovostna in doživeta dela, ki bogatijo našo kulturo in dostojno ohranjajo spomin na velikana naše zgodovine. Verjamem, da bodo v pesmih in liku generala Rudolfa Maistra – Vojanova navdih našli tudi skladatelji prihodnjih generacij.«

Spodbuda, ki zagotovo ni bila odveč, kar smo lahko slišali v zadnjih Maistrovih pesmih tega večera: Pomlad, Polnoč, Še zadnji zvon in Scherzando. Njihovi skladatelji so Barbara Maurer, Franc Podjed, Aldo Kumar in Janez Močnik.

/Mešani pevski zbor Odmev, v katerem poje tudi pobudnik in soorganizator tega koncerta, predsednik Društva general Maister Kamnik, g. Jože Berlec, vodi dirigentka, profesorica Anica Smrtnik.

/Koncert sta povezovala Barbara Božič in Tone Ftičar. **/MG**

Večer Maistrove poezije in uglasbenih Maistrovih pesmi

V torek, 8. oktobra 2024, je v Knjižnici Mileta Klopčiča Zagorje potekal literarni večer s predstavitvijo Maistrovih pesmi. Izbrane pesmi, ki jih je zapisal Rudolf Maister - Vojanov, so brali predstavniki mlajše generacije: učenca OŠ Ivana Cankarja Trbovlje, Tian Ovnič in Domen Unetič, ter učenec OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, Jakob Senčar. Kot predstavnik srednje generacije je sodeloval Jože Bovhan. Svoje pesmi, med njimi tudi svetovno-politično aktualno, je prebral zagorski pesnik in član Društva generala Maistra za Zasavje, Vlado Garantini.

Dve Maistrovi pesmi je zapel Rihard Majcen, član DGMZ, pri čemer je za eno izmed njih pripravil svežo priredbo. Dogajanje sta dodatno obogatili Iza Perme, dijakinja iz Hrastnika, ki je prebrala svoj razmišljujoči spis o Sloveniji, ter učenka Glasbene šole Trbovlje, Rubi Potušek Cedilnik, ki je zaigrala na violino.

Dogodek je potekal v mladinskem oddelku zagorske knjižnice, kjer je bila začasno postavljena razstava likovnih in literarnih izdelkov zasavskih osnovnošolcev. Ti izdelki vsako leto nastajajo v okviru domoljubnega natečaja DGMZ. Obiskovalci so v prijetnem ambientu, obdani s knjigami, prisluhnili umetniškemu ustvarjanju generala, vojaka, politika in pesnika Rudolfa Maistra, čigar pomen in vlogo je prepoznalo tudi politično vodstvo Republike Slovenije. To je 23. november razglasilo za državni praznik, leto 2024 pa za Maistrovo leto.

Večerni dogodek je s svojo prisotnostjo obogatila predsednica Zveze društev general Maister, gospa Lučka Lazarev Šerbec, ki je spregovorila o številnih spominskih in domoljubnih aktivnostih, ki potekajo v Maistrovem letu po vsej Sloveniji. Predsednik zasavskega društva je v pozdravnem govoru izpostavil dobro sodelovanje društva z deležniki v lokalni skupnosti ter se zahvalil Zvezi društev in županom zasavskih občin za vsebinsko in finančno podporo pri delovanju društva.

Člani Društva generala Maistra za Zasavje se iskreno zahvaljujemo vsem nastopajočim, obiskovalcem prireditve in knjižnici za izkazano gostoljubnost.

/mag. MOJCA LAZAR DOBERLET, DGMZ

Foto: arhiv DGMZ

V cerkvi sv. Martina na Uncu

Obrtniški mešani pevski zbor Notranjska

Zbrani poslušalci v Maistrovi dvorani gasilskega doma na Uncu

Cveti dekletu rožmarin

Na Martinovo nedeljo, 10. novembra 2024, se je na Uncu odvijal glasbeni dogodek z naslovom Cveti dekletu rožmarin. Dogodek se je pričel v cerkvi sv. Martina na Uncu in nadaljeval v dvorani Rudolfa Maistra na Uncu. Sodelovali so Obrtniški mešani pevski zbor Notranjsko, Pevski zbor Dragonarji Generala Rudolfa Maistra ter člani Notranjskega domoljubnega društva General Maister Unec.

Program v cerkvi je uvedel župnik Janez Šket z nagovorom, v Maistrovi dvorani pa nas je skozi Maistrovo zgodovino popeljal predsednik NDDGM, David Kavčič. Celoten program je povezovala Maja Malc.

Prisostvovali smo čudovitemu večeru, kjer smo uspeli združiti dve lokaciji s prekrasnimi pevskimi vložki. Večer, posvečen Maistrovi pesmi, so s svojo prisotnostjo počastili tudi predsednica Zveze društev generala Maistra, mag. Lučka Lazarev Šerbec, poslanka Državnega zbora RS, ga. Iva Dimić, in g. Zoran Mojšker.

Na koncu dogodka ni manjkalo kulinarčne postrežbe, kot se spodobi za Martinovo.

/TOMAŽ ČUČEK

**Kadetnica v Vojašnici
generala Rudolfa
Maistra Maribor**

**Maistrova podoba
v Kadetnica**

**Pred spomenikom Rudolfa
Maistra na Maistrovem trgu**

**Spomenik borcem za severno
mejo v Mestnem parku**

Strokovna ekskurzija **DGRM Kranj**

V MARIBOR IN NA ZAVRH

/ROMAN NAHTIGAL, predsednik DGRM Kranj

/DRUŠTVO GENERAL RUDOLF MAISTER KRANJ je v soboto, 12. oktobra letos, organiziralo strokovno ekskurzijo v Maribor in na Zavrh. Strokovni vodja ekskurzije je bil profesor Aleš Arih, predsednik Domovinskega društva general Rudolf Maister Maribor, ki nam je prijazno pomagal pri pripravi programa in pri izvedbi same ekskurzije.

Po prihodu v Maribor smo se najprej zapeljali do kadetnice v kompleksu Vojašnice generala Rudolfa Maistra. Tu smo si želeli ogledati samo kadetnico in razstavo o Rudolfu Maistru ter o slovenski osamosvojitvi. Ker ogled zelenih razstav v kadetnici trenutno ni bil na voljo, smo si pod vodstvom kustosa Vojaškega muzeja Slovenske vojske ogledali objekt kadetnice, potem pa razstavo pehotnega orožja, ki je bilo v zgodovini v različnih vojskah uporabljeno za boje pehote na slovenskem ozemlju.

/KADETNICA IMA ZELO BOGATO ZGODOVINO. Prvi kadetski inštituti v Avstriji, pozneje imenovani kadetnice, so nastali na začetku vladavine cesarja Franca Jožefa (1848- 1916). Z njegovimi vojaškimi reformami so šolanje na vojaških akademijah omejili na štiri leta in uvedli kadetske inštitute, da bi gojence pripravljali za vstop na vojaške akademije. Ustanovljeni so bili štirje kadetski inštituti, eden leta 1856 tudi v Mariboru. Šolanje v inštitutih je potekalo štiri leta, gojenci pa so bili večinoma sinovi častnikov in državnih uradnikov. Maribor je zato, da bi dobil kadetski inštitut, sam financiral nakup zemljišča pod Pohorjem, ker je računal, da bo oskrbovanje inštituta tudi nov vir dohodkov za mesto. Po nakupu je zemljišče podaril državi, ki je začela z gradnjo julija 1853 in jo končala aprila 1856. Poslopje kadetnice je bila

takrat največja tovrstna stavba v Avstriji. Najprej je bilo namenjeno pehotni kadetnici (1856-1870 in 1894-1913), kasneje pehotni vojašnici (1870-1894), višji vojaški realki (1813-1921), inženirski oficirski šoli (1921-1941), nemški podoficirski šoli (1941-1945) in vojašnici jugoslovanske armade (1945-1991). Kadetnica je s svojimi dimenzijami še danes med večjimi historičnimi stavbami. Pročelja so oblikovana v neoromanskem slogu s polkrožnimi zaključki oken in dekorativnimi elementi. V stavbi so bile telovadnica, jedilnica, kuhinja, v drugem nadstropju kapela, v tretjem učilnice ter štiri spalnice s po petdesetimi ležišči. V stavbi so bile tudi orožarne in izpitna dvorana, na podstrešju pa vodni zbiralnik. Kadetnica je bila prva stavba v Mariboru, ki je imela lasten vodovod. Čista studenčnica iz Antonovega studenca izpod Pohorja je v stavbo pritekala po tri kilometre dolgem cevovodu. Na strehi so bile štiri terase, še danes pa ima zgradba 598 oken. Pred pročeljem stavbe so leta 1899 ob obletnici vladavine cesarja Franca Jožefa postavili bronast cesarjev spomenik, ki je bil ob razpadu Avstro-Ogrske uničen, ohranjen pa je njegov podstavek. Od leta 1991 je bilo poslopje prazno. Leta 2003 je bila stavba pregledana in preiskana, obremenitve njene nosilne konstrukcije pa računsko analizirane. Na osnovi ugotovitev so bila izdelana priporočila za sanacijo poškodb in utrditev konstrukcije. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije in Slovenska vojska sta leta 2000 začela z obnovo objekta, ki je bila zaključena oktobra 2008, okoli pa je bila urejena pomladi leta 2011. V objekt so se leta 2009 vselili Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Center za doktrino in razvoj, Šola za častnike,

**Hiša na Maistrovi ulici 17,
v kateri je v živel Rudolf
Maister z družino**

**Spomenik NOB – »Kodžak«
na Trgu svobode**

**Prenovljena Maistrova
grobnica na poboškem
pokopališču**

**Ogled razstave »Maister
po Maistru« v Štupičevi
vili na Zavrhu**

Poveljniško-štabna šol, Knjižnično-informacijski center in Vojaški muzej.

/POTEM SMO SE ZAPELJALI DO Pokrajinskega muzeja Maribor. Od tu smo šli peš do Maistrovega trga, kjer smo si ogledali celopostavni spomenik generala Maistra, lipo zasajeno ob osamosvojitvi Slovenije in bližnjo stavbo Prve gimnazije Maribor. Strokovni vodja ekskurzije nam je predstavil zgodovino postavitve spomenika generalu Rudolfu Maistru leta 1987 na takratnem Leninovem trgu, ki so ga leta 1993 preimenovali v Maistrov trg. Spomenik je izdelala kiparka Vlasta Tihec Zorko, rojena 1934 v Mariboru, ki je ena vidnejših slovenskih kipark, dejavnih v drugi polovici 20. stoletja. Vlasta Zorko je prva kiparka v povojnem obdobju, ki se je uveljavila s plastikami v javnem prostoru, ki prikazujejo pomembne javne osebnosti in dogodke. V Mariboru ima v javnem prostoru 35 realizacij, še več kot deset pa v okoliških krajih.

Z Maistrovega trga smo pot nadaljevali do Mestnega parka, kjer so leta 1958 ob 40-letnici osvoboditve Maribora, na robu parka ob Maistrovi ulici, odkrili spomenik borcem za severno mejo.

Spomenik je izdelal kipar, akademik in zaslužni profesor ljubljanske univerze Drago Tršar. Med borci prostovoljci za severno mejo je na spomeniku upodobil tudi lik generala Maistra. Drago Tršar je že med drugo svetovno vojno, še kot mladostnik, spoznaval kiparstvo v zasebni šoli Frančiška Goršeta. Leta 1951 je diplomiral na novoustanovljeni Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani kot prvi v svoji generaciji. Na akademiji je bil od leta 1960 vodilni profesor za kiparstvo. Tršar je znan po prefinjenih portretih in kipih abstraktnih, stiliziranih figur, ustvarjenih v različnih tehnikah, zlasti v žgani glini in bronu.

Po Maistrovi ulici smo se sprehodili še do hiše s številko 17, kjer je Rudolf Maister s svojo družino živel na takratni Bismarck Straže. V drugem nadstropju te hiše je prebival od leta 1922 do svoje smrti spomladi leta 1934. Tam je preživel zimske, jesenske in pomladanske mesece, medtem ko so poletja preživljali na Sebenikarjevem posestvu na Uncu.

/RUDOLF MAISTER IN SEBENIKARJEVI

Lovro Sebenikar, premožen stric Rudolfa in Ernesta Maistra,

je bil po smrti njunega očeta Franca Maistra leta 1887 uradni skrbnik obeh dečkov. Rudolf, tedaj star 13 let, mu je bil še posebej pri srcu, saj sta Lovro in njegova žena Matilda izgubila edinca Adolfa, ki je bil Rudolfa podobnih let. Sebenikarjevi so Rudolfa podpirali tudi med šolanjem, vse do zaključka kadetske šole na Dunaju leta 1894, ko je postal poklicni vojak. Posestvo na Uncu je po Lovrovi smrti leta 1915 podedovala Matilda, ki ga je leta 1923 podarila Maistrovima sinovoma Hrvoju in Borutu.

/SPOMENIK NOB NA TRGU SVOBODE

Na poti nazaj smo si na Trgu svobode ogledali spomenik NOB, ki ga je leta 1975 ustvaril akademski kipar Slavko Tihec. Sedem metrov visoka bronasta kupola vsebuje podobe revolucionarjev, razglase o streljanju talcev in poslovilno pismo Jožeta Fluksa. Spomenik, znan kot »Kodžak« (*Kojak*), je danes zbirno mesto številnih Mariborčanov, čeprav mlajše generacije pogosto ne poznajo njegovega zgodovinskega pomena.

/MAISTROVA GROBNICA

Na Mestnem pokopališču Maribor na Pobrežju smo obiskali prenovljeno Maistrovo grobnico, kjer smo počastili spomin vseh, ki tam počivajo. Prenova grobnice je bila zaključena leta 2021, s podporo Zveze društev general Maister, Ministrstva za obrambo, Mestne občine Maribor in družine Maister. Obnova, ki je bila izvedena ob državnem prazniku dneva Rudolfa Maistra, je zaključila dolgoletno prizadevanje za dostojno urejen spomenik.

/ZAVRH IN ZAKLJUČEK ESKURZIJE

Na Zavrhu smo si ogledali Maistrov stolp in razstavo Maister po Maistru v Štupičevi vili. Stolp, prvotno lesen, je bil postavljen leta 1963 na pobudo Turističnega društva Rudolf Maister – Vojanov Zavrh. Načrt za stolp je izdelal Maistrov sin Borut Maister, gradnjo pa so omogočili donacije domačinov in podpornikov. Štupičevo vilo, kjer je Maister večkrat bival, so celovito obnovili leta 2018 in vanjo umestili stalno razstavo, ki prikazuje Maistra kot vojaka, poeta in mecena.

/Z OGLEDOM MAISTROVEGA STOLPA in razstave smo zaključili celodnevno strokovno ekskurzijo ter se pozno popoldne vrnili v Kranj. **/MG**

Ekskurzija ŠDGM Velenje v Maribor in Libeliče

/DRAGO MARTINŠEK, predsednik ŠDGM Velenje

Foto: Arhiv ŠDGM Velenje

Grob dr. Karla Verstovška
na Pobrežju

Grob Gustava Šiliha
na Pobrežju

Libeliče

Maistrova knjižnica
UKM

Pri grobnici Rudolfa
Maistra na Pobrežju

ŠDGM Velenje pred Maistrovim
spomenikom v Mariboru

/Naše društvo je 5. oktobra v Maistrovem letu 2024 izvedlo strokovno ekskurzijo v Maribor, kjer smo si pod strokovnim vodstvom ogledali kulturni spomenik državnega pomena – Maistrovo knjižnico v Univerzitetni knjižnici Maribor. Po ogledu smo se sprostili ob kavi pred kavarno Astoria »na Ezi eku«.

Pred Maistrovim spomenikom na Trgu generala Maistra nas je prijazna članica mariborskega društva, gospa Zlatka, seznanila z zgodovino spomenika in ovirami povojne politike pri njegovi postavitvi v Mariboru.

Nato smo se odpravili na pokopališče Pobrežje, kjer smo se ob njihovih grobovih poklonili Rudolfu Maistru, izjemnemu Slovencu, ter

znamenitima rojakoma, Gustavu Šilihu in dr. Karlu Verstovšku, ki sta se rodila v Velenju.

Po zanimivi vožnji po Dravski dolini smo prispeli v zgodovinsko pomembno slovensko vas Libeliče, kjer nam je odličen vodič Adrian predstavil zgodovino kraja in edinstveno zgodbo upora krajanov. Kljub odločitvam Pariške mirovne konference, ki je določila meje Slovenije, so se Libeličani vztrajno in pogumno upirali ter s premikanjem obmejnih oznak dosegli, da so leta 1923 ponovno postali del Slovenije. Od takrat dalje se v Libeličah govori materni jezik.

Ekskurzija je bila zelo uspešna, polni novih spoznanj in zadovoljni smo se zvečer srečno vrnili v Šaleško dolino. /MG

GFML in PDGM pred Maistrovim kipom v Gornji Radgoni; foto: arhiv PDGM

Prleško društvo generala Maistra in Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer na strokovni ekskurziji »Naši braniki«

/mag. JERNEJ JAKELJ, predsednik PDGM

/Ena izmed temeljnih nalog domoljubnih društev je zagotovo ozaveščanje širše javnosti o pomembnih zgodovinskih mejnikih slovenskega naroda. Posebno pozornost pa je pri tovrstnih aktivnostih treba nameniti generaciji, ki bo šele začela sooblikovati prihodnjo družbo. Mladi so namreč tisti, ki lahko zaradi časovne oddaljenosti dogodke iz polpretekle zgodovine pogosto presojujejo in ovrednotijo bolj objektivno, brez (pre)pogostih predsodkov, ki starejše generacije zaradi čustvene vpletenosti pogosto bolj razdružujejo kot povezujejo.

Zato smo se člani Prleškega društva general Maister ponovno odločili, da za mlade bodoče intelektualce organiziramo strokovno ekskurzijo, ki smo jo tokrat poimenovali Naši braniki. Ekskurzija se je osredotočila na ključne dogodke ob koncu prve svetovne vojne, ki so odločilno vplivali na oblikovanje kasnejše slovenske kulturne identitete in državatvornosti.

V petek, 22. novembra 2024, tik pred dnevom državnega praznika Rudolfa Maistra, so se dijaki četrtnih letnikov splošne in umetniške gimnazije odpravili v radgonski Špital in na cmureški grad.

V Gornji Radgoni so maturanti skozi muzejsko zbirko v Špitalu spoznali zgodovino mesta. Do leta 1918 je šlo za eno mesto, imenovano Radgona (*nemško Radkersburg*). V aleji

velikanov so spoznali življenjske zgodbe Antona Trstenjaka, Petra Dajnka, Antona Krempla, Rudolfa Maistra in drugih pomembnih domačinov, ki so s svojo vlogo soustvarjali zgodovino kraja. Povzpeli so se do cerkve, kjer stojita dva pomembna spomenika: Svetilnik miru, ki opozarja na vojne grozote ob koncu prve svetovne vojne, in Zvon tišine, posvečen bojem za Radgono leta 1991.

Kot je že tradicionalno, so dijaki, profesorji in delegacija Prleškega društva generala Maistra pred doprskim kipom Rudolfa Maistra položili spominski venec in tako obeležili prihajajoči državni praznik.

Obiskali so tudi Muzej norosti, ki ima svoj sedež v gradu Cmurek v vasi Trate. Lokacija muzeja ni naključna – v gradu je namreč med letoma 1956 in 2004 deloval zavod za duševno in živčno bolne, v katerem je bilo v daljšem obdobju hkrati nastanjenih od 200 do 400 ljudi. Bodoči lotmerški intelektualci so skozi zanimivo strokovno vodenje obravnavali fenomen norosti s ciljem njegove pojmovne širitve, reaktualizacije, detabuizacije, dezinstucionalizacije in rekultivacije. Ustrezen in ponosen spomin na pomembne dogodke in osebnosti iz bogate slovenske zgodovine je tista družbena vrednota, ki jo moramo v današnjem (pre)hitrem globaliziranem svetu še posebej negovati in ohranjati. /MG

Maistrovci iz Zasavja na strokovni ekskurziji

Udeleženci strokovne ekskurzije DGM za Zasavje, dne 23.10.2024 v Gornji Radgoni

/RADIGOJ PERGER, predsednik DGMZ

Foto: arhiv DGMZ

Letošnje leto, razglašeno za Maistrovo leto 2024, je zaznamovano z vrsto dejavnosti in dogodkov Društva generala Maistra za Zasavje, namenjenih spoštovanju spomina na generala Rudolfa Maistra ter njegovih vrednot in zaslug za Slovenijo.

Pomembno poslanstvo domoljubnega Društva generala Maistra za Zasavje je ozaveščanje o posameznih mejnikih v zgodovini slovenskega naroda. V ta okvir sodi tudi vsakoletna strokovna ekskurzija, ki jo društvo organizira

za svoje člane in simpatizerje.

V letu 2024 smo se zasavski Maistrovci 23. oktobra odpravili na obisk Gornje Radgone in mesta Bad Radkersburg (*avstrijska Radgona*). S kakovostnim vodenjem in razlago zanimivih zgodovinskih obeležij ter vsebin sta nas prijazno spremljala Aleš Arih, predsednik Domovinskega društva generala Rudolfa Maistra Maribor, in dr. Ivan Rihtarič, priznani zgodovinar iz Gornje Radgone.

V radgonskem muzeju v Špitalu smo se

V radgonskem muzeju v Špitalu

Aleja velikih in kip generala Maistra

Pri spomeniku Svetilnik miru

Pri spomeniku Zvon tišine

Pred obzidjem, kjer so bili ustreljeni vodje upora vojakov maja 1918 v Radgoni

seznanili z bogatimi zgodovinskimi značilnostmi mesta. Do leta 1918 je bilo eno samo mesto imenovano Radgona (*nemško Radkersburg*). Dogodki po prvi svetovni vojni pa so ga razdelili na dve ločeni mesti, Gornjo Radgono in Bad Radkersburg, ki ju ločuje reka Mura, od leta 1919 pa tudi državna meja.

V Aleji velikih smo si ogledali 11 doprskih kipov zaslužnih domačinov. Med njimi izstopa kip generala Maistra, ki je s svojo dejavnostjo in odločitvami prispeval k temu, da je bilo ozemlje današnje Gornje Radgone na Pariški mirovni konferenci dodeljeno prvi jugoslovanski državi.

Pri cerkvi sv. Petra v Gornji Radgoni smo obiskali dva spomenika: Svetilnik miru, posvečen spominu na grozote ob koncu prve svetovne vojne, ki so ga Nemci porušili leta 1941, zato je bil obnovljen leta 2003, in Zvon tišine, posvečen spominu na boje za Radgono leta 1991.

Poslušali smo zgodbo in okoliščine pri obzidju ustreljenih 8 vodij upora vojakov, ki se je zgodil v noči 23. na 24.

Pred muzejem v Bad Radkersburgu (avstrijska Radgona)

maja 1918 v Radgoni, v katerem so sodelovali pripadniki 97. pehotnega polka avstro-ogrske armade. Po ukazu generala Maistra so slovenski vojaki konec 1918 zavzeli železniško progo Špilje-Cmurek-Radgona.

Na kratko smo si ogledali zgodovinsko staro jedro mesta Bad Radkersburg (*avstrijska Radgona*), se seznanili z zanimivimi zgodovinskimi okoliščinami in se ustavili pri »Muzeju v stari orožarni«. Nekdanja pokrajinska orožarna, zgrajena leta 1588, danes gosti prenovljen muzej.

Zanimivo ekskurzijo smo 36 udeleženci zaključili obogateni z novimi spoznanji o zgodovinskih dogodkih v Gornji Radgoni in stari Radgoni. Kakovostno vodenje ekskurzije ter strokovne razlage na visokem nivoju pri posameznih znamenitostih so naše vtise in spoznanja še dodatno obogatili. Zato se v društvu iskreno zahvaljujemo prof. Alešu Arihu in dr. Ivanu Rihtariču za njuno pripravljenost deliti bogato zgodovinsko vsebino z nami. /MG

Zanimivo ekskurzijo smo 36 udeleženci zaključili obogateni z novimi spoznanji o zgodovinskih dogodkih v Gornji Radgoni in stari Radgoni. Kakovostno vodenje ekskurzije ter strokovne razlage na visokem nivoju pri posameznih znamenitostih so naše vtise in spoznanja še dodatno obogatili. Zato se v društvu iskreno zahvaljujemo prof. Alešu Arihu in dr. Ivanu Rihtariču za njuno pripravljenost deliti bogato zgodovinsko vsebino z nami. /MG

Strokovna ekskurzija na avstrijsko Koroško

Domoljubno društvo general Rudolf Maister Žiri je v soboto, 31. avgusta 2024, organiziralo strokovno ekskurzijo na avstrijsko Koroško. Namen ekskurzije je bil obisk krajev, povezanih z udeležbo krajanov škojfjeloškega območja v bojih za severno mejo po prvi svetovni vojni.

Prva postaja je bila počastitev Maistrovega borca Andreja Šifrerja iz Stare Oselice, ki je tragično umrl 20. junija 1919 v Šentklipšu (Eppersdorfu).

Po ogledu vojvodskega prestola na Gosposvetskem polju ter obisku romarskega središča Gospa Sveta in Vrbskega jezera je sledila vožnja do železniškega predora Področca. V njegovi neposredni bližini je bil 7. ali 8. januarja 1919 na bojišču ranjen Franc Milakar iz Žirov. Prepeljan je bil v bolnišnico v Ljubljano, kjer je kasneje umrl. Na istem bojišču je 14. januarja 1919 padel Ivan Zelj iz Zalega Loga v Selški dolini (njemu bo društvo prihodnje leto postavilo sporninsko ploščo), prav tako pa verjetno tudi Matevž Jereb.

Na obeh krajih je predsednik Domoljubnega društva general Rudolf Maister Žiri, gospod Janez Jereb, z delegacijama položil spominska venca in z izbranimi besedami obudil spomin na za Slovence prelomna leta ob severni meji ter pomembno vlogo naših rojakov v bojih za ta slovenska ozemlja.

Ekskurzija je bila poučen in spoštljiv poklon dolgo zamolčanim žrtvam.

/VALENTIN BOGATAJ

Položitev venca Andreju Šifrerju

Foto: Janez Primožič

Položitev venca pri predoru Področca

Foto: Valentin Bogataj

Skupinska slika udeležencev ekskurzije, opremljenih z društvenimi emblemi

Učna ura Vladimira Ovniča pri Malgajevem spomeniku na Dobrijah

Posebno spominsko obeležje na pokopališču v Velikovcu – v grobu so vsi enaki

Pri spomeniku na Poljani

DGM Veržej na strokovni ekskurziji na Koroškem

5. oktobra 2024 so se člani in simpatizerji Društva general Maister Veržej udeležili strokovne ekskurzije na Koroško. To je bila po Kamniku ter Mariboru z Zavrhom že tretja ekskurzija v zadnjih letih, na kateri so spoznavali kraje in zgodovino, povezano z generalom Maistrom.

Tokratni program je vključeval spoznavanje etnoloških značilnosti Koroške ter njenih zgodovinskih prelomnic iz let 1918 in 1919, 1945 ter 1991. Pot jih je vodila preko Dravograda v Dobrije, na Poljano in Velikovec v Avstriji. Skozi dogodke, povezane z boji za slovenske meje po koncu prve svetovne vojne, so obiskali Malgajev spomenik na Dobrijah in pokopališče v Velikovcu. Njihov vodič je bil Vladimir Ovnič, predsednik Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj Ravne.

Spoznavanje slovenskega zgodovinskega loka iz obdobja narodnoosvobodilnega boja (NOB) in slovenske osamosvojitve se je nadaljevalo na Poljani, Holmcu in v Dravogradu. Zanimive učne ure in pojasnila o doživetem so potekale tudi med vožnjo, kar je še dodatno obogatilo ekskurzijo.

/dr. ALOJZ ŠTEINER, foto: Andrej Fras

Grob Franja Malgaja

Grobnica družine Ipavec

Muzej Ipavec

Ekскурzija po poteh borcev za severno mejo

V počastitev leta generala Rudolfa Maistra je Društvo general Maister Ljubljana v mesecu novembru organiziralo ekskurzijo po poteh borcev za severno mejo.

Obiskali smo Šentjur, rojstni kraj Franja Malgaja, in položili venec na njegovo grobnico. Franjo Malgaj, borec, ki simbolizira odločnost, domoljubje in pripravljenost žrtvovati se za skupno dobro, lahko pomembno prispeva k ozaveščanju mladih o pomenu aktivnega državljanstva. Njegovo življenje in vrednote mladim služijo kot navdih, da prepoznajo svojo odgovornost pri soustvarjanju skupnosti in slovenske države. Prav tako smo položili venec na grobnico družine Ipavec, velikih slovenskih domoljubov in avtorjev himne Zveze društev general Maister Slovenec sem. Obiskali smo tudi njihov muzej, kjer nam je prijazna vodička podrobno predstavila zgodovino in dediščino družine Ipavec, ki je močno vplivala na kulturni razvoj Šentjurja in širšega slovenskega prostora.

Vodička nam je razložila, kako so člani družine, priznani glasbeniki, zdravniki, umetniki in intelektualci, skozi svoje delo pustili neizbrisno sled v zgodovini. Njihov prispevek na področju medicine, umetnosti in kulture še danes odmeva v lokalnem okolju, kar je pripomoglo k razumevanju njihovega pomena za Slovenijo in širše. Njihova dela ostajajo živa in nas še danes navdihujejo.

/ROK MOHOR, foto: DGM Ljubljana

Po poteh Rudolfa Maistra od Šentilja do Unca in Kamnika

V uvodu strokovne ekskurzije smo posvetili pozornost razvoju slovenskega narodnostnega vprašanja, ki je omogočil vojaško-politična dejanja generala Maistra – od Karantanije, programa Zedinjene Slovenije Matije Majarja Ziljskega leta 1848 do Maistrove obrambe severne meje, ki jo je z ustanovitvijo mariborske škofije leta 1859 zakoličil škof Anton Martin Slomšek.

V Uncu smo ob prisrčnem sprejemu Dragonarjev generala Maistra in Notranjskega domoljubnega društva general Maister spoznali bivanje generala Rudolfa Maistra v Uncu in obiskali sedež njegovega demarkacijskega štaba v gradu Snežnik.

Z ogledom muzeja v rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku, kjer je razstavljena tudi fotografija generala Rudolfa Maistra v Šentilju, smo zaokrožili obujanje in spoznavanje življenja ter zgodovinskega dela generala Rudolfa Maistra.

Ob dnevu Rudolfa Maistra smo se podali na tradicionalni pohod ob pomnikih bojev za severno mejo. Letos je bil pohod posvečen Franju Žebotu, rojaku iz Selnice ob Muri, podporniku majniške deklaracije in članu Narodnega sveta za Štajersko, ki je umrl v taborišču Dachau.

/BRUNO JELENKO, predsednik DDGM Šentilj

Foto: Arhiv DDGM Šentilj

Pred Maistrovo hišo na Uncu

Ob spominskem obeležju Franju Žebotu

*Udeleženci
ekskurzije
pred
spominskim
stolpom
na Cerju*

O aktivnostih **KDD Franjo Malgaj**

/VLADIMIR OVNIČ in ALJAŽ VERHOVNIK, Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj

Foto: Arhiv KDDFM

/STROKOVNA ESKURZIJA

Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj za svoje člane vsako leto organizira ekskurzijo po Sloveniji, s katero spoznavamo kraje in ljudi, pomembne za našo zgodovino. Vedno se na poti na tak ali drugačen način spomnimo tudi dogodkov ob koncu prve svetovne vojne, bojev za naše meje ter junakov, ki so se v tem boju najbolj izpostavili. Letos smo obiskali Vojaški muzej Pivka, Spominski park Cerje in Opatje selo.

Najprej smo se ustavili v Parku vojaške zgodovine Pivka, ki s pestrostjo eksponatov in bogastvom zbirk ponuja obiskovalcem edinstven vpogled v nacionalno in svetovno zgodovino. Ogljed parka zagotavlja nepozabno doživetje tako ljubiteljem vojaške zgodovine kot tudi naključnim obiskovalcem. Posebno pozornost smo namenili razstavi Pot v samostojnost, ki kot prva v Sloveniji kronološko in sistematično predstavlja proces slovenskega osamosvajanja in začetek razpada Jugoslavije. Nato smo obiskali Pomnik miru in razgledni stolp na Cerju. Monumentalna, sedem etaž visoka trdnjava pripoveduje zgodbo slovenske zgodovine – od Brižinskih spomenikov, najstarejših ohranjenih zapisov v slovenskem jeziku, prek prelomnih dogodkov prve svetovne vojne, ki jih je na platno Ples življenja in smrti (*imenovano tudi Slovenska Guernica*) upodobil slikar Rudi Španzel, čez obdobje antifašističnega gibanja TIGR do vojne za osamosvojitve Slovenije. Ekskurzijo na Krasu smo zaključili v Opatjem selu, kjer smo si ogledali muzejček bičarije in mali muzej prve svetovne vojne.

/DELO Z MLADIMI

Koroško domoljubno društvo posveča veliko pozornosti tudi delu z mladimi. Letos smo v Maistrovem letu z razstavo o Maistru

Predavanje na OŠ I. Kavčiča Izlake

*Slovesnost ob dnevu Rudolfa Maistra
na Ravnah na Koroškem*

*Najvišje ležeči spomenik borcem
za severno mejo na Uršlji gori*

gostovali na oš Mislinja, oš Mežica, Srednji šoli Muta in Gimnaziji Ravne na Koroškem. Povsod smo pripravili tudi predavanja, s katerimi smo mladim približali dogodke po koncu prve svetovne vojne in vlogo generala Maistra ter njegovih sodelavcev.

Z razstavo o Franju Malgaju smo obiskali osnovne šole v Izlakah, Trbovljah, Zagorju in Cerkvenjaku ter učencem predstavili boje za severno mejo na Koroškem in vlogo poročnika Franja Malgaja. Oktobra pa smo že tradicionalno popeljali četrtošolce Gimnazije Ravne po Malgajevi poti.

/SPOMINSKA OBELEŽJA

Ob prvem novembru je delegacija Koroškega domoljubnega društva obiskala vsa spominska obeležja borcev za severno mejo na Koroškem. Hkrati smo opravili popis vseh obeležij in informacije posredovali zvezi, z namenom priprave enotnega portala o obeležjih iz obdobja bojev za severno mejo.

/SLOVESNOST OB DNEVU RUDOLFA MAISTRA

Že tradicionalna koroška slovesnost ob državnem prazniku, dnevu Rudolfa Maistra, je potekala na dan 130. obletnice rojstva Franja Malgaja, 20. novembra. Proslavo sta v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem pripravila Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj in Občina Ravne na Koroškem. Slavnostni govornik je bil prof. Aleš Arih, predsednik Domovinskega društva generala Maistra Maribor.

Zbrane sta v imenu organizatorjev nagovorila podpredsednik Koroškega domoljubnega društva Vojko Močnik

in podžupan Andrej Erjavec. Na prireditvi je sodelovala tudi podpredsednica Zveze društev general Maister Mojca Ževart, ki je Občini Ravne na Koroškem ob tej priložnosti podelila Zlato plaketo Zveze društev general Maister.

Vsebinsko bogat, domoljubno obarvan kulturni program je potekal v duhu spomina na Rudolfa Maistra, Franja Malgaja in borce za severno mejo. Nastopili so basbaritonist Klemen Gorenšek, dijaka Gimnazije Ravne na Koroškem Jan Penec in Lucija Fortin pod mentorstvom prof. Lucije Mirkac ter Trobilni kvintet Orkestra slovenske policije. Scenarij je pripravil Vojko Močnik, program pa je povezoval Aljaž Verhovnik.

130. obletnica rojstva in 105. obletnica smrti Franja Malgaja Poleg Maistrovega leta 2024 letos obeležujemo tudi dve pomembni obletnici – 130. obletnico rojstva in 105. obletnico tragične smrti Franja Malgaja. Ob tej priložnosti je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem pripravila manjšo priložnostno razstavo, ki je na ogled javnosti, še posebej pa si jo ogledujejo napovedane skupine šolarjev.

/ZNANSTVENI SIMPOZIJ

V sklopu Maistrovega leta je društvo 3. decembra organiziralo Koroški simpozij o Rudolfu Maistru, s poudarkom na dogajanju na Koroškem. Referate so predstavili dr. Marjan Linasi, mag. Vlasta Stavbar, dr. Danijel Grafenauer in Marjan Šturm. Referati bodo v prihodnjem letu objavljeni v zborniku. /MG

DGM Cerkvenjak

leto generala Maistra obeležilo s številnimi dogodki

/B. RAJH, E. PUKŠIČ, R. LORENČIČ

Foto: DGM Cerkvenjak

/SLAVNOSTNA SPOMINSKA MAŠA MAISTRU IN SLOVENSKIM DOMOLJUBOM V SPOMIN

Letos je v Republiki Sloveniji razglašeno leto generala Rudolfa Maistra, saj je spomladi minilo 150 let od njegovega rojstva in poleti 90 let od njegove smrti. V cerkvenjaškem Društvu generala Rudolfa Maistra je ob tej priložnosti vzniknila ideja, da bi spomin na tega velikega Slovenca obeležili s posebno slavnostno mašo v farni cerkvi sv. Antona ter na edinstven način opozorili na njegov pomen v slovenski zgodovini.

Spominski dogodek – skoraj zagotovo edini te vrste v Sloveniji – se je odvijal na prvo avgustovsko nedeljo in se v celoti preoblikoval v posvečen domoljubni praznik. S tem je Cerkvenjak spoštljivo počastil znanega slovenskega generala, obenem pa občinstvo (*zlasti z nagovoroma Bernarda Rajha in predsednika društva Romana Lorenčiča ter pridigo župnika Damjana Tikviča*) opozoril na dolgo in zahtevno rojevanje slovenske narodne zavesti ter na strmo pot do nastanka suverene slovenske države pred dobrimi tremi desetletji.

Posebej je bilo poudarjeno, da nikoli ne smemo pozabiti na vse slovenske rojake, ki so s svojimi idejami in dejanji, pogosto za ceno lastne svobode ali celo življenja, usmerjali, pospeševali in uresničevali veliki projekt narodne in državne samostojnosti. Pri tem mislimo tako na povsem brezimne

prednike kot na znane posameznike, ki so gojili in ohranjali slovensko samozavedanje, udeležili slovenski knjižni jezik, kulturo in umetnost, še posebej pa na tiste, ki so v odločilnih zgodovinskih trenutkih znali izkoristiti zunanje zgodovinske in politične razmere v prid slovenskega naroda.

Med temi osebnostmi nedvomno izstopa general Rudolf Maister, ki je na temelju Slomškovih domoljubnih prizadevanj in zlasti Koroščeve majniške deklaracije o politični samostojnosti slovenskega naroda ob koncu prve svetovne vojne z odločnim in daljnovidnim vojaškim posegom pridobil Maribor in širna območja ob severni narodnostni meji za Slovence in novonastalo jugoslovansko državo. To njegovo veliko dejanje ni bilo posledica naključnega, hipnega navdiha, temveč je izviralo iz njegove globoke slovenske prepričanosti in kulturne predanosti.

Spominsko mašo v čast Mastru je obogatila kulturna žlahtnost: s cerkvenega kora je odmevala izbrana orgelska glasba, cerkveni pevci so prepevali domoljubne in Slomškove pesmi, mlada violinistka pa je zanosno zaigrala čudovito melodijo.

Maistrov praznik se je zaključil z dolgim in prijetnim druženjem vseh prisotnih pred cerkvijo.

Predsednik DGMC Roman Lorenčič je predstavil generala Maistra kot borca, pesnika, predvsem pa kot domoljuba

Pridiga župnika Damjana Tikviča je bila posvečena rojevanju slovenske narodne zavesti in prispevku Antona Martina Slomška

Druženje po maši pred cerkvijo

Udeleženci 14. tradicionalnega pohoda v organizaciji DGMC

Na Veseli kuhariji so društvo zastopali: Irena, Roman, Miran in Mirko

DGMC se je predstavilo v povorki starih običajev »Obudimo stare čase« v sklopu občinskega praznika s kolesi iz muzejske zbirke Feliksa Rajha (Feliks, Oto, Bernard)

Na Maistrove prireditve na Zavrhu smo se najbolj vztrajni člani društva iz Cerkvjenjaka odpravili peš

/POHOD PO SEVERNI MEJI OBČINE

V vročem popoldnevu, v torek, 18. 6. 2024, se je več kot 30 pohodnikov (*nekateri so med postanki uporabili prevoz*) v okviru občinskega praznika, ki ga je organiziralo Društvo generala Maistra Cerkvjenjak, podalo na nekoliko prilagojen tradicionalni pohod po severni meji Občine Cerkvjenjak. Organizirana kolona z dvema zastavonošama je v odličnem vzdušju (*nekajkrat smo se morali ohladiti v senci, pri čemer nas je najprej na svojem vikendu gostoljubno sprejel Feliks Borko*) prehodila več kot 10 kilometrov raznolike poti. Pot

nas je vodila iz središča Cerkvjenjaka, skozi del Stanetincev, Andrence in Andrenško grabo, čez Župetince in Kadrence, do cilja ob balinišču pri ŠRC. Ob prihodu smo se ob prigrizku in pijači še nekaj časa družili.

Člani društva in drugi udeleženci smo se ob prazniku Občine Cerkvjenjak tako poklonili zgodovinskim dejanjem generala Rudolfa Maistra ter domačim udeležencem bojev za slovensko severno mejo.

Člani društva smo uspešno sodelovali na številnih prireditvah in dogodkih. /MG

Druga polovica Maistrovega leta v SDGM Polenšak

*Del udeležencev stokovne
ekskurzije v Kamniku*

Polaganje cvetja v juliju

Petje pod lipo 2024

/MARTINA HORVAT,

tajnica SDGM Polenšak

Foto: Arhiv SDGM

1. mesto na društvenih igrah

Polaganje cvetja v novembru

/SLOVENJEGORIŠKO DRUŠTVO General Maister Polenšak je dokaj majhno društvo, ki vključuje podeželske občine Dornava, Gorišnica, Markovci, Juršinci, Sveti Tomaž, pri čemer manjši del članstva prihaja tudi iz Mestne občine Ptuj. Društvo šteje nekaj več kot sto članov, vendar njegova majhnost ne zmanjšuje aktivnosti, saj smo primerljivi z večjimi društvi.

/PETJE POD LIPO. Ob prehodu leta 2024 v drugo polovico smo člani društva na predvečer Dneva državnosti, v sklopu občinskega praznika občine Dornava, v ponedeljek, 24. junija, v parku pred cerkvijo, pod mogočno lipo in ob kipu generala Maistra pripravili tradicionalno prireditev Petje slovenskih pesmi pod lipo. To je osrednji dogodek društva, na katerega smo zelo ponosni. Prireditev vedno navduši: prepevajo se slovenske pesmi različnih žanrov, bere se slovenska poezija, scenografija pa pričara čaroben ambient. Ljudje se tega dogodka nikoli ne naveličajo. K sodelovanju povabimo številne pevske skupine in posameznike iz naše občine, ki se vedno z veseljem odzovejo. Druščina je pestra in generacijsko raznolika. Obisk je vedno dober, prireditev pa redno obiščejo tudi povabljeni gostje, pri čemer nam vreme iz leta v leto služi.

/STROKOVNA EKSKURZIJA. Pred začetkom poletnih počitnic, v začetku julija, smo se člani odpravili na strokovno ekskurzijo v Kamnik in na ogled Arboretuma Volčji Potok. Zbrali smo se v velikem številu, saj se je izpolnil cel avtobus. Druženje je bilo nepozabno in polno prijetnih trenutkov.

/OBELEŽEVANJE OBLETNICE MAISTROVE SMRTI

27. julija, dan po obletnici smrti generala Maistra, smo se ob njegovem kipu zbrali, brali njegovo poezijo in položili cvetje v poklon njegovemu spominu.

/DRUŠTVENE IGRE. Oktobra smo se udeležili tradicionalnih društvenih iger, ki jih vsako leto organizirajo društva Polenšaka. Letos smo člani SDGM osvojili prvo mesto. Druženje ob pečenem kostanju in drugih dobrotah ni namenjeno tekmovalnosti, vendar se zmagovalcu vedno izkaže posebno priznanje – tokrat smo bili to mi.

/DAN RUDOLFA MAISTRA. V Maistrovem mesecu novembru smo bili izjemno aktivni:

- 21. november: Zbrali smo se ob Maistrovem kipu, brali njegovo poezijo in se mu poklonili s cvetjem.
- 22. november: Predsednik društva, Sandi Žuran, je na povabilo oš Cezanjenci izvedel predavanje za učence od 1. do 6. razreda na temo Generala Maistra. Na isti dan se je delegacija udeležila državne proslave v Kamniku, praporščak pa je bil prisoten še na proslavi in razgrnitvi spominske plošče pri Svetem Tomažu.

/NAČRTI ZA ZAKLJUČEK LETA. Vmes smo se redno sestajali na sejah upravnega in nadzornega odbora, načrtovali dogodke in kovali prihodnje projekte. Predsednik Žuran je kot član upravnega odbora sodeloval tudi na sejah Zveze društev General Maister.

- Ko se Maistrovo leto bliža koncu, načrtujemo še:
- predavanje podpolkovnika mag. Zvezdana Markovića na temo Nemirna leta Generala Maistra,
- razstavo o Generalu Maistru na oš Dornava,
- sodelovanje pri dogodkih v kraju in občini v prazničnem decembru.

/NAŠE POSLANSTVO. Naše poslanstvo je in ostaja povezovanje, druženje ter spoštovanje vsega, kar je naše, slovenko. To je domoljubje, ki ga skušamo negovati in ohranjati po najboljših močeh. Vse dobro vsem! /MG

Prof. Aleš Arih

ČASTNI OBČAN OBČINE LENART

/DARJA ORNIK,

Višja svetovalka za kulturo in splošne zadeve Občine Lenart

/DINAMIČNA IN USTVARJALNA POT Aleša Ariha, prof. zgodovine in geografije, roj. 1942 v Mariboru, se je pričela v prvih letih službovanja, ko je po končanem študiju na Filozofski fakulteti v Ljubljani poučeval na Srednji ekonomski šoli Maribor. Na njemu lastnem način je z neposrednim pristopom dijakom prezentiral zgodovino in lepote domačega okolja ter domovine Slovenije. Ves čas svoje ustvarjalne poti se raziskovalno ukvarja z Rudolfom Maistrom. Je izjemen poznavalec novejšje slovenske zgodovine, osebnosti in zgodovinske vloge generala Maistra. Na predavanjih po šolah se učenci in dijaki teh pogovorov z njim veselijo, saj jim Maistra predstavi tudi kot pesnika, kot družinskega očeta in moža, kot slikarja, mecena in nenazadnje kot občudovalca vinskih goric, ki jih je rad obiskoval v okolici Lenarta. Predvsem pa o generalovih zgodovinskih zaslugah za narodno osvoboditev Štajerske in Maribora veliko predava na srečanjih zgodovinskih in Maistrovih domovinskih društev širom po Sloveniji.

Prof. Aleš Arih je s tukajšnjim okoljem, ljudmi, društvu, Zavrhom in z Občino Lenart povezan že od srede osemdesetih let preteklega stoletja. Leta 1984 je strokovno podprl pobudo Zavrčanov, pričeli so z urejanjem Maistrove spominske sobe v Štupičevi vili, v kar je vložil veliko osebnega napora in znanja. Soba je bila odprta leta 1986. Leta 1998 so zbirko preselili v del obnovljenega kulturnega doma ob vili. Na njegovo pobudo so bile v Zavrhu leta 1985 prvič organizirane Maistrove prireditve, v času, ko ime, lik in vrednote Rudolfa Maistra, niso bile družbeno priznane in cenjene. Aleš Arih je z osebnim prizadevanjem vtisnil poseben pečat Maistrovim prireditvam in dogajanju na Zavrhu. S tem se je začelo bogato obdobje spominjanja na Maistra, njegove slovenskogoriške podpornike in sodelavce (*dr. Gorišek, dekan Janžekovič, dr. Ilaunig, dr. Voglar in drugi*). Aleš Arih je veskozi gonilna sila tega gibanja in raziskovanja, ki je preraslo lokalne in regionalne okvire in postalo del vseslovenskega spominjanja na Maistra. K sodelovanju je pritegnil veliko sodelavcev in strokovnjakov.

Dejaven je bil tudi v kulturi, na njegovo pobudo nastal Vokalni kvintet završki fantje. Leta 1987 je v Lenartu ustanovil Turistično agencijo Klopotec, ki je leta 1988 izdala prvi ponatis knjige dr. Ožbolta Ilauniga Črni križ pri Hrastovcu. Prof. Arih se je z velikimi črkami zapisal varovanju kulturne dediščine, saj je bil polnih 24 let zaposlen na Zavodu za

varstvo kulturne dediščine in se je zavzemal za ohranitev kulturnih spomenikov tudi na lenarškem območju.

Bil je sopodpisnik pobude za odkup in ureditev Štupičeve vile v Zavrhu, skupaj z Ano Šuster in dr. Marjanom Tošem. V tej vili je general Maister po upokojitvi počitnikoval pri prijatelju notarju Štupici iz Lenarta in tam napisal nekaj najlepših pesmi. Leta 2016 je Občina Lenart vilo odkupila in pričela se je obnova objekta. Prof. Aleš Arih je zbral odlično ekipo strokovnjakov, ki je ob stoletnici narodne osvoboditve Maribora in Štajerske v tej vili v Zavrhu leta 2018 pripravila muzejsko postavitev Maister po Maistru, ki je deležna velikih pohval strokovnjakov in množice obiskovalcev, ki prihajajo v Zavrh. Prof. Arih je soavtor razstave Maister po Maistru. Ima veliko zaslug, da je bil general Maister dokončno postavljen na mesto, ki mu v zgodovini pripada. Pri tem je zelo pomembna njegova osebna vloga in delovna vnema. Kot geograf in zgodovinar je v okviru terenskega dela pomagal odkrivati mnoge pozabljene slovenskogoriške rojake, tudi mnoge na lenarškem območju. Kot avtor je sodeloval s prispevki v brošurah o dogajanju v Zavrhu, v knjigi Dragi Maister,

na te mi bo spomin, bil je pobudnik za postavitev spominske plošče prof. Voglarju v Nadbišču in dr. Gorišku v Lenartu. Eno od osebnih načel Aleša Ariha je že od mladih let, da je treba ljudi spoštovati, jim pomagati in v njih krepiti vrednote, kot so poštenost, resnicoljubnost in solidarnost. Spoštovanje do sočloveka je ena od pglavitnih vrednot, ki ga spremlja še iz profesorskih časov. Tem vrednotam dodaja tudi ljubezen do domovine.

Prav zaradi teh vrednot prof. Aleš Arih že več kot 40 let živi z Zavrhom, Lenartom in Slovenskimi goriciami, z ljudmi, društvu, šolami in sodeluje z Občino Lenart, nove ideje se mu vedno znova porajajo. Rad je med mladimi, pred nekaj tedni je sodeloval z učenci oš Lenart in Voličina. Veliko je storil za prepoznavnost in promocijo Zavrha in občine Lenart. Tudi po njegovi zaslugi je Zavrh spoznalo in obiskalo veliko skupin turistov in raznih društev. Zaradi svojega izjemnega znanja, idej in osebnega prispevka je veliko storil za promocijo Zavrha v javnih medijih.

Za profesorjem Arihom je opus, ki potrjuje veličino njegovega pedagoškega, kulturnega, raziskovalnega, strokovnega in domoljubnega delovanja. Za opravljeno delo za promocijo občine Lenart in celotnih osrednjih Slovenskih goric se razglasi za Častnega občana Občine Lenart. /MG

Prof. Aleš Arih in župan Občine Lenart mag. Janez Kramberger

NDDGM Unec prejelo Zlato taborsko priznanje

Občina Cerknica vsako leto ob občinskem prazniku podeljuje občinska priznanja. Na slovesnosti, ki je potekala 7. junija 2024 v Kulturnem domu v Cerknici, je naše društvo – Notranjsko domoljubno društvo general Maister Unec – prejelo Zlato taborsko priznanje z naslednjo obrazložitvijo:

Notranjsko domoljubno društvo general Maister Unec je začelo delovati leta 2000 z namenom obujanja spomina na zgodovinska dela in dejanja generala Maistra ter njegovih soborcev. Od takrat naprej so pomemben dejavnik kulturnega dogajanja, pri čemer poudarjajo izobraževalne in kulturne vsebine s področja zgodovine in dediščine. S svojo predanostjo spoštovanju in promociji tradicije ter domoljubja so si zaslužili Zlato taborsko priznanje.

/DAVID KAVČIČ, predsednik NDDGM Unec

////////////////////// POPRAVEK //////////////////////////////////////

V letošnji prvi številki glasila Maistrov glas je v prispevku Odkrijte spominske plošče Francu Koširju v Spodnjih Lušah (str. 47-48) prišlo do napake pri zapisovanju kraja odkritja spominske plošče.

Pravilno ime kraja je Spodnja Luša.

Za napako se avtorjem prispevka iskreno opravičujemo.

////////////////////// /UREDNIŠTVO GLASILA MAISTROV GLAS //////////////////////////////////////

Maistrov Zavrh 1924 – 2024: ZGODBA O SLOVENSKEM DOMOLJUBJU

/dr. MARJAN TOŠ

/MINEVA OKROGLIH STO LET od prvega počitnikovanja generala Maistra na Zavrhu v Slovenskih goricah – Zavrh je postal kraj raziskovanja, druženja in spominjanja na vse slovenske domoljube.

Med najbolj znanimi lenarškimi notarji do ukinitve notariata ob koncu druge svetovne vojne je bil zagotovo Fran (*Franjo*) Štupica, ki je leta 1905 prišel v središče Slovenskih goric iz Tržiča. Znano je, da je po letu 1855 notar začel veljati za zaupanja vredno osebo (*persona credibilia*). Notar Štupica je pri Sv. Lenartu (*tako se je trg imenoval do leta 1952*) takoj ustanovil Narodno-napredno stranko in bil podpornik Slovencev. V narodnostnem pogledu in prizadevanjih za krepitev slovenstva je zagovarjal radikalno smer.

Na začetku narodnopolitičnega delovanja je sodeloval pri lenarški Posojilnici, kjer pa ni dobil vodilne vloge, zaradi česar je prišlo do spora z njenim vodstvom. Nato je skupaj z nekaterimi vidnimi slovenskimi tržani (*dr. Milanom Goriškom in Jankom Leščnikom*) ustanovil Glavno hranilno in posojilno društvo Slovenskih goric. V tem zavodu je videl priložnost za hiter zaslužek, saj je svoja najeta posojila pri slovenskih denarnih zavodih posojal naprej obubožanim kmetom po visokih in dragih obrestih. To početje je kmalu prišlo na dan, zato so mu posojila odpovedali. Da bi rešil svoj materialni položaj, se je obrnil na ptujsko Sparkasse in se hkrati odpovedal narodno-političnemu delovanju v Lenartu.

Leta 1906 je bil pobudnik ustanovitve društva Sokol, vendar se je postopek ustanovitve nekoliko zavlekel. Ustanovni občni zbor Sokolskega društva Lenart je bil sklican 9. avgusta 1908, njegov prvi predsednik pa je postal Franjo Štupica. Kmalu se je iz društva umaknil, vodilno vlogo lenarškega sokolstva pa je prevzel dr. Milan Gorišek, sicer tudi vnet podpornik Maistra in novembra 1918 predsednik Narodnega sveta za trg Sv. Lenart v Slovenskih goricah.

Velika zasluga dr. Goriška je, da je prevrat po razpadu monarhije v trgu potekal mirno in brez preliivanja krvi. Njegov podpredsednik je bil župnik in dekan Jožef Janžekovič. Trg se je postopoma sloveniziral in začel na zunaj kazati slovensko podobo. Do takrat je bil nemškega videza, čeprav je večina trškega prebivalstva izvirala iz slovenskih družin. Okolica trga je bila povsem slovenska.

Večina ekonomsko močnih nemških prebivalcev trga je tudi po prevratu ostala v Lenartu, vendar so izgubili politični vpliv vse do leta 1938, ko je Hitler priključil Avstrijo k tretjemu rajhu. Takrat je nacistična propaganda začela močno

vplivati tudi na Lenart. Ekonomsko vplivni nemški prebivalci so znova opozorili nase, začeli politično uveljavljanje in širili nacistično propagando po trgu in okoliških podeželskih krajih.

**/MAISTER PRI NOTARJU ŠTUPICI NA ZAVRHU
1924, 1925 IN 1929**

Notar Franjo Štupica in Maistrovi obiski Zavrha. Notar Franjo Štupica je generala Maistra na oddih na Zavrhu povabil po njegovi prisilni upokojitvi leta 1923. Po pripovedovanju domačinov in okoličanov je Maister v Štupičevi vili pesnil ter tam ustvaril nekaj svojih najlepših pesmi, kot so Završki fantje, Škorci, Cvete dekletu rožmarin, Oj Slovenske ve gorice lepe ... Kljub svoji zagrenjenosti zaradi prezgodnje upokojitve se je rad družil z gostiteljem, obiskoval njegove vinograde in se srečeval z domačini. Na Zavrhu je prvič prišel leta 1924, kasneje še leta 1925 in 1929. Obisk je načrtoval tudi leta 1934, ko je bil že na Uncu, vendar mu je bolezen to preprečila.

Družini Štupica iz Lenarta in Maister iz Maribora sta po generalovi smrti ohranili stike in prijateljstvo. Domačini iz Zavrha, zlasti branjevke, so Maistrovim v Maribor občasno nosili domače izdelke – smetano, skuto, jajca, jeseni pa jabolka in grozdje. Stike je prekinila druga svetovna vojna, vendar so jih po njej nekateri domačini iz Zavrha in Voličine obnovili z Maistrovim sinom Borutom. Borut Maister je leta 1963 izdelal načrt za gradnjo prvega lesenega stolpa na Zavrhu. Ob odprtju stolpa se je tam zbralo več tisoč ljudi na veliki veselici z Veselimi planšarji. Po pričevanju takratnih mladeničev in mladenk je bil to dogodek brez primere, ki je Zavrhu uvrstil med kraje spominjanja na Maistra. Stolp so poimenovali po generalu, prav tako kot so leta 1961 novo ustanovljeno Turistično društvo poimenovali po njem.

**/NA ZAVRHU SE JE O MAISTRU
VEDNO GLASNO GOVORILO**

V številnih polemikah po slovenski osamosvojitvi, ki trdijo, da se o Maistru po letu 1945 ni smelo govoriti, je bila spregledana pomembna vloga Zavrha in tukajšnjih preprostih ljudi. Na Zavrhu so o Maistru glasno govorili tako po njegovi smrti kot po letu 1945, saj so nekateri posamezniki z njegovo družino ohranjali stike. Sin Borut je večkrat obiskal Zavrhu in sodeloval s Turističnim društvom. Lokalna politika v Lenartu ni nasprotovala poimenovanju društva ali stolpa po generalu, administrativni postopki pa so potekali hitro in v prid

Hiša notarja Štupice v Lenartu

Foto Marjan Toš

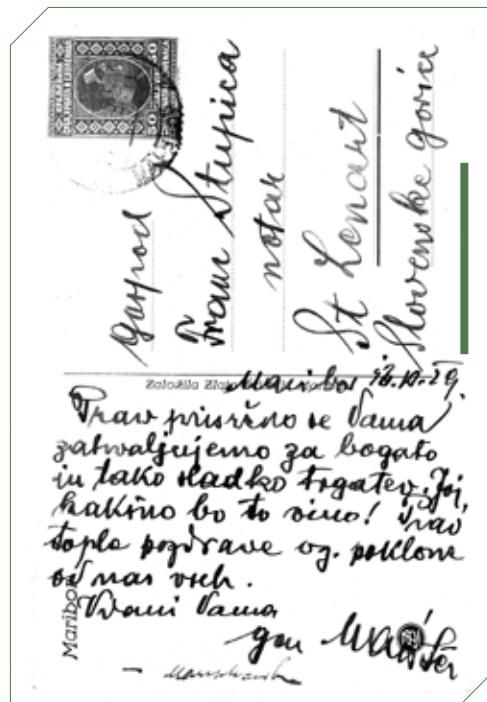
spominjanja na Maistra in njegove soborce.

Ob odkritju spominske plošče leta 1963 so bili prisotni številni Maistrovi borci, ki so javno spregovorili o svojem generalu. O tem so poročali Domače novice iz Lenarta in drugi slovenski časopisi. Resnice ni mogoče zanikati – Maister, njegovi borci in sodelavci na tem območju niso bili nikoli zamolčani, pobudniki spominjanja pa niso doživeli političnih posledic.

Že kmalu po drugi svetovni vojni se je na Zavrhu spontano začelo gibanje za javno spominjanje na Maistra in njegove borce za severno mejo ter na sodelavce Narodnega sveta za Štajersko. Leta 1961 so ustanovili Turistično društvo, poimenovano po generalu Maistru, leta 1963 pa so v njegovo čast zgradili razgledni stolp in odkrili spominsko ploščo. To so bili prvi organizirani koraki k javnemu spominjanju na Maistra v osrednjih Slovenskih goricah.

Prva Maistrova spominska soba je bila v nekdanji Štupičevi vili odprta leta 1986. Pobuda zanjo je bila sprejeta leta 1984, kar velja za začetek dobro organiziranega spominjanja na Maistra in njegove soborce, sodelavce ter podpornike. Formalni začetek tega obdobja predstavlja odprtje prve spominske sobe leta 1986. Sledilo je plodovito obdobje s številnimi javnimi tribunami, okroglimi mizami, radijskimi oddajami in drugimi dogodki.

Po nacionalizaciji zgradbe v začetku 90-ih let prejšnjega

Maistrova zahvala Štupici po bivanju na Zavrhu leta 1929

stoletja je bila spominska zbirka premaknjena v vojašnico generala Maistra v Mariboru. Nova postavitev je bila pripravljena leta 1999, ko je bil preurejen kulturni dom na Zavrhu. Zbirka je pritegnila številne obiskovalce, med njimi veliko mladih, pripadnike domoljubnih in veteranskih organizacij ter slovenskih vojakov. Slovenska vojska ima v samostojni Sloveniji pomembno vlogo pri vsakoletnih novembrskih Maistrovih prireditvah na Zavrhu, kjer brez častne straže pri generalovem kipu ne gre.

/NA ZAVRHU JE MAISTER OSTAL DOMA

V Maistrovem letu 2018 je bila Štupičeva vila celovito obnovljena. V njej so odprli novo stalno razstavo Maister po Maistru – Obrazi Zavrha. Štupičeva vila, poimenovana tudi Hiša spominjanja, vabi obiskovalce, da Maistra spoznajo kot človeka in vojaka – poveljnika, nežnega pesnika in mecena. Postala je prostor raziskovanja, razpravljanja, srečevanja in novih spoznanj, kjer se ohranja spomin ter snuje prihodnost. /MG

Štupičeva vila Zavrh 2024

Plošča na Zavrhu

Maistrov stolp na Zavrhu

Knežji kamen, Gosposvetsko polje in izguba Koroške

Ko name vedno bolj pritiska jesen življenja in se časovni odmik od sramotnega Koroškega plebiscita, s katerim smo 10. oktobra 1920 za vedno izgubili del slovenskega ozemlja, daljša, mi postaja pri srcu vedno težje. Kadar potujem po Koroški, tisti Koroški, ki smo jo izgubili z nesrečnim plebiscitom, ne morem, da ne bi preklel Mirovne konference v Parizu in vseh, ki so pripomogli k izgubi slovenske Koroške.

V knjigi Slovenski pozdrav s Koroške avtor Milan Škrabec izjemno lepo, natančno in s pomočjo fotografij podrobno opisuje vse, kar se je do plebiscita dogajalo na Koroškem.

Pred leti me je iz Maribora poklicala gospa po imenu Tihomila. Na žalost sem pozabil njen priimek. Najprej se mi je zahvalila za članek, ki sem ga objavil v Večeru, nato pa povedala, da je bil njen oče ožji soborec generala Rudolfa Maistra. Rodila se je kmalu po plebiscitu, njen oče pa ji je kasneje razkril, zakaj je dobila ime Tihomila. Dejal ji je: »Če zrnagamo na plebiscitu, boš nosila drugo ime (na mojo veliko žalost se ga ne spominjam več), če pa izgubimo, boš dobila ime Tihomila.« Ta zgodba in njeno ime mi bosta za vedno ostala v neizbrisnem spominu.

Pred nesrečnim plebiscitom na Koroškem želim posebej izpostaviti generala Rudolfa Maistra, nadporočnika Franja Malgaja, Srečka Puncerja in Maksima Gasparija. Vloga generala Maistra v boju za severno mejo je bila tako velika in pomembna, da se tega marsikdo niti ne zaveda. Zato ni naključje, da leto 2024, ob njegovih pomembnih obletnicah, zaznamujemo kot leto Rudolfa Maistra.

Grob nadporočnika Franja Malgaja na šentjurskem pokopališču in grob Srečka Puncerja na braslovškem pokopališču redno obiskujemo člani domoljubnih organizacij iz Štor. Vedno ponosno povem, da sta bila Maistrova borca tudi stric mojega očeta Viktor Križanec in dedek moje žene Ivan Doberšek.

Maksim Gaspari, eden mojih najljubših slovenskih slikarjev, je z vsem srcem sodeloval pri prizadevanjih pred plebiscitom. S svojimi risbami je ustvaril številne propagandne razglednice ter vložil veliko energije in časa v spodbujanje domoljubja.

V naših srcih še vedno ostaja grenak priokus ob izgubi Koroške in misel na Knežji kamen ter Gosposvetsko polje – simbol slovenske zgodovine in narodnega ponosa.

Moj sorodnik, zadnji komandant Šerčerjeve brigade Jože Jakič – Dušan, mi je nekoč z žalostjo pripovedoval, kako so partizani na Koroškem varovali prostor, kjer je stal vojvodski prestol, ter srčno upali, da se bo Koroška pravično vrnila Sloveniji oziroma takratni Jugoslaviji. Poznejše razočaranje ob tem neuspehu je bilo veliko.

/SREČKO KRIŽANEC

predsednik domoljubnih organizacij občine Štore, tekst in foto

Grob Viktorja Križanca

Maistrov borec Viktor Križanec

Na jesen življenja se v meni vedno bolj prebuja tiha želja, da obujemo spomine na generala Rudolfa Maistra in na njegove borce, ki so se borili za slovensko zemljo. Ponosen sem, da se je pred leti v Sloveniji ustanovilo Društvo generala Maistra. Tudi v Celju. Takoj sem se včlanil v to društvo, ki zelo uspešno deluje na lokalnem nivoju.

Nabavil sem si vsa mogočo gradivo o legendarnih borcih za severno mejo, od Maistra, Malgaja, Puncerja in še nekaterih drugih, ki so pustili neizbrisljivo sled. Boleča izguba slovenskega ozemlja v preteklosti me nikakor ne pusti ravnodušnega. V bistvu ne morem preboleti te izgube, kljub vedno daljši časovni odmaknjenosti.

Prav za to pa vedno bolj stremim za tem, da se vsem tistim, ki so se borili za našo slovensko ozemlje, poklonimo na najbolj možen in spoštljiv način. V naši štorski občini imamo pokopane tri Maistrove borce, Ivana Doberška, Franca Krulca in Ivana Zupanca.

Iskreno sem ponosen tudi na brata mojega dedka, oziroma strica mojega očeta Viktorja Križanca, ki je bil tudi Maistrov borec. Rodil se je 1898. leta v Dobovcu pri Rogatcu. Umril je leta 1969 in je pokopan na pokopališču Sv. Rok ob Sotli. Z mojim očetom sva ga obiskala, ko sem bil še otrok. Imam pa ga kljub temu v zelo lepem spominu, saj mi je nenehno ponujal pečeno puranje meso in pecivo. Imel je hčerko Frido, ki je bila invalidna in tako žal ni imel nobenih potomcev.

Moj oče Franc je imel partizansko ime Viktor. Meni takrat v mladosti zelo težko razumljivo njegovo partizansko ime. Dolgo mi je bila uganka, kako je prišel do tega imena? Ko sem v poznejših letih spoznal življenjsko pot njegovega strica Viktorja, da je bil Maistrov borec, je bila očetova odločitev za to partizansko ime več kot na mestu in na to sem danes ponosen tudi jaz.

V tej zvezi bi želel izdati nekakšno skrivnost ali pa v resnici poklon stricu Viktorju in seveda tudi mojemu očetju. Namenoma sem si v njun spomin kupil švicarsko uro Viktorinox. Če sem iskren, ni bila poceni, vendar ime in namen odtehta tudi to. Tako ima ura vsekakor svojo zgodbo, ki meni osebno izjemno veliko pomeni. Ime Viktor pove vse, inox pa je nerjaveče jeklo, saj smo ga v železarni Štore med drugim nekaj časa izdelovali tudi mi. Polnih štirideset let sem delal v železarstvu. Na njegovem grobu vedno gori moja sveča v njegov spomin in Maistrove borce.

/SREČKO KRIŽANEC, tekst in foto,

predsednik domoljubnih organizacij občine Štore

/MAISTROV GLAS, GLASILO ZVEZE DRUŠTEV GENERALA MAISTRA, 2024, št. 2
/ODGOVORNA UREDNICA: MAG. LUČKA LAZAREV ŠERBEC /UREDNIK: MILAN ZEČEVIČ /LEKTORICA: ANITA JEROT ŠRAML, prof.
/SLIKA NA NASLOVNICI LEYA KOKORAVEC /GRADIVO ZBIRALI: JANKO ŠERTEL, MILAN ZEČEVIČ, RUDOLF PFAJFAR
/OBLIKA IN PRELOM: DRUGAOBLIKA.COM /TISK: FLORJANČIČ TISK /NAKLADA: 1.700 izvodov

Maistrov glas

www.zvezadgm.si